

ЗАЯВА

Я, Гостільченко Татiana Сергіївна

(ПІБ повністю)

Студент групи БД2026

(шифр групи)

Спеціальності ДТТ Робіт і оподаткування

(код та назва спеціальності)

освітньої програми ДТТ Робіт і оподаткування

(назва освітньої програми)

освітнього ступеня підготовки Магістр

(бакалавр, магістр)

Заявляю, що моя випускна кваліфікаційна робота на тему:

Удосконалення робіт і аналізу основних
засобів залізничної галузі.

виконана самостійно і в ній не міститься елементів плагіату. Всі запозичення з друкованих та електронних джерел мають відповідні посилання. Прошу перевірити її на наявність академічного плагіату.

Я ознайомлений(а) з чинним «Порядком перевірки кваліфікаційних випускних робіт здобувачів вищої освіти на виявлення текстових та графічних запозичень засобами перевірки на плагіат», згідно з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску випускної кваліфікаційної роботи до захисту.

Дата

22.12.2024 р.

Керівник

(ПІБ)

Найусевич О.О.

Підпис

Підпис




МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Український державний університет науки і технологій
Кафедра «Облік і оподаткування»

ДОВІДКА

Про відсутність плагиату у випускній кваліфікаційній роботі

За результатами перевірки випускної кваліфікаційної роботи (ВКР)
здобувача вищої освіти освітнього ступеня (ОС) «магістр»

Постільженко Ганни Сергіївни

(прізвище, ім'я, по-батькові)

на тему: Удосконалення обліку і аналізу основних засобів залізничної галузі
в роботі не виявлено порушень академічної доброчесності.

Керівник ВКР



(підпис)

О. О. Матусевич

(прізвище, ім'я, по-батькові)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Український державний університет науки і технологій

Кафедра Облік і оподаткування

«ДО ЗАХИСТУ»

Завідувач кафедри

 /Володимир БОБИЛЬ/

« 20 » 12 2021 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Галузь знань **07 Управління та адміністрування**

Спеціальність **071 Облік і оподаткування**

Тема **Удосконалення обліку і аналізу основних засобів залізничної галузі**

Theme **Improving the accounting and analysis of fixed assets of the railway industry**

Керівник дипломної роботи

доц.  Олексій МАТУСЕВИЧ

Нормоконтролер



Студентка групи БО2026

 Ганна ПОСТІЛЬЖЕНКО

Student

Postilzhenko Hanna

Дніпро – 2021

Український державний університет науки і технологій

Кафедра «Облік і оподаткування»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

ОПП «Облік і оподаткування»

З а т в е р д ж у ю:

Зав. кафедри

Бобиль В. В.

« ____ » _____ 2021 р.

ЗАВДАННЯ

до випускної кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня «магістр» студентки групи БО2021

Постільженко Ганни Сергіївни

1. Тема роботи «Удосконалення обліку і аналізу основних засобів залізничної галузі»
затверджена наказом по університету від « 17 » грудня 2020 р. № 745 ст

2. Термін подання студентом закінченої роботи 15 грудня 2021 р.

3. Вихідні дані до дипломної роботи: Положення про виробничий підрозділ вокзал станції Дніпро-Головний філії «Вокзальна компанія» акціонерного товариства «Українська залізниця» ; Баланс підприємства (форма № 1) за 2018 - 2020 рр.; Звіт про фінансові результати підприємства (форма № 2) за 2018 - 2020 рр.; Примітки до річної звітності (форма №5) за 2018-2020 рр.; Пояснювальна записка до річного звіту підрозділу за 2018 - 2020 рр.

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (перелік підлеглих розробці питань) _____

Вступ

1 Теоретико-методологічні основи обліку основних засобів залізничної галузі

2 Організація і методика обліку основних засобів виробничого підрозділу Вокзал станції Дніпро-Головний філії «Вокзальна Компанія» АТ «Укрзалізниця»

3 Аналітичне забезпечення основних засобів виробничого підрозділу Вокзал станції Дніпро-Головний філії «Вокзальна Компанія» АТ «Укрзалізниця»

Висновки

Бібліографічний список

Додатки

5. Перелік демонстраційного матеріалу:

1. Структурно-логічна схема магістерської роботи. 2. Оцінка складу і структури об'єктів основних засобів Укрзалізниці за 2018-2020 роки. 3. Рівень зносу та залишкова вартість основних засобів Укрзалізниці за 2014-2020 роки. 4. Аналіз техніко-економічних показників діяльності ВП «Вокзал станції Дніпро-Головний» за 2018-2020 роки. 5. Кореспонденція рахунків з надходження основних засобів. 6. Кореспонденція рахунків з вибуття основних засобів. 7. Кореспонденція рахунків з обліку зносу основних засобів. 8. Показники фінансового стану ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки. 9. Аналіз показників руху і функціонального стану та ефективності використання основних засобів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки. 10. Шляхи кращого використання основних засобів підприємства.

6. Розділи кваліфікаційної роботи

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Найменування етапів випускної кваліфікаційної роботи	Термін виконання	Обсяг роботи, %
Вступ		
1 Теоретико-методологічні основи обліку основних засобів залізничної галузі		
1.1 Теоретичні підходи до сутності облікової категорії «основні засоби»		
1.2 Аналіз стану основних засобів залізничної галузі		
1.3 Техніко-економічна характеристика виробничого підрозділу Вокзал станції Дніпро-Головний філії «Вокзальна компанія» АТ «Укрзалізниця»		
Висновки до розділу 1	20.10.2020	(30 %)
2 Організація і методика обліку основних засобів виробничого підрозділу Вокзал станції Дніпро-Головний філії «Вокзальна Компанія» АТ «Укрзалізниця»		
2.1 Організація бухгалтерського обліку вокзалу		
2.2 Особливості первинного обліку основних засобів та правила документообігу		
2.3 Облік основних засобів в системі рахунків бухгалтерського обліку		
Висновки до розділу 2	17.11.2020	(60 %)
3 Аналітичне забезпечення основних засобів виробничого підрозділу Вокзал станції Дніпро-Головний філії «Вокзальна Компанія» АТ «Укрзалізниця»		
3.1 Аналіз показників фінансового стану ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний		
3.2 Аналіз основних засобів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний		
3.3 Шляхи покращення організації обліку і контролю основних засобів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний		
Висновки до розділу 3		
Висновки		
Бібліографічний список		
Додатки	15.12.2020	(100 %)

7. Дата видачі завдання

2021 р.

Студентка _____ Г. С. Постільженко

Керівник роботи _____ О. О. Матусевич

АНОТАЦІЯ

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, бібліографічного списку та додатків. Обсяг основного тексту – 99 сторінки, у тому числі 21 таблиця, 15 рисунків, крім того, вступ на 3 сторінках, висновки на 3 сторінках, бібліографічний список 55 джерел, 10 додатків.

У першому розділі кваліфікаційної роботи розглянуто теоретичні засади обліку основних засобів, зокрема, теоретичні підходи до сутності облікової категорії «основні засоби», нормативно-правове забезпечення даного питання. Також виконано аналіз стану основних засобів залізничної галузі, надано техніко-економічну характеристику виробничого підрозділу Вокзал станції Дніпро-Головний філії «Вокзальна компанія» АТ «Укрзалізниця».

У другому розділі роботи розглянуто організацію і методику бухгалтерського обліку у виробничому підрозділі Вокзал станції Дніпро-Головний філії «Вокзальна компанія» АТ «Укрзалізниця», впорядковано правила документообігу, особливості первинного обліку основних засобів, а також досліджено облік основних засобів в системі рахунків бухгалтерського обліку.

У третьому розділі роботи проаналізовано показники фінансового стану виробничого підрозділу Вокзал станції Дніпро-Головний філії «Вокзальна компанія» АТ «Укрзалізниця», виконано аналіз основних засобів та запропоновано шляхи покращення організації обліку і контролю основних засобів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний.

На основі отриманих результатів дослідження зроблено ґрунтовні висновки.

Ключові слова: залізнична галузь, виробничий підрозділ, основні засоби, організація обліку, фінансовий стан, контроль, аналіз.

ABSTRACT

The work consists of an introduction, three chapters, conclusions, bibliography and appendices. The volume of the main text is 99 pages, including 21 tables, 15 figures, in addition, an introduction on 3 pages, conclusions on 3 pages, bibliographic list of 55 sources, 10 appendices.

The first section of the qualification work considers the theoretical foundations of accounting for fixed assets, in particular, theoretical approaches to the essence of the accounting category "fixed assets", regulatory and legal support of this issue. The analysis of the state of fixed assets of the railway industry was also performed, the technical and economic characteristics of the production unit Station of the Dnipro station-Main branch of the "Station Company" of JSC "Ukrzaliznytsia" were given.

The second section considers the organization and methods of accounting in the production unit Station Dnipro-Main branch of "Station Company" JSC "Ukrzaliznytsia", streamlined the rules of document management, features of primary accounting of fixed assets, and studied the accounting of fixed assets in the accounting system.

The third section analyzes the financial condition of the production unit of Dnipro Station Station-Main branch of Vokzalna Kompaniya JSC, Ukrzaliznytsia JSC, analyzes fixed assets and suggests ways to improve the organization of accounting and control of fixed assets of Dnipro-Holovny Station Station.

Based on the results of the study, sound conclusions were made.

Key words: railway branch, production subdivision, fixed assets, organization of accounting, financial condition, control, analysis.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗАЛІЗНИЧНОЇ ГАЛУЗІ	
1.1 Теоретичні підходи до сутності облікової категорії «основні засоби»	10
1.2 Аналіз стану основних засобів залізничної галузі	18
1.3 Техніко-економічна характеристика виробничого підрозділу Вокзал станції Дніпро-Головний філії «Вокзальна компанія» АТ «Укрзалізниця»...	25
Висновки до розділу 1.....	35
2 ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ВИРОБНИЧОГО ПІДРОЗДІЛУ ВОКЗАЛ СТАНЦІЇ ДНІПРО-ГОЛОВНИЙ ФІЛІЇ «ВОКЗАЛЬНА КОМПАНІЯ» АТ «УКРЗАЛІЗНИЦЯ»	
2.1 Організація бухгалтерського обліку вокзалу.....	37
2.2 Особливості первинного обліку основних засобів та правила документообігу	48
2.3 Облік основних засобів в системі рахунків бухгалтерського обліку.....	54
Висновки до розділу 2.....	66
3 АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ВИРОБНИЧОГО ПІДРОЗДІЛУ ВОКЗАЛ СТАНЦІЇ ДНІПРО-ГОЛОВНИЙ ФІЛІЇ «ВОКЗАЛЬНА КОМПАНІЯ» АТ «УКРЗАЛІЗНИЦЯ»	
3.1 Аналіз показників фінансового стану ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний.....	68
3.2 Аналіз основних засобів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний	76
3.3 Шляхи покращення організації обліку і контролю основних засобів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний	81
Висновки до розділу 3.....	89
ВИСНОВКИ.....	91
БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК.....	94
ДОДАТКИ	
Додаток А Структурно-логічна схема магістерської роботи.....	100

Додаток Б Оцінка складу і структури об'єктів основних засобів Укрзалізниці за 2018-2020 роки.....	101
Додаток В Рівень зносу та залишкова вартість основних засобів Укрзалізниці за 2014-2020 роки.....	102
Додаток Г Аналіз техніко-економічних показників діяльності ВП «Вокзал станції Дніпро-Головний» за 2018-2020 роки.....	103
Додаток Д Кореспонденція рахунків з надходження основних засобів.....	104
Додаток Е Характеристика субрахунків до рахунку 15 «Капітальні інвестиції»....	106
Додаток Ж Субрахунки для обліку основних засобів вокзалу.....	108
Додаток К Кореспонденція рахунків з вибуття основних засобів.....	109
Додаток Л Кореспонденція рахунків з обліку зносу основних засобів.....	110
Додаток М Показники фінансового стану ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки.....	111
Додаток Н Аналіз показників руху і функціонального стану та ефективності використання основних засобів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки.....	112
Додаток П Шляхи кращого використання основних засобів підприємства.....	113
Додаток Р Баланси (форма № 1) на 31.12.2016, 2017, 2018 рр.....	114
Додаток С Звіти про фінансові результати (форма № 2) за 2016–2018 рр.....	115

ВСТУП

Актуальність теми. Підприємства залізничного транспорту, зокрема залізничний транспорт як окрема галузь національно-господарського комплексу, надає послуги виробничого характеру з переміщення продуктів праці з пунктів їх виробництва до пунктів споживання, продовжуючи виробничий процес у сфері обігу, а також задовольняє потреби людей у переміщенні, створюючи специфічний товар – послугу. Саме тому у бухгалтерському обліку підприємств залізничного транспорту виникають особливості щодо самої організації бухгалтерського обліку та безпосереднього ведення господарських операцій. Дійсно, розглядаючи господарську діяльність залізничного транспорту, необхідно звернути увагу на такі два її аспекти, як особливості власне виробничого процесу на підприємствах залізниць та характерні риси організації управління цими підприємствами.

Для будь-якого підприємства основні засоби є ключовим фактором виробництва продукції (послуг). Ефективність результатів господарської діяльності залежить від раціональності обраної системи обліку. Особливо актуально це для залізничного транспорту, який у своїй господарській діяльності використовує широку номенклатуру основних засобів. На підприємствах Укрзалізниці до об'єктів основних засобів належать: машини та обладнання, локомотиви, вагони, залізничні колії, тунелі, споруди, мости, лінії СЦБ та зв'язку, інструменти та пристрої та ін.

Проблематику організації обліку та контролю основних засобів на підприємстві досліджували відомі науковці-економісти. Зокрема, значний внесок в розвиток теорії і практики обліку та контролю основних засобів зробили: Мних Є. В., Гуцаленко А. В, Савицька Г. В., які досліджували питання оцінки та визнання основних засобів. Питання щодо зменшення корисності основних засобів та інших активів досліджували науковці, такі як Остапенко О. Л., Рура О. В, Яцунська О. С. Проблеми оцінки основних засобів за чистою вартістю реалізації також перебувають у колі наукових інтересів

вітчизняних фахівців, серед них: Белозерцев В.Г., П'ятіна А.Г. Аналіз їх праць вказує на необхідність дослідження більш детально оцінки та визнання основних засобів та проблем зменшення корисності в залежності від об'єктів, розробки методичних засад реалізації означених механізмів.

Не дивлячись на значні надбання науковців з обліку та контролю основних засобів залишається невирішеними низка проблем, що потребують подальших досліджень.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження за темою «Удосконалення обліку і аналізу основних засобів залізничної галузі» є узагальнення теоретичних положень і розробка науково обґрунтованих рекомендацій з удосконалення методики обліку основних засобів на підприємствах залізничного транспорту.

Завданнями дослідження є:

1. Характеристика основних засобів як обліково-економічної категорії, об'єкта обліку і звітності.
2. Оцінка техніко-економічної діяльності виробничого підрозділу Вокзал станції Дніпро-Головний філії «Вокзальна компанія» АТ «Укрзалізниця».
3. Дослідження методології та організації обліку і контролю основних засобів залізничної галузі.
4. Аналіз фінансового стану виробничого підрозділу Вокзал станції Дніпро-Головний.
5. аналіз основних засобів виробничого підрозділу Вокзал станції Дніпро-Головний.
6. Пошук шляхів покращення організації обліку і контролю основних засобів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження за темою «Удосконалення обліку і аналізу основних засобів залізничної галузі» є процес організації обліку і контролю основних засобів виробничого підрозділу Вокзал станції Дніпро-Головний.

Предметом дослідження є теоретичні, методологічні та практичні питання обліку та контролю основних засобів з урахуванням технологій виробничого підрозділу Вокзал станції Дніпро-Головний.

Методи дослідження. При вивченні й узагальненні наукових розробок з обліку основних засобів були використані методи індукції, дедукції – при дослідженні теоретичних питань бухгалтерського обліку основних засобів; аналізу і синтезу – для виявлення спільних та відмінних рис у наукових підходах до обліку основних засобів; спостереження та порівняння – для визначення стану обліку основних засобів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний; абстрактно-логічний метод і метод причинно-наслідкового зв'язку; аналіз коефіцієнтів – для формування критеріїв оцінювання ефективності виробничо-фінансової діяльності підприємства.

Практичне значення полягає у можливості застосування наданих пропозицій щодо вдосконалення організації обліку основних засобів в практичній діяльності підприємств залізничного транспорту.

Публікації. Постільженко Г. С., Матусевич О. О. Джерела фінансування капітальних вкладень АТ «Укрзалізниця». Економічна та інформаційна безпека: актуальні питання та інновації. зб. тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (4 листопада 2021 р.). м. Дніпро. ДДУВС.

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗАЛІЗНИЧНОЇ ГАЛУЗІ

1.1 Теоретичні підходи до сутності облікової категорії «основні засоби»

В економічній літературі поняття «основні засоби» мають декілька аналогів, а саме: основні виробничі фонди, основні фонди, основний капітал, засоби праці тощо. На сьогоднішній день не існує єдиного визначення поняття «основні засоби» та переліку їх складових відповідно до чинного законодавства. У нормативному забезпеченні є різні підходи щодо визначення поняття «основні засоби». Сутність поняття «основні засоби» згідно з нормативно-правовими актами України наведено на рис. 1.1.

Порівнюючи дефініції, представлені в П(С)БО 7 та МСБО 16, можна зробити висновок про їх подібність, яка зумовлена тим, що під час написання українських стандартів бухгалтерського обліку міжнародні стандарти використовувалися як основа.

У визначеннях, які містяться в П(С)БО 7 і МСБО 16, не ставиться якихось вартісних обмежень під час віднесення активу до основних засобів. Головне, щоб цей актив використовувався в діяльності підприємства протягом більше одного року та його використання забезпечувало економічну вигоду у майбутньому. своєю чергою, у Податковому кодексі відмовилися від поняття «основні фонди» на користь «основних засобів», що свідчить про наближеність кодексу до положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Проте таке наближення не є повним, адже грошове обмеження віднесення до складу основних засобів залишилося, хоча і зросло від 2 500 грн. до 6 000 грн. [47].

У кожній країні світу існують свої вартісні критерії віднесення активів до складу основних засобів. так, у республіці Білорусь виділяють вартість активу, яка повинна перевищувати 30 установлених законом мінімальних заробітних плат, у російській Федерації – більше 100-кратного розміру встановленої законом мінімальної заробітної плати, у Китаї – більше 2 тис. юанів, у Чехії – більше 10 тис. крон [47].

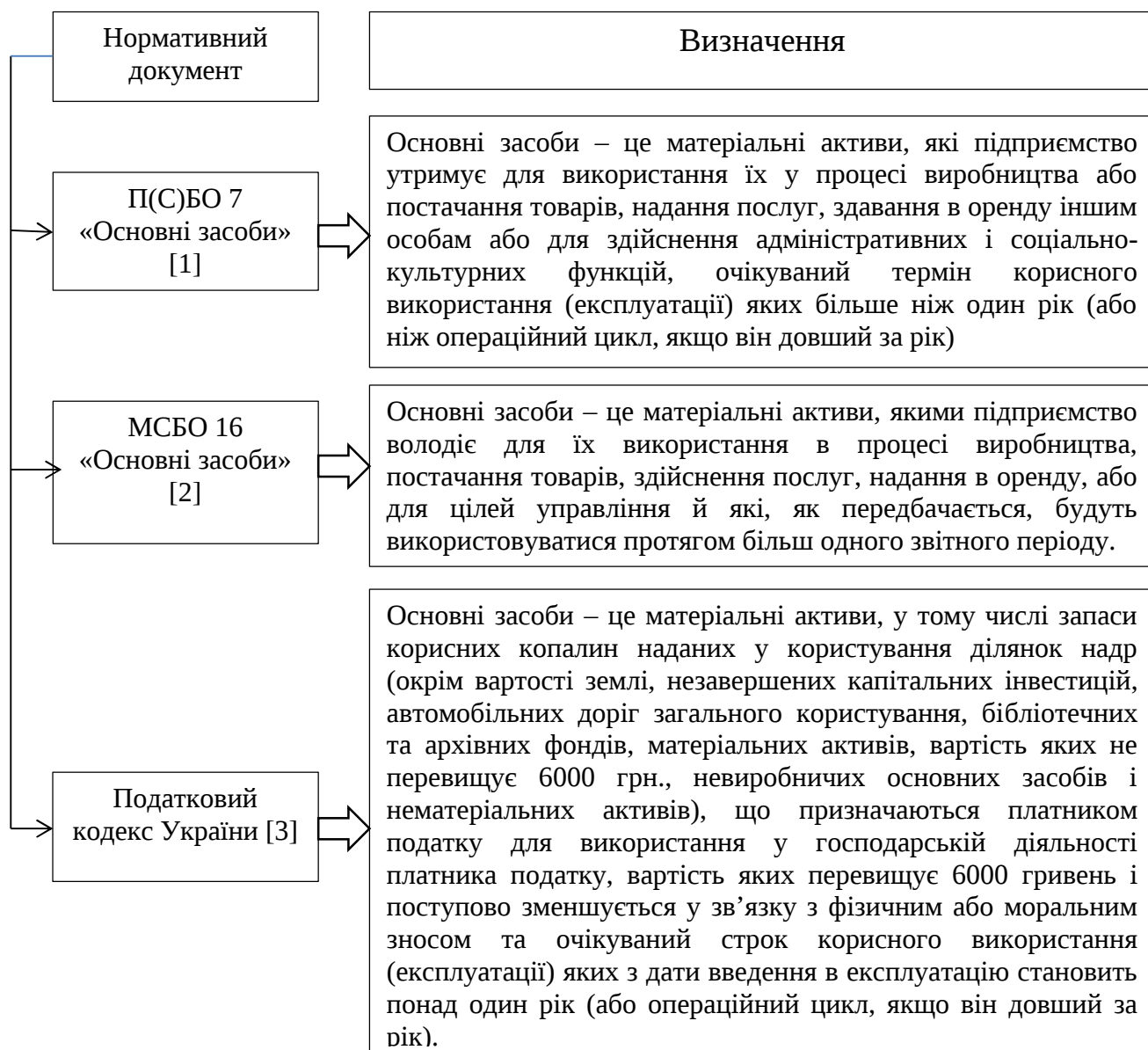


Рисунок 1.1 - Сутність поняття «основні засоби» згідно з нормативно-правовими актами України

Таким чином, важливим елементом для визначення відмінностей в обліковому відображенні основних засобів є критерії їх визнання. У ході дослідження було проаналізовано нормативні документи, що регулюють визнання активів основними засобами таких країн, як Україна, Білорусь, Казахстан, Латвія, Молдова, Росія, США, Великобританія. Було встановлено, що використовуються шість основних критеріїв визнання активів основними засобами: наявність матеріально-речової форми; термін використання; вартісна межа; мета створення

або придбання; здатність активу приносити економічні вигоди. у різних країнах використовуються не всі зазначені критерії [24].

У сучасній науці поняття «основні засоби» часто ототожнюють із поняттям «основні фонди». Зокрема, І. О Бланк зазначав: «основні фонди – це сукупність матеріальних активів у формі засобів праці, які багаторазово беруть участь у процесі виробничо-комерційної діяльності і переносять на продукцію свою вартість частинами» [22].

Дещо іншою є думка В. Г. Захарова, який пропонує таке визначення: «основні фонди являють собою ту частину виробничих фондів – функціональної частини промислових фондів підприємства, яка фіксована у засобах праці, що зберігають свою натуральну форму протягом багатьох виробничих циклів і частинами переносять свою вартість на товар, утворюючи фонд відшкодування» [30].

Своєю чергою, П. Т. Саблук вказує на те, що «основні виробничі фонди – це економічна форма частини засобів виробництва, які функціонують в умовах державної або колгоспно-кооперативної форми власності і служать для задоволення постійно зростаючих матеріальних і культурних потреб членів суспільства» [44].

Дещо іншим є визначення С. А. Ленської, яка розглядає основні фонди як «вартість сукупності засобів праці, необхідних для раціонального і планомірного виробництва заданої продукції, які використовуються на підприємстві протягом тривалого часу, переносять свою вартість на створений за їх допомогою продукт частинами, у міру споживання і зберігають свою матеріальну форму. основні фонди у їх грошовому виразі називають основними засобами» [35].

Особливий підхід до визначення основних фондів у С. В. Мочерного, який вважає, що «основні фонди – економічна форма засобів праці, що функціонують у виробничому процесі протягом багатьох кругообігів, частково, у міру зношування переносять свою вартість на новостворений продукт, відтворюючись через кілька виробничих циклів, але не розкриваючи своєї соціально-економічної сутності.

основні фонди є лише засобами праці, залученими у виробничий процес, які виконують певні функції» [36].

На думку Крупки Я. Д. Основні засоби - це сукупність всіх засобів праці, які функціонують в натуральній формі впродовж тривалого часу (більше одного року) як у сфері виробництва, так і в невиробничій сфері і протягом всього терміну служби не втрачають своєї споживчої форми; поступово зменшують свою вартість у зв'язку з фізичним або моральним зносом; беруть участь у процесі виробництва протягом багатьох виробничих циклів [32].

Жадан Т. А. визначає основні засоби як активи, які беруть участь у декількох операційних циклах, не втрачаючи при цьому своєї натурально-речової форми, переносять свою вартість на знов створену продукцію частинами у вигляді нарахованої амортизації, строк корисного використання яких перевищує один рік та від використання яких підприємство очікує економічну вигоду [29].

Економічний словник-довідник за редакцією Мочерного С. В. дає наступну характеристику основним фондам: основні фонди використовуються тривалий час і переносять свою вартість на продукт частинами, в міру фізичного зношування, у вигляді амортизаційних відрахувань [36].

Способи надходження основних засобів на підприємство наведено на рис. 1.2.

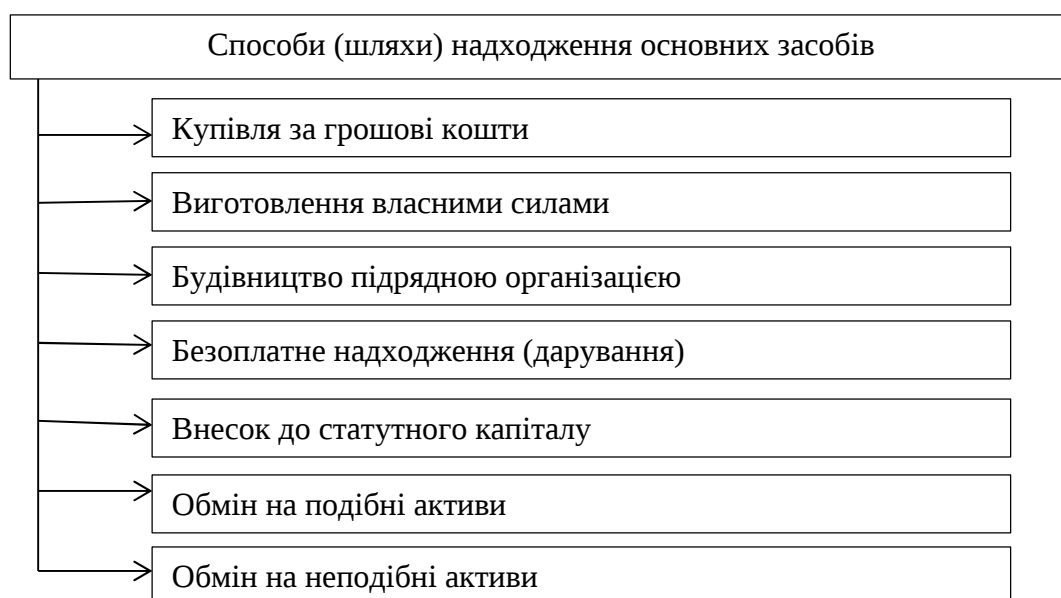


Рисунок 1.2 - Способи надходження основних засобів на підприємство

Визначення видів оцінки основних засобів та їх застосування наведено на рис. 1.3.

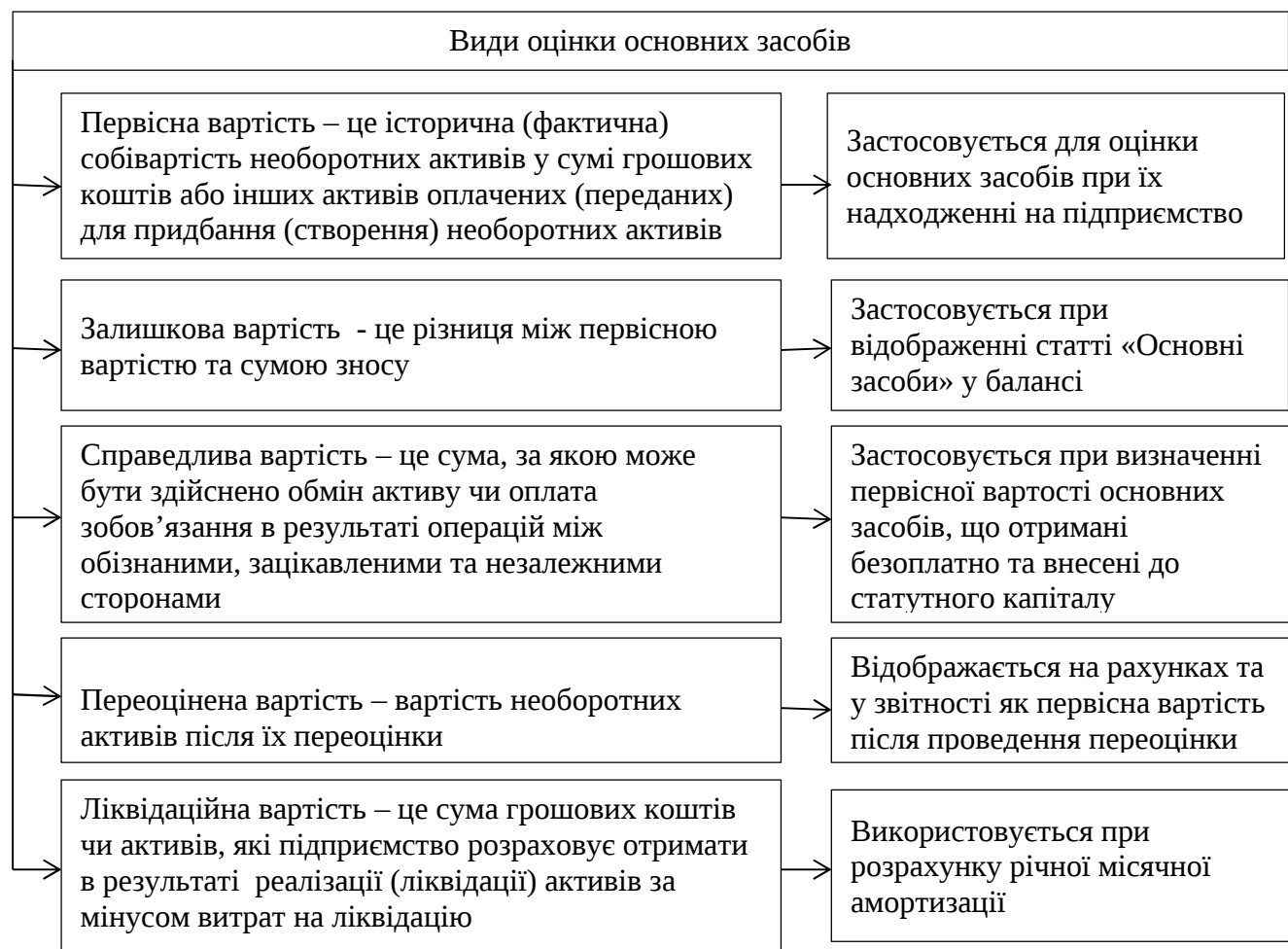


Рисунок 1.3 - Визначення видів оцінки основних засобів

Більшість авторів ототожнює поняття «основні засоби» та «основні фонди», зазначаючи, що вони є засобами праці, які використовуються у виробництві протягом тривалого часу. Інші дослідники вважають, що основні засоби – це матеріальні активи, які використовуються лише у виробничому процесі, тобто більше ні на що вони не впливають, а це хибне тлумачення, адже основні засоби використовуються підприємством у всій його господарській діяльності. усі джерела вказують на те, що основні засоби повинні використовуватися тривалий час (більше одного року чи одного операційного циклу).

Отже, аналізуючи наукові підходи фахівців із даного питання, можна зробити висновок, що поняття «основні засоби» та «основні фонди» практично

тотожні (обидві категорії є вартісними, їх натурально-речові носії ті ж самі, роль у виробничому процесі однакова).

Одним із важливих завдань бухгалтерського обліку є надання інформації про наявність і вибуття основних засобів та контроль за їх використанням з метою ефективного управління виробничо-фінансовою діяльністю підприємства.

Одним із проблемних питань в обліку основних засобів є його нормативно-правове регулювання. Основним нормативним документом з обліку експлуатації та вибуття основних засобів є П(С)БО 7 «Основні засоби», яке визначає концептуальні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби підприємства та її розкриття у фінансовій звітності.

Достовірність і повнота інформації в частині основних засобів забезпечується нормативними документами з бухгалтерського обліку на різних рівнях. Дані нормативні документи мають різний правовий статус – це кодекси і закони, стандарти бухгалтерського обліку, інструкції, методичні рекомендації, вказівки та різні внутрішні документи. Розглянемо детально ці нормативні документи.

Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-ІУ - визначає основні засади господарювання в Україні і регулює господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання [2].

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-ІУ - регулює особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників [4].

Податковий кодекс України від 07.04.2011 № 3221- VI – визначає поняття основних фондів та їх класифікацію, амортизацію основних фондів як поступове віднесення витрат на їх придбання, виготовлення або поліпшення, на зменшення скоригованого прибутку платника податку [3].

Закон України від 16.07.99 р. № 996-ХІУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» - визначає правові засади регулювання, організації, ведення

бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні [6].

Закон України від 12.07.2001 р. № 2658-III «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» - визначає правові засади здійснення оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності в Україні, її державного та громадського регулювання, забезпечення створення системи незалежної оцінки майна з метою захисту законних інтересів держави та інших суб'єктів правовідносин у питаннях оцінки майна, майнових прав та використання її результатів [7].

Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджена наказом Міністерства України від 02.09.14 р. № 879 - визначає методологію проведення інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків, права й обов'язки та завдання, які покладаються на членів постійно діючої інвентаризаційної комісії.

План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства України від 30.11.99 р. № 291 - передбачає групування рахунків за призначенням і частково за змістом на 10 класів від 0 до 9. У плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, для ведення обліку основних засобів призначено рахунок 10 «Основні засоби».

Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства України від 30.11.99 р. № 291- встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств [8].

Державний класифікатор України ДК 013-97 «Класифікація основних фондів» - класифікація основних фондів здійснюється відповідно до Класифікатора ОФ і є складовою частиною державної системи класифікації і кодування техніко-економічної і соціальної інформації.

Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, затверджені наказом Мінфіну України від 30.09.2003 р. № 561 - встановлює рекомендації щодо визнання, класифікації, обліку надходження, амортизації, ремонту та поліпшення, переоцінки та зменшення корисності, вибуття основних засобів та обліку незавершених капітальних інвестицій.

Нормативні документи, що регулюють порядок ведення бухгалтерського обліку операцій з основними засобами, ефективності та інтенсивності їх використання в підприємствах наведена в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку, що регулюють порядок ведення бухгалтерського обліку операцій з основними засобами

Назва стандарту	Основний зміст
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [9]	Положення визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів.
Положення (стандарт) бух. обліку 7 «Основні засоби», затверджений наказом Міністерства фінансів України 20.01.01р. №47/5238. [10]	Положення визначає методичні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати, доходи, активи і зобов'язання з податку на прибуток і її розкриття в фінансовій звітності
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджений наказом Міністерства фінансів України 08.10.99 р. № 237. [11]	Положення визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття в фінансовій звітності.
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» [12]	Положення визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про оренду необоротних активів та її розкриття у фінансовій звітності.
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» [13]	Положення визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про необоротні активи, утримувані для продажу, та групу активів, що належить до вибуття в результаті операції продажу, а також припинену діяльність та розкриття такої інформації у фінансовій звітності.
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів», затверджене наказом міністерства фінансів України від 24.12.04 р. № 817 [14]	Положення визначає зміст і порядок формування в обліку Інформації щодо корисності основних засобів
Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість» [15]	Положення визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про інвестиційну нерухомість та її розкриття у фінансовій звітності.

Основним засобам на підприємстві відводиться важлива роль, а тому необхідно контролювати їх надходження і вибуття. Основним документом, яким визначено завдання економічного контролю, його органи, права і обов'язки посадових осіб, які здійснюють функції економічного контролю ревізійних комісій є Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» затверджений Верховною Радою від 26.01.1993р., № 2940-XII.

Можна зробити висновок, що правове регулювання обліку основних засобів не має браку уваги з боку державних органів.

Найбільш повно дане питання висвітлюється у національних стандартах бухгалтерського обліку, проте видано і затверджено низку законів, які також займаються вивченням даного питання.

1.2 Аналіз стану основних засобів залізничної галузі

Акціонерне товариство «Укрзалізниця», беззаперечно, є однією з найбільших державних компаній України та стратегічно важливим підприємством для національної та економічної безпеки держави.

Головною метою діяльності Укрзалізниці є забезпечення потреб держави, юридичних і фізичних осіб щодо якісних та безпечних перевезень вантажів і пасажирів залізничним транспортом, забезпечення ефективного функціонування та розвитку залізничного транспорту.

Залізничний транспорт України є провідною галуззю в дорожньо-транспортному комплексі країни, який забезпечує майже 82% вантажних і 36% пасажирських перевезень, які здійснюються всіма видами транспорту.

Експлуатаційна мережа залізниць України складає майже 19,8 тис. км (без урахування окупованих територій, мережа яких на сьогодні не експлуатується), з яких понад 47,2% електрифіковано. За обсягами вантажних перевезень залізниці України займають четверте місце на Євразійському континенті, поступаючись лише залізницям Китаю, Росії та Індії. Вантажонапруженість українських

залізниць (річний обсяг перевезень на 1 км) в 3-5 разів перевищує відповідний показник розвинених європейських країн.

Залізниці України до останнього часу забезпечували потреби економіки і населення у перевезеннях. Досягалось це, в основному, завдяки надлишку технічних потужностей, створених за часів СРСР за рахунок централізованого бюджетного фінансування.

За останні 30 років капіталовкладення в оновлення основних засобів відбувались виключно за рахунок власних коштів залізниць, які не дозволяють забезпечити навіть нормальне відтворення основних засобів, особливо їх активної частини – рухомого складу.

Отже, визначимо рівень зносу основних засобів Укрзалізниці станом на 2020 рік, який наведено на рис. 1.4.



Рисунок 1.4 - Рівень зносу основних засобів Укрзалізниці станом на 2020 рік

Рівень зносу локомотивів становить понад 95%, вантажних вагонів – 91%, пасажирських вагонів – 87%, дизель-поїздів – 94%, електропоїздів – 85%, окремих елементів інфраструктури (контактні опори, засоби зв'язку та автоблокування, елементи колії тощо) – понад 50%. Такий критичний рівень зносу основних засобів Укрзалізниці став наслідком багаторічної хибної економічної та технічної політики, яка була спрямована на мінімізацію капітальних витрат та продовження

строків експлуатації основних засобів відповідно до спеціально розробленої нормативно-технічної документації.

Це дозволяло Укрзалізниці особливо не витрачатися на придбання новітньої техніки, але одночасно призводило до старіння локомотивів, вагонів та інфраструктури, підвищення витрат на утримання та ремонт основних засобів, використання застарілих технологій і технічного відставання Укрзалізниці.

Далі розглянемо рівень зносу основних засобів Укрзалізниці, відображених у фінансовій звітності за 2014-2020 роки на рис. 1.5.



Рисунок 1.5 - Рівень зносу основних засобів Укрзалізниці, відображених у фінансовій звітності за 2014-2020 роки

Водночас, якщо поглянути у фінансову звітність Укрзалізниці, знос основних засобів компанії у 2020 році становив 63%. З 2014 року знос основних засобів відповідно до фінансової звітності зріс із 50% до 63% у 2020 році. Варто окремо зазначити, що рівень зносу основних засобів у 2015 році на рівні 8% пов'язаний з формальною процедурою проведення оцінки основних засобів під час створення АТ «Укрзалізниця» та специфікою обліку основних засобів відповідно до стандартів бухгалтерського обліку, а в 2016 році на рівні 70% – пов'язаний з особливостями обліку певних груп активів та подальшими змінами їхнього обліку. Загалом динаміка показує тенденцію до зростання зносу основних засобів Укрзалізниці та їхнє подальше стрімке старіння.

Залишкова вартість основних засобів Укрзалізниці за 2014-2020 роки наведена на рис. 1.6.



Рисунок 1.6 - Залишкова вартість основних засобів Укрзалізниці

Якщо у 2014 році залишкова вартість основних засобів Укрзалізниці становила лише 57,1 млрд. грн., то під час створення АТ «Укрзалізняця» було проведено оцінку основних засобів компанії, і залишкова вартість основних засобів різко зросла до 253,8 млрд. грн. у 2015 році.

Однак економічна політика Укрзалізниці була спрямована на обмеження фінансування капітальних інвестицій та ремонту інфраструктури, локомотивів і вагонів – це призвело до того, що залишкова вартість основних засобів Укрзалізниці щороку знижувалася. За результатами 2020 року залишкова вартість основних засобів уже впала до 177,3 млрд. грн., а за результатами 2021 року очікується ще нижчою. Проведемо оцінку складу і структури об’єктів основних засобів Укрзалізниці за 2018-2020 роки у табл. 1.2.

Проведена оцінка складу і структури об’єктів основних засобів Укрзалізниці за 2018-2020 роки показала, що загальна вартість основних засобів у 2020 році зменшилася на 7475213,0 тис. грн. або на 3,0 % порівняно з 2018 роком. На такі зміни вплинуло зменшення вартості будівель, споруд та земельного полотна на 3715279 тис. грн., земельного полотна і верхньої будови колії на

3591123 тис. грн., вагонів на 2065687,0 тис. грн. та машин, обладнання та інструментів на 811950,0 тис. грн.

Таблиця 1.2

Оцінка складу і структури об'єктів основних засобів Укрзалізниці
за 2018-2020 роки

Показники	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Відхилення 2020 року до 2018 року	
	тис. грн.	відсот- ки	тис. грн.	відсот- ки	тис. грн.	відсот- ки	абсо- лютне	у відсот- ках
Основні засоби всього, в тому числі:	237701229	100	234555159	100	230226016	100	-7475213,0	-
Земельні ділянки	45681871	19,2	45 686 886	19,5	45 689 427	19,8	7556	0,6
Будівлі, споруди та інфраструк- тура	51494402	21,7	49 799 395	21,2	47 779 123	20,7	-3715279	-1,0
Земельне полотно та верхня будова колії	78 939 086	33,2	77 175 619	32,9	75 347 963	32,8	-3591123	-0,4
Локомотиви	17 145 877	7,2	19 345 693	8,2	19 899 552	8,6	2753675	1,4
Вагони	26 188 996	11,0	25 236 197	10,8	24 123 309	10,5	-2065687	-0,5
Машини, обладнання та інструменти	9 567 301	4,0	9 264 959	3,9	8 755 351	3,8	-811950	-0,2
Транспортні засоби	1 562 453	0,7	1 534 218	0,7	1 399 372	0,7	-163081	0
Інші основні засоби	-	-	177 750	0,1	192 208	0,1	192208	0,1
Незавершене будівництво та невста-новлене обладнання	7 121 243	3,0	6 334 442	2,7	7 039 711	3,0	-81532	0

У складі основних засобів найбільшу питому вагу складають земельні ділянки, будівлі, споруди та інфраструктура, земельне полотно та верхня будова колії відповідно 19,8 %, 20,7 % і 32,8 %. До складу земельних ділянок включено вартість прав постійного користування земельними ділянками у сумі 45 684 115 тис. грн. (2019 рік: 45 681 574 тис. грн.), яка була визначена на підставі оцінки майна для цілей формування статутного капіталу окремо від об'єктів основних

засобів, які можуть бути розташовані на цих земельних ділянках. Результати такої оцінки можуть відрізнятися від оцінки, здійсненої для цілей відображення у фінансовій звітності, підготовлених відповідно до МСФЗ.

Управлінський персонал вважає, що оскільки зазначений облік прав постійного користування земельними ділянками окремо від відповідних об'єктів основних засобів регламентується законодавством з реорганізації із державного підприємства у акціонерне товариство, то уникнути його не можливо під час складання цієї консолідованої фінансової звітності;

Деякі об'єкти основних засобів, а саме – магістральні залізничні лінії загального користування та розміщені на них технологічні споруди, передавальні пристрої тощо, що безпосередньо використовуються для забезпечення процесу перевезень, були закріплені за Товариством на праві господарського відання. Право господарського відання дозволяє володіти, користуватися і розпоряджатися майном, окрім дій з розпорядження майном, які можуть призвести до відчуження такого майна. Залишкова вартість активів, що отримані на праві господарського відання, становила 90 373 176 тис. грн. станом на 31 грудня 2020 року (2019 рік: 93 065 868 тис. грн.). Балансова вартість об'єктів соціальної інфраструктури та інших невиробничих активів станом на 31 грудня 2020 року становила 3 407 660 тис. грн. (2019 рік: 3 229 502 тис. грн.). Ці активи, здебільшого, включають житлові будинки, лікарні, їдальні та інше подібне майно.

Незавершене будівництво та невстановлене обладнання на 31 грудня 2020 року включало передоплати за основні засоби у сумі 137 601 тис. грн. (2019 рік: 205 543 тис. грн.).

Була проведена перевірка ознак того, що корисність окремих об'єктів основних засобів може зменшитися. За результатами перевірки, проведеної у 2019 році, визнано збитки від зменшення корисності (знецінення) у сумі 720 550 тис. грн., відображених у складі інших витрат. Окремі об'єкти основних засобів, щодо яких було проведено перевірку на зменшення корисності, склалися в основному з вантажних вагонів, пасажирських вагонів, електровозів, тепловозів та інших основних засобів.

На сьогодні технічний ресурс залізниць практично вичерпано. Існує загроза незабезпечення залізничним транспортом у подальшому потреб економіки України у перевезеннях.

У період 1992-2020 років темпи зростання цін на споживану продукцію перевищували зростання тарифів на перевезення, що не дозволяло оновлювати рухомий склад та інфраструктуру за рахунок власних коштів залізниць. Передбачені Законом України «Про залізничний транспорт» (постанова Верховної Ради України № 274/96-ВР від 04.07.96) кошти з бюджету на будівництво і модернізацію магістральних ліній та придбання рухомого складу для пасажирських перевезень не виділялись.

Практично не виділялись кошти з місцевих бюджетів на придбання електро- та дизель-поїздів для перевезень пасажирів у приміському сполученні, збитки від соціально-необхідних приміських пасажирських перевезень повністю не відшкодовувались.

Пропускна спроможність окремих ділянок та напрямків залізниць знаходиться на критичній межі. З метою ліквідації «вузьких місць» на мережі залізниць України, покращення техніко-експлуатаційних можливостей об'єктів інфраструктури необхідно провести їх технічне переоснащення та модернізацію.

Через катастрофічну зношеність рухомого складу, невідповідність між придбанням і списанням вантажних вагонів та локомотивів існує загроза незабезпечення потреб промислових галузей економіки у перевезеннях вантажів, з відповідними витратами для держбюджету, зниженням показників економічного розвитку країни. Майже вичерпано резерви провізних спроможностей через граничну зношеність та низьку продуктивність пасажирського рухомого складу. Неприйняття дієвих заходів щодо оновлення пасажирського рухомого складу призведе до неможливості виконання пасажирських перевезень в повному обсязі та, як наслідок, зниження мобільності населення.

Основні проблеми, що потребують вирішення:

- оновлення та модернізація основних фондів;

- технічне і технологічне відставання українських залізниць від залізниць європейських країн;

- недостатність власних джерел для оновлення основних фондів, відсутність державної підтримки інноваційного розвитку залізничної галузі і низький рівень інвестиційної привабливості у частині залучення інвестицій, що обумовлює граничний фізичний знос та невідповідність технічного оснащення залізниць сучасним вимогам;

- недостатній рівень конкуренції на ринку надання транспортних послуг та невідповідність європейським вимогам доступу до ринку транспортних послуг;

- необхідність реформування ПАТ «Укрзалізниця», забезпечення прозорості її діяльності через формування вертикально-інтегрованої системи управління компанією, побудови її діяльності відповідно до принципів, закладених в директивах ЄС;

- виконання залізницями державних і соціальних функцій (перевезення пільгових категорій пасажирів, утримання малодіяльних збиткових ліній) у поєднанні із регульованими Урядом низькими тарифами на перевезення пасажирів та відсутністю дієвого механізму компенсації збитків від надання суспільно значущих послуг суттєво обмежує можливості техніко-технологічної модернізації залізничного транспорту, призводить до перехресного фінансування збиткових пасажирських перевезень за рахунок вантажних, що суперечить вимогам директив ЄС.

1.3 Техніко – економічна характеристика виробничого підрозділу Вокзал станції Дніпро - Головний філії «Вокзальна компанія» АТ «Укрзалізниця»

Вокзал станції Дніпро-Головний є виробничим підрозділом філії «Вокзальна компанія» акціонерного товариства «Українська залізниця», який не має статусу юридичної особи.

Виробничий підрозділ вокзал станції Дніпро-Головний філії «Вокзальна компанія» акціонерного товариства «Українська залізниця» (далі - Підрозділ) знаходиться у прямому виробничому та адміністративному підпорядкуванні філії «Вокзальна компанія» акціонерного товариства «Українська залізниця» (далі – Філія).

Повне найменування Підрозділу – виробничий підрозділ вокзал станції Дніпро-Головний філії «Вокзальна компанія» акціонерного товариства «Українська залізниця».

Скорочене найменування Підрозділу – вокзал станції Дніпро-Головний.

Місцезнаходження Підрозділу: 49038, м. Дніпро, пл. Вокзальна, 11.

Фінансово - економічні показники Підрозділу є складовими фінансово - економічних показників Філії.

Для ведення фінансово-господарської діяльності, проведення розрахункових операцій, Підрозділ користується рахунками АТ «Укрзалізниця» (далі – Товариство) та Філії з зазначенням цифрового (числового) номера ідентифікації Підрозділу - 980.

Для здійснення адміністративних, виробничих та господарських операцій в межах повноважень, визначених Положенням про Філію, цим Положенням, Підрозділ має печатку зі своїм найменуванням, повним найменуванням Філії та Товариства українською мовою, із зазначенням коду ЄДРПОУ Філії (43665271) та через дріб цифровий (числовий) номер ідентифікації Підрозділу.

У своїй діяльності Підрозділ керується Конституцією і законами України, постановами Верховної Ради України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, іншими нормативно-правовими актами України, вимогами Кодексу етики Товариства, Політики запобігання та протидії корупції Товариства, Антикорупційної програми Товариства, рішеннями наглядової ради та правління Товариства, наказами Товариства та Філії, Положенням про Філію, цим Положенням, іншими нормативними документами Товариства, Філії та Підрозділу і провадить свою діяльність в межах делегованих Товариством/Філією функції відповідно до мети, завдань та предмета діяльності Товариства.

Підрозділ створено з метою задоволення потреб населення в безпечних та якісних залізничних перевезеннях пасажирів, багажу та вантажобагажу, забезпечення ефективного функціонування та розвитку вокзального комплексу залізничного транспорту загального користування, створення умов для підвищення конкурентоспроможності галузі, а також отримання прибутку від здійснення діяльності.

Основними завданнями Підрозділу є:

- забезпечення належних умов для безпеки життя і здоров'я пасажирів під час користування послугами залізничного транспорту (в межах обслуговування Підрозділу та надання супутніх послуг пасажирам);
- отримання прибутку від здійснення господарської діяльності;
- участь у відправленні пасажирів залізничним транспортом у всіх видах сполучення;
- здійснення довідково-інформаційного обслуговування;
- створення належних умов для зручного й безпечного розміщення пасажирів на території Підрозділу (вокзалів) на період очікування поїздів;
- провадження торговельної діяльності, у тому числі комісійної, посередницької та торговельно-закупівельної;
- надання пасажирам платних та безоплатних послуг;
- провадження рекламної діяльності та розміщення/розповсюдження пов'язаних з рекламною діяльністю матеріалів на території та об'єктах Підрозділу;
- надання пасажирам і відвідувачам вокзалів інших супутніх послуг відповідно до вимог чинного законодавства України, положень нормативних документів Товариства/Філії.

Технологія обслуговування пасажирів внутрішнього прямування (прямого та місцевого сполучення) при відправленні поїзда здійснюється за схемою, наведеною у табл. 1.3.

Підрозділ відповідно до покладених на нього завдань та в межах компетенції здійснює наступні функції:

- участь у забезпеченні своєчасного відправлення пасажирів у внутрішньому, приміському та міжнародному сполученнях;

Таблиця 1.3

Технологія обслуговування пасажирів внутрішнього прямування (прямого та місцевого сполучення) при відправленні поїзда

Технологічні операції	Результати технологічної операції	Дії працівників служб вокзалу та суміжних служб
Надання обов'язкової та платної довідкової інформації стосовно роботи служб вокзалу по обслуговуванню пасажирів, щодо відправлення і прибуття поїздів та іншої інформації	Аудіо- та відео-інформація. Чек РРО або розрахункова квитанція (РК-1)	Надання інформації довідковим бюро (основної та додаткової), гучномовної інформації, зорової інформації з постійним та змінним зображенням
Обслуговування пасажирів у залах очікування та відпочинку і камерах схову	Чек РРО або розрахункова квитанція (РК-1)	Надання додаткових безкоштовних та платних послуг залів чекання і відпочинку, камер схову і перенесення ручної поклажі
Додаткові послуги пасажирам: хворим, особам з інвалідністю, особам похилого віку та іншим категоріям пасажирів, що потребують особливої уваги	Реєстрація у відповідному журналі	Надання додаткових послуг згідно з Правилами перевезень
Подача поїзда на колію відправлення		
Початкове обов'язкове інформаційно-довідкове обслуговування щодо відправлення поїзда (про початок посадки на поїзд, час та колію відправлення та інша інформація)	Аудіо-, відео-інформація	Надання інформації довідковим бюро (основної та додаткової), гучномовної інформації, зорової інформації з постійним та змінним зображенням
Послуги з доставки до поїзда ручної поклажі	Чек РРО або розрахункова квитанція (РК-1)	Своєчасне доставлення ручної поклажі до поїзда. Якісна обробка багажу і вантажобагажу.
Поточно-кінцеве обов'язкове інформаційно-довідкове обслуговування	Аудіо та відео інформація	Надання гучномовної та зорової інформації та ДБ
Відправлення поїзда		

- участь в організації технічних і технологічних заходів для забезпечення можливості використання послуг вокзалів, особами з інвалідністю та особами з порушеннями зору та слуху (пасажирами і відвідувачами), відповідно до

законодавства України, міжнародних норм та Правил перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України;

- створення комфортних умов для пасажирів і офіційних делегацій під час перебування на території Підрозділу (вокзалів);

- організація розміщення в кімнатах відпочинку та кімнатах матері і дитини, в тому числі розміщення в залах очікування, інформування пасажирів у випадках перерв в русі пасажирського залізничного транспорту з вини Товариства та з причин інших надзвичайних ситуацій;

- забезпечення безпечних маршрутів проходу пасажирів до(від) пасажирських поїздів;

- участь в забезпеченні зручної та безпечної посадки (висадки) пасажирів на(з) пасажирські поїзди(ів) далекого і приміського сполучення;

- організація на території Підрозділу (вокзалів) роботи сервіс-центрів;

- організація безпечних і комфортних умов знаходження на території Підрозділу (вокзалів) пасажирів з інвалідністю, організованих груп, в тому числі дитячих, військових команд;

- надання послуг з доступу до інфраструктури залізничного транспорту та інших послуг, пов'язаних з використанням об'єктів інфраструктури;

- надання додаткових послуг пасажирам відповідно до вимог чинного законодавства України, зокрема: в кімнатах відпочинку, кімнатах матері та дитини, платних та безоплатних залах і туалетах; зберігання ручної поклажі в автоматичних та стаціонарних камерах схову; перевезення візком ручної поклажі; сервісним центром; паркінгу; інших послуг згідно переліку платних послуг, що надаються пасажирам Підрозділом;

- удосконалення роботи з обслуговування пасажирів;

- надання пропозицій керівництву Філії з удосконалення технології роботи Підрозділу;

- збереження та ефективне використання закріпленого за Підрозділом майна, в тому числі з метою отримання прибутку від орендної, рекламної та іншої діяльності, передбаченої цим Положенням;

- розробка і впровадження заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;
- організація заходів щодо здійснення підготовки Підрозділу до роботи в зимовий та літній період;
- здійснення заходів щодо зміцнення виробничої дисципліни, організації підготовки і перепідготовки кадрів, медичного обслуговування працівників Підрозділу; здійснення керівництвом роботи з організації нормування та оплати праці працівників Підрозділу;
- здійснення заходів з мобілізаційної підготовки і мобілізації та у сфері цивільного захисту в Підрозділі, у тому числі з переведення функціонування Підрозділу в умовах особливого режиму;
- утримання у належному технічному і санітарному стані будівель, споруд, обладнання, інших виробничих об'єктів, закріплених за Підрозділом;
- здійснення заходів, направлених на підвищення продуктивності праці і зниження собівартості обслуговування пасажирів;
- проведення аналізу результатів виробничо-господарської діяльності Підрозділу, розроблення заходів з її покращення та підвищення ефективності;
- забезпечення фінансових результатів від операційної діяльності, підсобно-допоміжної діяльності та інших видів діяльності, не заборонених чинним законодавством України;
- впровадження найновіших технологій, направлених на високу культуру обслуговування пасажирів, забезпечення прибутковості Підрозділу;
- торгівля продуктами харчування, напоями, тютюновими виробами та товарами господарського призначення і алкогольними напоями;
- участь у наданні в установленому порядку рекламних та орендних послуг юридичним особам, фізичним особам – підприємцям та фізичним особам, організація соціальних заходів, проведення маркетингових досліджень з вивчення конкурентного середовища, визначення актуального ціноутворення з надання якісних рекламних та орендних послуг.

В межах компетенції Підрозділ має право: запитувати та отримувати документи, матеріали та інформацію, які необхідні для виконання покладених на Підрозділ завдань та функцій; видавати нормативні документи з поточних питань діяльності Підрозділу, обов'язкові для всіх працівників Підрозділу, які не повинні суперечити нормативним документам Товариства; надавати пропозиції, зауваження, вносити правки, ініціювати зміни до проектів локальних нормативно-правових актів, що стосуються основних завдань і функцій Підрозділу та підпорядкованих Структурних підрозділів; розпоряджатися майном, яким наділений Підрозділ (крім грошових коштів), в межах, встановлених Положенням про Філію, цим Положенням, Статутом і внутрішніми документами Товариства, рішеннями органів Товариства та на підставі повноважень, визначених виданою керівництвом Філії в порядку передоручення від імені Товариства довіреністю (далі – довіреність), відповідно до вимог чинного законодавства.

Майно, яким наділений Підрозділ, належить Товариству на праві власності або закріплене за Товариством на праві господарського відання. Підрозділ наділяється майном на праві відповідних рішень правління Товариства та/або розпорядчих документів Філії. Це майно складається з основних засобів, оборотних активів, а також інших матеріальних і нематеріальних активів, вартість яких відображається в окремому балансі Підрозділу, а також земельних ділянок, якими Товариство наділяє Підрозділ для досягнення мети та виконання завдань, встановлених цим Положенням. Підрозділ веде оперативно-технічний, статистичний, податковий та бухгалтерський облік господарської діяльності.

Підрозділ забезпечує своєчасну сплату податків і зборів (обов'язкових платежів) згідно з чинним законодавством України, дотримання фінансової дисципліни, економію ресурсів, скорочення дебіторської заборгованості, недопущення непродуктивних витрат.

Відповідальність за правильність та достовірність бухгалтерського та податкового обліку та звітності, а також за їх своєчасне надання відповідним підрозділам Філії та Товариства відповідно до законодавства України, Статуту

Товариства та цього Положення, несуть начальник та головний бухгалтер (уповноважена особа) Підрозділу згідно з чинним законодавством.

Підрозділ керується єдиними правилами бухгалтерського, податкового та статистичного обліку та організовує його на базі єдиної комплексної системи автоматизації і подає звітність та інформацію у встановлених обсягах і формах згідно з порядком документообігу, визначеним законодавством та внутрішніми документами Товариства та Філії.

У виробничому відношенні вокзал станції Дніпро характеризується кількістю річного пасажиропотоку по видам сполучення, наведених в табл. 1.4 та кількістю щомісячно відправлених пасажирів, наведених у табл. 1.5.

Таблиця 1.4

Кількість відправлених пасажирів з вокзалу станції Дніпро пасажирів за 2016-2020рр.

Рік	Види сполучення	
	Внутрішнє (пасажирські поїзди)	Внутрішнє (приміські поїзди)
2016	1356158	14551323
2017	1546808	4801086
2018	1634955	4371050
2019	1682547	4088198
2020	1634316	3895307

Як бачимо з табл. 1.4., кількість відправлених з вокзалу станції Дніпро пасажирів за період з 2016 року по 2020 рік збільшилося на 278158 пасажирів у пасажирських поїздах, а у приміських поїздах кількість зменшилася на 10656016 пасажирів в першу чергу за рахунок припинення перевезення пасажирів залізничним транспортом у приміському сполученні.

Таблиця 1.5

Кількість відправлених пасажирів з вокзалу станції Дніпро пасажирів у 2020 році по місяцях

Місяць	Види сполучення	
	Внутрішнє (пасажирські поїзди)	Внутрішнє (приміські поїзди)
1	2	3
Січень	121103	307307
Лютий	120490	305759
Березень	144769	346020
Квітень	137480	338618
Травень	155076	353697

Продовження табл. 1.5

1	2	3
Червень	154994	348092
Липень	148984	347460
Серпень	131717	336636
Вересень	131280	303169
Жовтень	128888	307135
Листопад	140838	300362
Грудень	118697	301052
Разом за рік	1634316	3895307

Аналізуючи кількість відправлених з вокзалу станції Дніпро пасажирів у 2020 році по місяцях у табл. 1.5, можна відмітити відносну стабільність відправлених пасажирів як пасажирськими, так і приміськими поїздами.

Проведемо аналіз техніко-економічних показників діяльності ВП «Вокзал станції Дніпро-Головний» за 2018-2020 роки у табл. 1.6.

Таблиця 1.6

Аналіз техніко-економічних показників діяльності ВП «Вокзал станції Дніпро-Головний» за 2018-2020 роки

Найменування	Звіт 2018 рік	Звіт 2019 рік	Звіт 2020 рік	Абсолютне відхилення 2020 року		Відносне відхилення 2020 року	
				до 2018 року	до 2019 року	до 2018 року	до 2019 року
Обсяг робіт, відправлені пасажирів	5770700	5666800	2274200	-3496500	-3392600	-60,6	-59,9
Середньоспискова чисельність працівників, чол.	265	249	247	-18	-2	-6,8	-0,8
Продуктивність праці пас./чол.	217786,2	22758,2	9207,3	-208578,9	-13550,9	-95,8	-59,5
Кількість проданих про- їзних документів, тис.шт.	1654,2	1558,8	642,6	-1011,6	-916,2	-61,1	-58,8
Фонд оплати праці, тис.грн.	24885,6	27121,8	22832,0	-2053,6	-4289,8	-8,3	-15,8
Середньомісячна заробіт- на плата персоналу	7825,7	9076,9	7703,1	-122,6	-1373,8	-1,6	-15,1
Середньорічна вартість майна, тис. грн.	195709,5	187477,5	179906,0	-15803,5	-7571,5	-8,1	-4,0
Обсяг доходу (виручки) від реалізації, тис. грн.	29851	31799	2182	-27669	-29617	-92,7	-93,1
Витрати, тис. грн.	49091	53731	18571	-30520	-30520	-62,2	34,6
Збиток, тис. грн.	-19191	-22112	-14901	4290	7211	22,3	67,4
Рентабельність діяльності, відсотків	-	-	-	-	-	-	-

Проведений аналіз техніко-економічних показників діяльності ВП «Вокзал станції Дніпро-Головний» за 2018-2020 роки показав, що у 2020 році відправлено 2274200 пасажирів, спостерігається зменшення кількості пасажирів порівняно з 2018 та 2019 роками на 60,6 % та 59,9 % відповідно.

Причинами такому різкому зниженню показника є такі обставини:

- у зв'язку із відсутністю низьких температур, снігового покриву та ожеледиці, а також, внаслідок проведення капітальних ремонтів автомобільних доріг державного значення клієнти, які користувались послугами залізниці наразі надають перевагу подорожам власним автотранспортом;

- починаючи із березня місяця 2020 року у зв'язку із наростанням ситуації, що пов'язана із вірусом, пасажирів почали масово відмовлятися від поїздок та повертати придбані проїзні документи;

- у приміському сполученні щорічно спостерігається зменшення пасажиропотоку за рахунок збільшення кількості відмін електропоїздів, а з 12:00 18.03.20 року припинено перевезення пасажирів залізничним транспортом в усіх видах внутрішнього сполучення, а саме : приміському, міському, регіональному, далекому (постанова Кабінету Міністрів України № 215 16.03.2020 р.). Внаслідок припинення перевезення пасажирів у березні не відправлено – 159 тис. пас. У червні з 8.06.20 відкрито часткове курсування електропоїздів;

- у 2019 році у січні-лютому практично цілий місяць були низькі температури, сніговий покрив та ожеледиця, внаслідок чого закривались дороги державного значення на Запоріжжя, Кривий Ріг, і пасажирів користувались електропоїздами замість маршрутних таксі та автотранспорту. У поточному році через відсутності снігу траси відкриті та збільшилась кількість рейсів та перевізників.

За 2020 рік вокзалом станції Дніпро реалізовано 642,6 тис. проїзних та перевізних документів, порівняно з минулим роком їх реалізовано менше на 916,2 тис. або на 58,8 %. Зменшення кількості квитків як у далекому, так і у приміському сполученнях у 2020 році пов'язано насамперед із припиненням курсування залізничного транспорту з 18.03.2020 року (згідно Постанови КМУ)

по 27.05 у далекому сполученні (часткове відновлення курсування поїздів з 50%-ю реалізацією місць), а у приміському сполученні часткове відновлення курсування відбулось з 08.06.20р.

Також причиною зниження є надання переваги пасажирів автобусам за маршрутом Дніпро – Київ у зв'язку із нижчою вартістю поїздки (вартість перевезення автобусом від 250 грн. за місце), а автобус курсує до аеропорту Бориспіль та маршрутом Дніпро-Москва (вартість автобусом 1000 грн.) у період січень-березень.

У 2020 році порівняно з 2018 і 2019 роками спостерігається зменшення фонду оплати праці на 2053,6 тис. грн. і 4289,8 тис. грн. відповідно. Така ситуація склалася внаслідок переведення підрозділу на простій згідно наказу філії «Пасажирська компанія» №67 від 19.03.2020 року, згідно з яким на період простою розрахунок заробітної плати проводиться з розрахунку годинної тарифної ставки, окладу.

У зв'язку із тимчасовим припиненням перевезення пасажирів залізничним транспортом у внутрішньому та міжнародному сполученню (згідно Постанови КМУ) з 18.03.2020 року та припиненню надання будь-яких послуг підсобно-допоміжної діяльності спостерігається зниження отриманих доходів у 2020 році порівняно з попередніми. Збитковість діяльності вокзалу станції Дніпро спостерігається по всіх аналізованих періодах.

Висновки до розділу 1

За результатами виконаних досліджень ми дійшли наступних висновків.

Встановлено, що одним із важливих завдань бухгалтерського обліку є надання інформації про наявність і вибуття основних засобів та контроль за їх використанням з метою ефективного управління виробничо-фінансовою діяльністю підприємства.

Досліджені теоретичні підходи до сутності облікової категорії «основні засоби» і визначено, що більшість авторів ототожнює поняття «основні засоби» та

«основні фонди», зазначаючи, що вони є засобами праці, які використовуються у виробництві протягом тривалого часу. Інші дослідники вважають, що основні засоби – це матеріальні активи, які використовуються лише у виробничому процесі, тобто більше ні на що вони не впливають, а це хибне тлумачення, адже основні засоби використовуються підприємством у всій його господарській діяльності.

Дослідження правового регулювання обліку основних засобів показало, що не має браку уваги з боку державних органів, але найбільш повно дане питання висвітлюється у національних стандартах бухгалтерського обліку.

Проведений аналіз стану основних засобів залізничної галузі показав, що майже вичерпано резерви провізних спроможностей через граничну зношеність та низьку продуктивність пасажирського рухомого складу. Неприйняття дієвих заходів щодо оновлення пасажирського рухомого складу призведе до неможливості виконання пасажирських перевезень в повному обсязі та, як наслідок, зниження мобільності населення.

Проведений аналіз техніко-економічних показників діяльності ВП «Вокзал станції Дніпро-Головний» за 2018-2020 роки показав, що всі показники у звітному році мають тенденцію до зниження, що і вплинуло на негативний фінансовий результат.

2 ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ВИРОБНИЧОГО ПІДРОЗДІЛУ ВОКЗАЛ СТАНЦІЇ ДНІПРО-ГОЛОВНИЙ ФІЛІЇ «ВОКЗАЛЬНА КОМПАНІЯ» АТ «УКРЗАЛІЗНИЦЯ»

2.1 Організація бухгалтерського обліку вокзалу

Виробничий підрозділ вокзал станції Дніпро (далі – Підрозділ) філії «Вокзальна компанія» (далі – Філія) акціонерного товариства «Українська залізниця» (далі – Товариство) здійснює свою господарську діяльність відповідно до основних фінансово-економічних показників, затверджених Товариством та Філією, у межах законодавства України та відповідно до внутрішніх документів Товариства та Філії, що регламентують фінансово-економічні відносини в Товаристві та Філії, Положення Філії та Положення про виробничий підрозділ вокзал станції Дніпро філії «Вокзальна компанія» акціонерного товариства «Українська залізниця» (далі – Положення).

Підрозділ користується в роботі створеною та впровадженою Філією системою відповідальності за фінансові результати діяльності.

Контроль за виконанням планових показників господарської діяльності Підрозділу здійснює Філія.

Підрозділ підвищує ефективність використання основних засобів, матеріальних та фінансових ресурсів.

Підрозділ вдосконалює фінансово-економічну роботу, забезпечує облік доходних надходжень, контроль за повним і своєчасним надходженням та організацією перерахування коштів за виконані роботи та надані послуги, правильністю обчислення та організацією своєчасної сплати податків і зборів, платником яких є Філія, а також організацією своєчасної виплати заробітної плати тощо.

Підрозділ використовує в роботі розроблені Філією вільні (договірні) ціни і тарифи на роботи та послуги, за якими не здійснюється державне регулювання, і застосовує їх після погодження Філією та Товариством.

Філія забезпечує контроль і суворе дотримання затверджених цін і тарифів,

правильність їх застосування Підрозділом.

Підрозділ веде бухгалтерський, податковий, статистичний та управлінський облік своєї господарської діяльності та складає фінансову, податкову, статистичну та управлінську звітність, яка надається Філії.

Підрозділ має окремий баланс, складає фінансову, податкову, статистичну та управлінську звітність по Підрозділу, показники якої включаються до узагальненої звітності Філії.

Підрозділ уповноважується Філією вести бухгалтерський, податковий, статистичний та управлінський облік своєї господарської діяльності та складати фінансову, податкову, статистичну та управлінську звітність, яка надається Філії.

Контроль за веденням Підрозділом обліку, складанням звітності та її відповідністю первинним документам забезпечує Філія.

Відповідно до законодавства, Положення Філії, цього Положення, внутрішніх документів Товариства Підрозділ подає фінансову, податкову, статистичну та управлінську звітність по Підрозділу Філії у встановленому порядку, в обсягах та у терміни, передбачені порядком документообігу та іншими внутрішніми документами Товариства та Філії, та відповідним органам згідно із законодавством.

Підрозділ несе відповідальність за повноту та достовірність такої звітності.

Для організації нарахування та сплати податків, за якими об'єкти оподаткування є такими, що використовуються або закріплені за Підрозділом (Філією), Товариство уповноважує Підрозділ вести податковий облік, складати та подавати податкову звітність Філії, Товариству, контролюючим органам у межах своєї компетенції, нараховувати і забезпечувати сплату податків, у тому числі за потреби від імені Товариства як юридичної особи, у порядку, встановленому чинним законодавством.

Підрозділ веде податковий облік з податку на додану вартість, реєстри виданих та отриманих податкових накладних відповідно до наказу Товариства, вимог нормативно-правових актів. Підрозділу присвоюється цифровий номер ідентифікації. Підрозділ здійснює обов'язкову реєстрацію податкових накладних

у Єдиному реєстрі податкових накладних відповідно до норм податкового законодавства.

Підрозділ складає окремі декларації з податку на додану вартість, додатки до них та уточнюючі розрахунки на електронних носіях і подає їх Філії разом з копією записів у реєстрі виданих та отриманих податкових накладних в електронній формі у терміни, передбачені внутрішніми документами Товариства та Філії.

Підрозділ веде податковий облік з податку на прибуток відповідно до законодавства. Складає декларації з податку на прибуток, додатки до неї та уточнюючі декларації у паперовій та електронній формі та подає їх до Філії у терміни, передбачені внутрішніми документами Товариства та Філії.

Підрозділ складає та подає іншу податкову звітність Підрозділу відповідно до законодавства, а також по окремих податках, обов'язок подання якої від імені Товариства або Філії делеговано Підрозділу, в електронній формі засобами електронного зв'язку з дотриманням умов реєстрації електронного цифрового підпису до територіальних контролюючих органів від імені Товариства або Філії та у терміни, встановлені законодавством.

Фінансові та податкові документи, у тому числі звітність (фінансова, податкова, статистична тощо) Філії, Підрозділу підписуються директором, і головним бухгалтером (уповноваженою особою) Філії, начальником і головним бухгалтером (уповноваженою особою) Підрозділу відповідно або іншими уповноваженими особами, які виконують їх обов'язки.

Підрозділ веде діловодство, документообіг та інформаційно-аналітичну роботу у порядку, визначеному законодавством та внутрішніми документами Товариства та Філії. Впроваджує та використовує інформаційні технології і автоматизовані системи обліку та управління діяльністю Підрозділу.

Відповідальність за правильність та достовірність ведення бухгалтерського та податкового обліку та звітності, а також за їх своєчасне надання відповідним органам, Філії та Товариству відповідно до законодавства України, статуту Товариства, Положення Філії та цього Положення, несуть начальник та головний

бухгалтер (уповноважена особа) Підрозділу згідно з законодавством України.

За місцезнаходженням Підрозділу відповідно до законодавства України та внутрішніх локальних актів Товариства ведеться робота зі збереження й архівування документів Підрозділу.

Підрозділ керується єдиними правилами бухгалтерського, податкового та статистичного обліку та організовує його на базі єдиної комплексної системи автоматизації і подає звітність та інформацію у встановлених обсягах і формах згідно з порядком документообігу, визначеним законодавством та внутрішніми документами Товариства та Філії.

Бухгалтерський облік Виробничого підрозділу вокзал станції Дніпро регламентується Обліковою політикою АТ «Укрзалізниця», що розроблена на підставі Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (далі – НП(С)БО), інших нормативно-правових актів з ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності та з метою визначення Облікової політики як сукупності принципів, методів і процедур, що забезпечить об'єктивне відображення фінансового стану і результатів господарської діяльності АТ «Укрзалізниця» та Філій Товариства, що входять до його складу.

Облікова політика підприємства – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та надання фінансової звітності (ст. 1 Закону про бухгалтерський облік та частина перша п. 3 НП(С)БО 1). Кожне підприємство має право визначати свою облікову політику, самостійно погоджуючи її з власником або уповноваженим органом відповідно до статутних документів (частина п'ята ст. 8 Закону про бухоблік).

Відповідно до статутних документів на підприємствах залізничного транспорту ведеться бухгалтерський, податковий, статистичний, оперативний та управлінський облік результатів господарської діяльності.

У розділі облікової політики, що регулює порядок організації бухгалтерського обліку на підприємстві, має бути визначено:

– суб'єкта, який здійснює бухгалтерський облік (бухгалтерська служба,

бухгалтер, керівник, приватний підприємець, аудиторська служба);

- обов’язки та відповідальність бухгалтера або іншої особи, яка виконує ці функції, та керівника;

- систему обліку (журнально-ордерну, спрощену, меморіально-ордерну тощо);

- межу суттєвості інформації (перевищення межі цього ліміту може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності);

- системи та форми управлінського (внутрішньогосподарського) обліку;

- делегування працівникам прав на підписання бухгалтерських документів;

- порядок і періодичність проведення інвентаризації;

- технологію обробки документації та правила документообігу;

- систему рахунків та реєстрів аналітичного обліку;

- ведення обліку філіями, представництвами та іншими відособленими підрозділами.

Розділ «Облікова політика підприємства» в наказі повинен передбачати для вибору підприємством лише ті принципи та методи, які представлені в стандартах у кількох варіантах. Підприємство має самостійно вибрати один з них і зафіксувати свій вибір у наказі про облікову політику.

Облікова політика підприємства щодо основних засобів складається з великої кількості різнорідних і нерівноцінних елементів, а саме:

- визнання основних засобів та встановлення вартісного критерію для відокремлення основних засобів і малоцінних необоротних матеріальних активів;

- первісна оцінка;

- методи нарахування амортизації та визначення у зв’язку з цим складу об’єктів та строків корисного використання окремих об’єктів основних засобів та їх груп;

- визначення ліквідаційної вартості основних засобів;

- обґрунтування необхідності та порядку проведення переоцінок;

- відображення в обліку витрат на поліпшення основних засобів;

- диференціація підходів в обліку основних засобів як об’єктів промислової

та інвестиційної власності тощо.

Елементи облікової політики щодо основних засобів наведені на рис. 2.1.

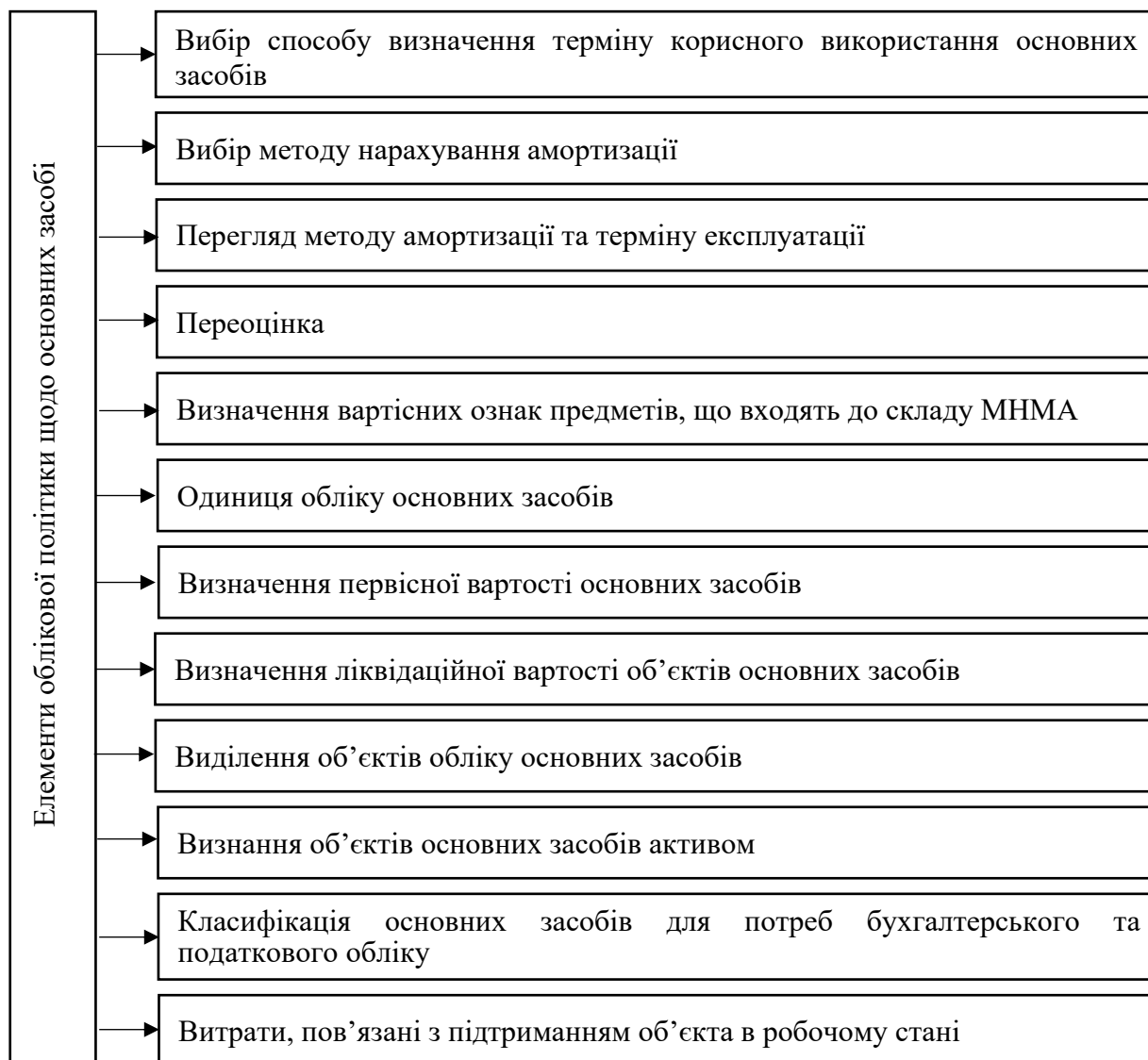


Рисунок 2.1 – Елементи облікової політики щодо основних засобів

Відповідно до Облікової політики Укрзалізниці основні засоби – це матеріальні цінності з очікуваним терміном корисного використання (експлуатації) понад один рік у господарській діяльності та вартістю понад 20 тис. грн.

Одиницею бухгалтерського обліку основних засобів є об'єкт основних засобів.

Основні засоби придбані (створені) зараховуються на баланс за первісною вартістю. Первісна вартість основних засобів збільшується на суму витрат,

пов'язаних з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта, у порядку, встановленому нормативними документами з бухгалтерського обліку.

Безоплатно отримані основні засоби зараховуються на баланс за їх справедливою вартістю на дату отримання.

Первісною вартістю основних засобів, що внесені до статутного капіталу, та закріплені на праві господарського відання (об'єкти, які є державною власністю та закріплюються за Укрзалізницею на праві господарського відання відповідно до законодавства) при його створенні, визнається їх ринкова вартість, визначена незалежним оцінювачем.

При визнанні основних засобів активами (зарахуванні на баланс) постійно діючою комісією Регіональної філії «Придніпровська залізниця» (далі – Філія) по обліку необоротних активів обов'язково встановлюється ліквідаційна вартість та строк корисного використання кожного об'єкта основних засобів, що оформлюється наказом по Філії та зазначається в Акті приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів.

Ліквідаційна вартість, визначена постійно діючою комісією, повинна відповідати сумі коштів або вартості інших активів, яку очікується отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією).

У виняткових випадках, коли Філія від ліквідації необоротних активів, після закінчення строку їх корисного використання, не очікує отримати придатні для подальшого використання активи, або коли доходи будуть менше витрат, пов'язаних з ліквідацією активів, за відповідним техніко-економічним обґрунтуванням постійно діючої комісії по обліку необоротних активів, ліквідаційна вартість може прирівнюватися до нуля.

Первісна вартість основних засобів збільшується на суму витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання,

реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта.

Вартість окремих робіт при здійсненні ремонту відповідно до технічних умов може бути включена до капітальних інвестицій з майбутнім збільшенням первісної вартості основних засобів, якщо такі роботи призведуть до збільшення очікуваних майбутніх вигод від використання об'єкта основних засобів.

Вартість окремих робіт, виконаних відповідно до технічних умов при модернізації та інших видах поліпшення об'єкта, які не призведуть до збільшення майбутніх первісно очікуваних економічних вигод від використання об'єкта основних засобів, включаються до складу витрат.

Підставою для визнання капітальними інвестиціями витрат, пов'язаних з поліпшенням, проведенням окремих робіт при здійсненні ремонту основних засобів, є: підвищення рівня їх продуктивності, покращення технічного стану, зростання внаслідок цих витрат очікуваного строку корисного використання об'єкта, кількості та/або якості продукції (робіт, послуг), яка виробляється цим об'єктом, що призведе в майбутньому до збільшення надходжень грошових коштів.

Рішення про характер і ознаки здійснюваних Філією робіт, тобто, чи спрямовані вони на підвищення техніко-економічних можливостей об'єкта, що приведе у майбутньому до збільшення економічних вигод, чи здійснюються вони для підтримання об'єкта в придатному для використання стані та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання, приймається керівником Філії з урахуванням результатів аналізу існуючої ситуації та суттєвості таких витрат.

Підставою для правильного відображення вартості виконаних робіт в бухгалтерському обліку є «Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів», в якому комісія з прийому об'єкта основних засобів в експлуатацію після ремонту чи поліпшення повинна зазначати характер проведених робіт, їх вартість та вплив на показники подальшої експлуатації об'єкта.

Залишкова вартість основних засобів зменшується у зв'язку з частковою ліквідацією об'єкта основних засобів.

Об'єкт основних засобів переоцінюється, якщо залишкова вартість цього об'єкта суттєво відрізняється від його справедливої вартості на дату балансу та за умови врахування результатів переоцінки у фінансовому плані Товариства.

У разі переоцінки об'єкта основних засобів, на ту саму дату здійснюється переоцінка всіх об'єктів групи (підгрупи) основних засобів, до якої належить об'єкт. При цьому групою (підгрупою) основних засобів вважається сукупність однотипних за технічними характеристиками, призначенням та умовами використання об'єктів основних засобів.

Переоцінка основних засобів тієї групи (підгрупи), об'єкти якої вже зазнали переоцінки, надалі має проводитися з такою регулярністю, щоб їх залишкова вартість на дату балансу суттєво не відрізнялася від справедливої вартості.

Результати переоцінки (дооцінка, уцінка та амортизація на дооцінену вартість) відображаються в бухгалтерському обліку у порядку, який визначений положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

При виявленні під час інвентаризації придатних для використання об'єктів основних засобів, залишкова вартість яких у бухгалтерському обліку дорівнює нулю, робочою інвентаризаційною комісією оформлюється пропозиція щодо визначення їх справедливої та ліквідаційної вартості, про що зазначається в протоколі

Після затвердження правлінням Товариства протоколу результатів інвентаризації, проведеної Філіями Товариства, прийняття правлінням рішення щодо обрання оцінювача, проводиться робота щодо здійснення дооцінки об'єкту основних засобів з нульовою залишковою вартістю, що відповідає критеріям активу.

Проведення оцінки об'єктів основних засобів для цілей бухгалтерського обліку здійснюється відповідно до Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні».

Не підлягають переоцінці малоцінні необоротні матеріальні активи і

бібліотечні фонди.

При нарахуванні амортизації дооцінених об'єктів основних засобів застосовується альтернативний метод зменшення капіталу у дооцінках.

Перевищення сум попередніх дооцінок об'єкта основних засобів над сумою попередніх уцінок залишкової вартості цього об'єкта основних засобів щокварталу у сумі, пропорційній нарахуванню амортизації, включається до складу нерозподіленого прибутку, з одночасним зменшенням капіталу у дооцінках. При цьому до складу нерозподіленого прибутку відповідно при вибутті цього об'єкта включається залишок перевищення сум попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок такого об'єкта, що відображений у складі капіталу у дооцінках.

Відомості про суму перевищення попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок об'єкта, що включені Філіями до складу нерозподіленого прибутку, обов'язково заносяться до реєстрів аналітичного обліку основних засобів.

Об'єктом амортизації основних засобів є первісна або переоцінена вартість, зменшена на їх ліквідаційну вартість.

Амортизація основних засобів, інших необоротних матеріальних активів (крім малоцінних необоротних матеріальних активів і бібліотечних фондів) нараховується із застосуванням: прямолінійного методу, за яким річна сума амортизації визначається діленням вартості, що амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів, та виробничого методу, за яким місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації.

Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, яка амортизується, на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), що очікується виробити (виконати) з використанням об'єкта основних засобів, інших необоротних матеріальних активів (цей метод застосовується Філіями при нарахуванні амортизації на об'єкти, які використовуються при виготовленні певного виду продукції (оснастка, штампи тощо).

Амортизація на вантажні вагони нараховується та відображається в бухгалтерському обліку Філіями, на балансі яких враховуються ці вагони.

Очікувані строки корисного використання (експлуатації) основних засобів для визначення амортизаційних відрахувань встановлюються наказом ПАТ «Укрзалізниця». Нарахування амортизації припиняється, починаючи з місяця, наступного за місяцем вибуття об'єкта основних засобів, переведення його на реконструкцію, модернізацію, добудову, дообладнання, консервацію.

Річна (місячна) сума амортизації після зміни залишкової вартості об'єкта основних засобів в результаті їх переоцінки, часткової ліквідації, модернізації, модифікації, добудови, дообладнання, реконструкції тощо, зміни строку корисного використання (експлуатації) визначається виходячи відповідно із нової залишкової вартості та нового строку корисного використання (експлуатації) з місяця, наступного за місяцем таких змін.

Амортизація об'єктів рухомого складу, які знаходяться в запасі, резерві відповідно до нормативних актів АТ «Укрзалізниця», нараховується у звичайному порядку. Одночасно з нарахуванням амортизації на об'єкти основних засобів, що не ввійшли до статутного капіталу Товариства, у сумі, пропорційній нарахованій амортизації, визнається дохід, який відображається за дебетом субрахунку 425 «Інший додатковий капітал» та кредитом рахунку 74 «Інші доходи».

Об'єкт основних засобів вилучається з активів (списується з балансу) у разі його вибуття внаслідок ліквідації, безоплатної передачі, нестачі або інших причин невідповідності критеріям визнання активом.

При досягненні залишкової вартості об'єкта основних засобів ліквідаційної вартості цей об'єкт вважається повністю амортизованим і у разі його не придатності для подальшого використання підлягає списанню.

Передача об'єктів основних засобів однією Філією іншій Філії Товариства здійснюється за внутрішньогосподарськими розрахунками шляхом виписки повідомлення (авізо) та в бухгалтерському обліку відображається записом за кредитом відповідного субрахунку рахунку 10 «Основні засоби» (за первісною (переоціненою) вартістю) та дебетом рахунку 13 «Знос необоротних активів» (на

суму зносу) і дебетом субрахунку 683 «Внутрішньогосподарські розрахунки» (на залишкову вартість). Філія, що приймає на баланс основні засоби, зазначену операцію відображає зворотними записами.

Матеріальні цінності, отримані при ліквідації об'єкта основних засобів, оприбутковуються з визнанням іншого доходу та зарахуванням на рахунки обліку матеріальних запасів за економічно обґрунтованою ціною, визначеною постійно діючої комісією по обліку необоротних активів.

2.2 Особливості первинного обліку основних засобів та правила документообігу

Від організації документального оформлення залежить успіх організації обліку основних засобів, як і інших необоротних активів. На цьому ґрунтується система бухгалтерського обліку, оскільки вона завжди починається з первинного обліку як першої облікової процедури, без якої неможливий подальший синтетичний та аналітичний облік.

Організовуючи документальне оформлення руху основних засобів, слід пам'ятати, що переважну більшість первинних документів складають акти, які (в одному або двох примірниках, залежно від господарської операції) складає комісія, яка призначається наказом керівника підприємства. Завдання бухгалтера – після затвердження акту перевірити його за різними ознаками (формальними, по суті господарських операцій, арифметичними і, при необхідності, зустрічними), а потім здійснити бухгалтерську обробку документів та зафіксувати їх у відповідних бухгалтерських регістрах.

Організація обліку основних засобів на підприємстві регламентована Наказом про облікову політику, в якому розкривається порядок їх оцінки, амортизації, організації аналітичного та синтетичного обліку.

Основні засоби надходять на підприємство в результаті капітальних інвестицій, придбання за плату в інших підприємств і осіб, надходження від інших підприємств або осіб безоплатно, внеску засновників до статутного

капіталу підприємства, оприбуткування надлишку під час інвентаризації основні засоби та внутрішнього переміщення.

Основні засоби зараховуються на баланс підприємства за собівартістю, яка залежить від способу їх надходження на підприємство. Порядок формування первісної вартості основних засобів наведено на рис. 2.2.

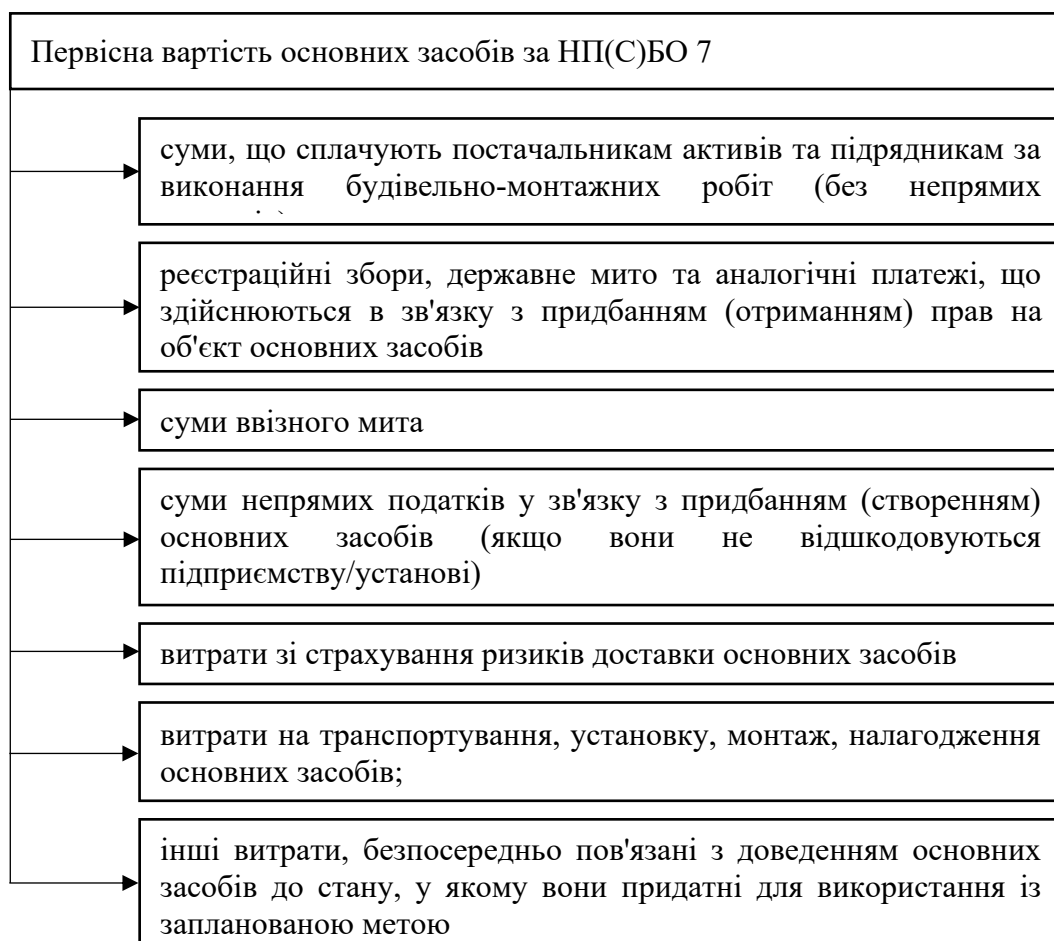


Рисунок 2.2 – Формування первісної вартості основних засобів

Основні засоби вибувають з підприємства внаслідок часткової або повної ліквідації, безоплатної передачі іншим підприємствам чи особам, реалізації, а також нестач, виявлених під час інвентаризації.

Введення основних засобів в експлуатацію здійснюється комісією, що призначається розпорядженням або наказом керівника підприємства. Як правило, на підприємстві створюються постійні комісії, до складу яких входять головний механік, спеціаліст з будівництва, інженер з техніки безпеки, бухгалтер, працівник, який відповідає за основні засоби. Типові форми первинної

документації з обліку основних засобів представлені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Первинні документи з обліку основних засобів

Назва документу	Примітки
Акт введення в експлуатацію основних засобів	Застосовується для оформлення господарських операцій із зарахування об'єктів незавершених капітальних інвестицій до складу основних засобів, які придбані, створені (виготовлені), а також для введення в експлуатацію безоплатно отриманих основних засобів
Акт приймання-передачі основних засобів	Застосовується для оформлення господарських операцій з безоплатного отримання та передачі основних засобів, крім безоплатної передачі основних засобів, а також застосовується для передачі основних засобів покупцю у разі їх відчуження.
Акт внутрішнього переміщення основних засобів	Застосовується для оформлення господарських операцій з руху основних засобів в межах суб'єкта господарювання
Акт передачі на ремонт, реконструкцію та модернізацію основних засобів	Застосовується для оформлення господарських операцій з передачі основних засобів на ремонт, реконструкцію чи модернізацію.
Акт приймання відремонтованих, реконструйованих та модернізованих основних засобів	Застосовується для оформлення господарських операцій з приймання основних засобів після ремонту, реконструкції та модернізації.
Акт списання основних засобів (часткової ліквідації)	Застосовується для оформлення господарських операцій з вибуття основних засобів (крім транспортних засобів та документів бібліотечного фонду) у разі повної ліквідації або вибуття частини об'єкта основних засобів при частковій ліквідації.
Акт списання транспортних засобів	Застосовується для оформлення господарських операцій з вибуття транспортних засобів внаслідок їх зношення, знищення в результаті аварій, стихійного лиха тощо.
Інвентарна картка обліку об'єкта основних засобів	Є регістром аналітичного обліку основних засобів і відкривається на об'єкт основних засобів бухгалтерською службою в одному примірнику та заповнюється на підставі акта введення в експлуатацію основних засобів, акта приймання-передачі основних засобів, технічної та іншої супровідної документації, а також інших первинних документів.
Інвентарна картка групового обліку основних засобів	Є регістром аналітичного обліку і застосовується для групового обліку однорідних об'єктів основних засобів, які мають одне і те саме призначення, однакову технічну характеристику і вартість.
Інвентарна картка обліку тварин і багаторічних насаджень	Є регістром аналітичного обліку і застосовується для індивідуального обліку тварин і багаторічних насаджень.
Розрахунок амортизації основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів)	Застосовується для визначення суми амортизації об'єктів основних засобів із зазначенням періоду, за який нараховується амортизація.
Акт переоцінки основних засобів	Застосовується для визначення суми дооцінки та уцінки об'єктів основних засобів відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Введення в експлуатацію об'єктів основних засобів, а також їх купівлю комісія оформляє актом введення в експлуатацію.

Кожен об'єкт окремим актом зараховується до складу основних засобів. Винятки можливі лише при обліку інвентарю, інструментів, обладнання та подібних об'єктів, якщо вони однотипні, мають однакову вартість і приймаються в одному календарному місяці. Перший примірник акту передається до бухгалтерії, і на його підставі робиться запис в інвентарній картці. До акту додається необхідна технічна документація, яка згодом передається до одного з відділів (в бухгалтерії не зберігається).

При прийманні основних засобів акт складається в одному примірнику, при передачі на інше підприємство – у двох (для обох підприємств), при передачі до іншого підрозділу – також у двох, на підставі другого примірника акта працівник, який передає об'єкт основних засобів робить відповідний запис в інвентарному списку. Графік документообігу Акту введення в експлуатацію основних засобів наведений в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Графік документообігу Акту введення в експлуатацію основних засобів

Вид роботи	Місце виконання	Виконавець	Строк виконання
Огляд об'єкта необоротних активів	склад	комісія	Перед введенням об'єкта в експлуатацію
Складання Акту введення в експлуатацію ОЗ у 2-х примірниках (первісна вартість, назва, зал ринкова вартість)	склад	Комісія	У момент введення об'єктів експлуатацію
Підпис акту	склад	Голова та члени комісії	Удень складання Акту приймання-передачі ОЗ
Затвердження акту	склад	Керівник	Протягом двох робочих днів після складання документа
Передача акту для обробки	бухгалтерія	Працівник із обліку ОЗ (бухгалтер)	В день з затвердження Акту до 16.00
Перевірка й обробка інформації Акту та внесення її до інвентарної картки	бухгалтерія	Працівник із обліку ОЗ (бухгалтер)	Протягом одного робочого дня після затвердження документа до 14.00
Передача Акту для фіксування інформації в системі реєстрів синтетичного обліку	бухгалтерія	Працівник із обліку ОЗ (бухгалтер)	Протягом одного робочого дня після затвердження до 18.00

Акт є єдиним первинним бухгалтерським документом, у якому зазначають: склад комісії, докладну характеристику об'єкта, джерело придбання (спорудження), рік спорудження чи випуску заводом, дату введення в експлуатацію, коротку технічну характеристику, результати випробовування, відповідність технічним умовам, висновок комісії. Вказують також, хто прийняв відомості, необхідні для нарахування зносу.

У разі надходження на підприємство основних засобів, які вже були в експлуатації, в акті введення в експлуатацію зазначають суми зносу. Акти зберігають протягом усього терміну експлуатації об'єкта і протягом трьох років і одного місяця після його списання з обліку за умови, що за цей час було проведено документальну ревізію.

Приймання закінчених робіт із добудови та дообладнання об'єкта, що проводяться за рахунок капітальних вкладень і збільшують його балансову вартість, оформляють актом передачі на ремонт, реконструкцію та модернізацію основних засобів та актом приймання відремонтованих, реконструйованих та модернізованих основних засобів.

Якщо ремонт, реконструкцію та модернізацію виконує стороннє підприємство, акт складають у двох примірниках. Другий примірник передають підприємству, яке виконувало капітальний ремонт, реконструкцію, модернізацію.

З метою упорядкованості руху та своєчасного одержання для записів у бухгалтерському обліку первинних документів наказом керівника підприємства, установи встановлюється графік документообігу.

В графіку документообігу з обліку основних засобів вказуються дата створення або одержання від інших підприємств та установ документів, прийняття їх до обліку, передача в обробку та до архіву.

Графік документообігу оформляється у вигляді схеми або переліку робіт із створення, перевірки та обробки документів, що виконуються кожним підрозділом підприємства, установи, а також усіма виконавцями із зазначенням їх взаємозв'язку і термінів виконання робіт.

Важливим моментом в організації бухгалтерського контролю за

використанням основних засобів є їх інвентаризація, яка проводиться згідно вимог Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань (наказ міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014 р.).

Частина 2 ст. 10 Закону про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні установлює, що об'єкти й періодичність інвентаризації визначає власник (керівник) підприємства, окрім випадків, коли вона обов'язкова згідно із законодавством. Перелік таких випадків наведений у п.п. 7 та 8 р. I Положення про інвентаризацію.

Інвентаризація проводиться комісією (у складі якої повинно бути не менше трьох осіб), яка перевіряє правильність включення об'єктів до складу основних засобів; правильність нарахування амортизації (бухгалтерської і податкової); проведеної переоцінки (індексації).

Після ретельного вивчення облікової інформації члени комісії оглядають об'єкти в натурі з метою перевірки їх фактичної наявності у визначених розпорядчими документами керівника підприємства місцях експлуатації та встановлення їх придатності для подальшого використання за прямим призначенням. З цією метою складається інвентаризаційний опис основних засобів, до якого заносять їх повну назву, призначення, інвентарний та заводський номери, рік випуску (побудови), дату введення в експлуатацію, балансову (первісну) вартість.

Якщо під час інвентаризації встановлено нестачі або лишки необоротних активів, комісія бере від матеріально відповідальної особи письмове пояснення причин виникнення таких розбіжностей і надалі використовує їх для встановлення характеру лишків та нестач, для регулювання інвентаризаційних різниць та прийняття рішення про відшкодування нестач. Лишки, незалежно від причин їх виникнення, оприбутковуються на баланс підприємства.

Нестачі в залежності від встановлення винних осіб або списуються на збитки (при умові, коли таких осіб не встановлено), або стягуються з винних осіб, якщо такі встановлені.

2.3 Облік основних засобів в системі рахунків бухгалтерського обліку

Порядок обліку основних засобів та розкриття інформації у фінансовій звітності щодо основних засобів регулюється Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Субрахунки, які застосовуються в бухгалтерському обліку основних засобів наведено у табл. 2.3.

Таблиця 2.3.

Субрахунки, які застосовуються в бухгалтерському обліку основних засобів

Субрахунок	Назва
100	«Інвестиційна нерухомість»
101	«Земельні ділянки»
102	«Капітальні витрати на поліпшення земель»
103	«Будинки та споруди»
104	«Машини та обладнання»
105	«Транспортні засоби»
106	«Інструменти, прилади та інвентар»
107	«Тварини»
108	«Багаторічні насадження»
109	«Інші основні засоби»

На субрахунку 100 «Інвестиційна нерухомість» ведеться облік наявності та руху об'єктів інвестиційної нерухомості.

На субрахунку 101 «Земельні ділянки» ведеться облік земельних ділянок.

На субрахунку 102 «Капітальні витрати на поліпшення земель» ведеться облік капітальних вкладень у поліпшення земель (меліоративні, осушувальні, іригаційні та інші роботи).

На субрахунку 103 «Будинки та споруди» ведеться облік наявності та руху будинків, споруд, їх структурних компонентів та передавальних пристроїв, а також житлових будівель.

На субрахунках 104 «Машини та обладнання», 105 «Транспортні засоби», 106 «Інструменти, прилади та інвентар» ведеться облік відповідно машин та обладнання, транспортних засобів, інструментів, приладів та інвентарю.

На субрахунках 107 «Тварини» і 108 «Багаторічні насадження» ведеться облік довгострокових біологічних активів, у тому числі багаторічних насаджень,

які не пов'язані із сільськогосподарською діяльністю.

На субрахунку 109 «Інші основні засоби» ведеться облік основних засобів, які не включені до інших субрахунків рахунку 10 «Основні засоби».

Рахунок 10 «Основні засоби» активний, призначений для обліку та узагальнення інформації про наявність та рух власних або отриманих на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів.

За дебетом рахунка 10 «Основні засоби» відображається надходження (придбаних, створених, безплатно отриманих) основних засобів на баланс підприємства, які обліковуються за первісною вартістю, сума витрат на поліпшення (модернізація, модифікація, добудова тощо) об'єкта, що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод; сума до оцінки вартості об'єкта основних засобів.

За кредитом рахунка 10 «Основні засоби» відображається вибуття основних засобів внаслідок продажу, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом, а також у разі часткової ліквідації об'єкта основних засобів; сума уцінки основних засобів.

Для відображення в обліку витрат на придбання або створення матеріальних і нематеріальних необоротних активів використовується рахунок 15 «Капітальні інвестиції». За дебетом рахунка 15 «Капітальні інвестиції» відображається збільшення витрат на придбання або створення необоротних активів, за кредитом – їх зменшення (введення в дію, прийняття в експлуатацію тощо).

У виробничому підрозділі вокзал станції Дніпро використовуються такі субрахунки рахунку 15 «Капітальні інвестиції», зображені у табл. 2.4.

У Виробничому підрозділі вокзал станції Дніпро до рахунку 15 «Капітальні інвестиції» відкриті наступні субрахунки (Дод. Е).

На балансі вокзалу враховуються всі основні засоби, що їм належать.

У бухгалтерському обліку виробничо-технологічних підрозділів кожна група (підгрупа) основних засобів може поділятися на основні засоби власні,

орендовані і такі, що перебувають в експлуатації, запасі, ремонті, на модернізації, реконструкції, добудові, частковій ліквідації тощо.

Таблиця 2.4.

Субрахунок рахунку 15 «Капітальні інвестиції», які використовуються у виробничому підрозділі вокзал станції Дніпро

Субрахунок	Назва
151	«Капітальне будівництво»
152	«Придбання (виготовлення) основних засобів»
153	«Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів»
154	«Придбання (створення) нематеріальних активів»

Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій АТ «Укрзалізниця» введені рахунки другого та третього порядку, які дозволяють вести облік за більш розширеними групами класифікації основних засобів, ніж встановлено НП(С)БО 7 «Основні засоби» (Дод. Ж).

Порядок відображення надходження основних засобів та формування їх первісної вартості у бухгалтерському обліку залежить від того, яким чином і на яких умовах вони придбані.

Кореспонденцію рахунків з надходження основних засобів наведено у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Кореспонденція рахунків з надходження основних засобів

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дт	Кт
1	2	3
Облік капітальних інвестицій		
1. Придбання устаткування, що потребує монтажу	205	631
2. Відображення суми податку на додану вартість (ПДВ)	6411	631
3. Передача устаткування у монтаж	1521	205
4. Придбання устаткування, що не потребує монтажу, інструменту, інвентарю, меблів тощо	1521	631
5. Відображення сум ПДВ	6411	631
6. Відображення затрат на проектні, будівельно-монтажні роботи за рахунками підрядників і проектних організацій	1521	631
7. Відображення сум ПДВ в рахунках підрядників і проектних організацій	6411	631
8. Затрати на транспортування і монтаж безоплатно отриманих основних засобів	1521	685
9. Сума ПДВ в рахунках на послуги транспортування	6411	685

Закінчення табл. 2.5.

1	2	3
10. Витрати на будівництво об'єкта господарським способом:		
- матеріали	1522	205
- послуги допоміжних виробництв (машин, механізмів тощо)	1522	23
- оплата праці працівників, зайнятих у будівництві	1522	661
- відрахування на соціальні заходи	1522	651
11. Послуги машин і механізмів сторонніх організацій на об'єкті будівництва господарським способом	1522	685
12. Відображення суми ПДВ у рахунку за послуги машин і механізмів	641	685
13. Затрати на поліпшення, реконструкцію, модернізацію, добудову, дообладнання об'єктів основних засобів	1523	631
14. Сума ПДВ	6411	631
15. Затрати на реконструкцію і модернізацію об'єкта оренди (будівлі)	1523	631
16. Відображення ПДВ	641	631
Придбання основних засобів за грошові кошти з попередньою оплатою		
17. Сплачено грошові кошти за договором купівлі основних засобів	371	311
18. Відображена сума податкового кредиту з ПДВ	6411	644
19. Одержано об'єкти основних засобів	1521	631
20. Відображено суму ПДВ	644	631
21. Відображено зарахування заборгованості	631	371
22. Зарахування на баланс основних засобів	10	1521
Безоплатне отримання основних засобів		
23. Відображена вартість безоплатно одержаних основних засобів	1521	424
24. Витрати на транспортування і монтаж безоплатно отриманих ОЗ	1521	631
25. Відображено суму ПДВ у складі витрат на транспортування і монтаж	6411	631
26. Проведено оплату транспортування і монтажу	631	311
27. Зарахування безоплатно одержаного об'єкту на баланс	104	1521

Модернізація і капітальний ремонт основних засобів вокзалу виконується силами ремонтно-будівельних підрозділів залізниць, підрядними організаціями, а при невеликих обсягах робіт – спеціалізованими підрозділами вокзалу.

Відповідно до п. 33 НП(С)БО 7 списання основних засобів відбувається у разі їх продажу, безкоштовної передачі або невідповідності критеріям визнання активом. Ліквідація об'єкта основних засобів оформлюється Актом на списання у якому вказується причина вибуття, первинна вартість об'єкта, що вибуває, сума нарахованого зносу, залишкова вартість, витрати, пов'язані з вибуттям (реалізацією, ліквідацією), а також сума одержаного доходу.

Типові операції з вибуття основних засобів наведені у табл. 2.6.

Для аналітичного обліку та контролю за використанням основних засобів у місцях експлуатації кожному об'єкту присвоюється інвентарний номер.

Таблиця 2.6

Кореспонденція рахунків з вибуття основних засобів

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
Продаж основних засобів		
1. Відображено дохід від продажу об'єкту основних засобів	3776	712
2. Відображена сума податкових зобов'язань з ПДВ	712	6411
3. Списаний знос об'єкту основних засобів	131	104
4. Списана залишкова вартість об'єкту основних засобів	286	104
5. Списано на витрати залишкову вартість об'єкту основних засобів	943	286
6. Отримана виручка від реалізації	311	3776
Ліквідація основних засобів		
7. Списаний знос ліквідованого об'єкта основних засобів	131	104
8. Списана залишкова вартість об'єкта основних засобів	976	104
9. Відображені витрати, пов'язані з об'єкта основних засобів	976	65,66,20
10. Відображено суму ПДВ	976	6411
11. Отримано матеріали в результаті ліквідації основних засобів	20,22	746
Безоплатна передача основних засобів		
12. Списаний знос безоплатно переданого об'єкта основних засобів	131	104
13. Списана залишкова вартість безоплатно об'єкта основних засобів	976	104
14. Відображена сума податкових зобов'язань з ПДВ, виходячи з залишкової вартості	976	6411

У разі значного відхилення (збільшення або зменшення) залишкової вартості об'єкта основних засобів від його справедливої вартості підприємство може переоцінювати об'єкт основних засобів на дату балансу.

При переоцінці об'єкта основних засобів на ту саму дату здійснюється переоцінка всіх об'єктів групи основних засобів, до якої належить даний об'єкт. Тобто по всіх об'єктах основних засобів даної групи перевіряється, чи відповідає їх остаточна вартість справедливій вартості відповідних об'єктів. За наявності розбіжностей об'єкти основних засобів дооцінюються або уцінюються до справедливої вартості.

При проведенні переоцінки об'єкта основних засобів змінюється в однакових пропорціях первісна вартість об'єкта та сума накопиченого зносу, крім випадку, коли залишкова вартість об'єкта, що переоцінюється, дорівнює нулю.

Індекс переоцінки визначається діленням справедливої вартості об'єкта на

його залишкову вартість на дату переоцінки.

Якщо залишкова вартість об'єкта основних засобів дорівнює нулю, то його переоцінена первісна вартість визначається додаванням справедливої вартості цього об'єкта до його первісної (переоціненої) вартості без зміни суми зносу об'єкта, в результаті чого переоцінена залишкова вартість об'єкта буде дорівнювати його справедливій вартості. Результати переоцінювання основних засобів, залежно від конкретних умов, у бухгалтерському обліку відображаються такими бухгалтерськими проводками:

Зменшення первісної вартості основних засобів на суму уцінки:

Дт 975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій»;

Кт 10 «Основні засоби».

Одноразово (коригується) зменшується нарахований знос на суму уцінки:

Дт 131 «Знос основних засобів» – Кт 10 «Основні засоби».

Збільшення первісної вартості основних засобів на суму оцінки:

Дт 10 «Основні засоби» - Кт 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів».

Одноразово збільшується (коректується) сума нарахованого зносу на суму дооцінки:

Дт 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів» – Кт 131 «Знос основних засобів».

Для відображення в обліку сум амортизаційних відрахувань використовують рахунки 13 «Знос (амортизація) необоротних активів» та 09 «Амортизаційні відрахування».

Рахунок 13 «Знос (амортизація) необоротних активів» призначений для узагальнення інформації про нараховану амортизацію та індексацію зносу (накопиченої амортизації) необоротних матеріальних та нематеріальних активів, що підлягають амортизації.

За кредитом рахунка 13 «Знос (амортизація) необоротних активів» відображається нарахування амортизації та індексації зносу (накопиченої амортизації) необоротних активів, за дебетом – зменшення суми зносу (накопиченої амортизації).

На рахунку 09 «Амортизаційні відрахування» ведеться облік нарахування та використання амортизаційних відрахувань. Збільшення залишку за рахунком 09 «Амортизаційні відрахування» відбувається на суму нарахованої амортизації необоротних активів.

Зменшення залишку на рахунку 09 «Амортизаційні відрахування» відображається на суму використаної амортизації на капітальні інвестиції, на погашення отриманих на капітальні інвестиції позик. Кореспонденцію рахунків з обліку зносу основних засобів наведено у табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Кореспонденція рахунків з обліку зносу основних засобів

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
Нараховано амортизацію основних засобів:	23,91	131
а) об'єктів виробничого призначення		
б) об'єктів загальногосподарського призначення	92	
в) об'єктів, що забезпечують збут продукції	93	
г) об'єктів, що використовуються для наукових досліджень та розробок	941	131
д) об'єктів житлово-комунального та соціально-культурного призначення	949	
Збільшення суми амортизаційних відрахувань на суму нарахованої амортизації основних засобів	09	-

Обліковою політикою Укрзалізниці встановлено, що амортизація основних засобів нараховується із застосуванням прямолінійного методу, за яким річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів.

Нарахування амортизації проводиться щомісяця. Місячна сума амортизації при застосуванні всіх методів, крім виробничого, визначається розподілом річної суми амортизації на 12 місяців. Відповідно до НП(С)БО 7, нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт основних засобів став придатним для корисного використання. Нарахування амортизації припиняється починаючи з місяця, наступного за місяцем вибуття об'єкта основних засобів. Нарахування амортизації призупиняється на період реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації об'єкта основних засобів.

При нарахуванні амортизації на безоплатно одержані необоротні активи підприємство одночасно визнає дохід від безоплатно одержаних активів у сумі, пропорційній сумі амортизації таких активів.

На підприємствах залізничного транспорту функціонує Автоматизована Система Бухгалтерського Обліку структурних підрозділів залізниць «Фінансовий Облік Бухгалтерський Облік Статистика» (у подальшому «АСБО ФОБОС»), яка призначена для забезпечення ведення бухгалтерського та податкового обліку у відповідності з національними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (НП(С)БО), методичними рекомендаціями по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку, обліковою політикою Укрзалізниці, методичними рекомендаціями по застосуванню на залізничному транспорті Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, особливостями організації бухгалтерського обліку в окремих структурних підрозділах та іншими нормативними і законодавчими документами.

Найбільша частина обробки документообігу підприємства припадає на фінансово-економічних працівників. «АСБО ФОБОС» надає можливість оптимізувати обробку та аналіз проходження документів, ведення архівів, одержання звітів та аналіз діяльності підприємства.

Велику кількість інформації зручно зберігати та опрацьовувати на носіях, які можуть зберігати та обробляти відповідно містку інформаційну базу даних та дозволяти доступ до неї багатьом працівникам. Такими властивостями володіє SQL Server розробки компанії Microsoft.

Для роботи із великими наборами інформації використовуються реляційні СУБД (система управління базами даних). «АСБО ФОБОС» використовує для свого функціонування Microsoft SQL Server – сервер баз даних.

В якості сервера бази даних для «АСБО ФОБОС» використовується MS SQL Server 2000 (2005) чи MS SQL Desktop Engine (MSDE) у залежності від кількості користувачів системи.

Для бухгалтерій структурних підрозділів, де не передбачено встановлення спеціалізованого серверного обладнання (невеликий документообіг та робота до 5

користувачів, які одночасно працюють з БД), можна встановлювати сервер бази даних MSDE, суміщений із робочою станцією.

Програмне забезпечення (ПЗ) становить сукупність програм для реалізації функціональних комплексів задач, що підлягають автоматизації у відповідних модулях системи. Вибране середовище розробки повинно забезпечувати розвиток системи в майбутньому.

Зважаючи на це клієнтська частина «АСБО ФОБОС» реалізована засобами технології .NET. В якості платформи для розробки використовується Microsoft.NET Framework. Мова програмування сумісна з Microsoft Visual Studio.NET.

Програмний комплекс «Бухгалтерський облік» має модульну архітектуру. На рис. 2.3 зображено загальний інтерфейс «АСБО ФОБОС», який демонструє групування задач по схожості функцій у відповідні модулі.



Рисунок 2.3 – Загальний зовнішній інтерфейс «АСБО ФОБОС».

Середовище .NET Framework забезпечує ефективне використання усіх засобів розробки, які підтримують дану технологію, шляхом використання CLR (COMMON LANGUAGE RUNTIME) – системи, яка відповідає за багатомовне програмування та безпеку.

Швидкий розвиток та впровадження цієї технології дасть змогу використовувати програмні продукти в широкому діапазоні комп'ютерних мов та операційних середовищ. Повна взаємодія з існуючим кодом забезпечує використання раніше написаних програмних модулів у середовищі .NET, що дає можливість використання існуючих бібліотек об'єктів, класів.

Кожен модуль володіє відносною самостійністю і може експлуатуватися як у складі комплексу, так і автономно (незалежно від того інстальовані інші модулі чи ні). Доступ до кожного модуля надається користувачам з відповідним дозволом. Права доступу задаються у модулі «Адміністрування системи».

У функції модулів «АСБО ФОБОС» входить реалізація основних задач бухгалтерського обліку, що визначені функціональним складом автоматизованої системи бухгалтерського обліку структурних підрозділів залізниць:

- Необоротні активи;
- Запаси;
- Кошти;
- Заробітна плата;
- Облік власного капіталу;
- Облік фінансових інвестицій;
- Облік розрахунків з дебіторами-кредиторами;
- Облік витрат;
- Облік ремонтів основних засобів;
- Реалізація продукції, товарів, робіт, послуг;
- Облік орендних операцій;
- Облік доходів та результатів діяльності;
- Облік на позабалансових рахунках;
- Фінансова звітність;
- Податкова звітність.

Як було зазначено вище, програмний комплекс «Бухгалтерський облік» має модульну архітектуру і кожен з модулів володіє відносною самостійністю.

Кожен модуль призначений для автоматизації обліку однієї з сторін діяльності підприємства. Крім вищеперерахованих основних модулів «АСБО ФОБОС» до складу комплексу входять:

- модуль «Адміністрування системи», призначений для налагодження, підтримки цілісності, захисту системи, взаємодії з іншими АСК підприємств залізничного транспорту та ін.;

- модуль «Формування та ведення класифікаторів та нормативно-довідкової інформації (НДІ)», призначений для забезпечення функціонування єдиного фонду класифікаторів фінансово-бухгалтерської інформації і нормативних документів Укрзалізниці та ведення НДІ;

- модуль «Господарські операції», який дає змогу реєструвати та переглядати всю бухгалтерську інформацію у вигляді бухгалтерських проводок, незалежно від задачі, до якої відноситься дана інформація.

Ці модулі є обов'язковими і без них функціонування «АСБО ФОБОС» неможливе. Набір інших основних, додаткових модулів чи інтерфейсних зв'язків з іншими системами може відрізнитись для конкретної поставки в залежності від профілю та потреб підприємства. Модулі структурно складаються з набору прикладних функцій. Частина функцій є обов'язковою і вони завжди входять у поставку модуля, без них експлуатація модуля є неможливою. Решта функцій є додатковими (не обов'язковими) і робота з ними налагоджується у відповідності до умов поставки.

Модуль «Необоротні активи» надає змогу вести облік наявності та руху необоротних активів на підприємстві, нарахування амортизації основних засобів, нематеріальних активів, малоцінних необоротних матеріальних активів та інших необоротних активів. Встановлюється на підприємстві відповідно до необхідної конфігурації Системи.

У систему можна завантажувати документи, що стосуються основних засобів. Такі, наприклад, як свідоцтва про право власності на об'єкти нерухомого майна, державний акт на землю та ін. По суті ця система містить в собі всю інформацію (яка є на паперовому носії) про основні засоби. До кожного об'єкта

прикріплена картка, яка має такі дані:

- загальна інформація;
- додаткова інформація;
- правовстановлюючі документи;
- технічні характеристики;
- обмеження та обтяження;
- бухгалтерський облік;
- бухгалтерські показники;
- розпорядження;
- документи.

Система автоматизації технологічних процесів обліку та управління майновими і земельними ресурсами вокзалу тісно пов'язана з системою «АСБО ФОБОС», можна навіть зробити синхронізацію даних в односторонньому порядку.

Оскільки «АСБО ФОБОС» було створено раніше та дані в неї почали заноситись раніше, інформацію перекачувати доцільніше саме з «АСБО ФОБОС» до АСМК. Це набагато прискорює роботу бухгалтера аніж занесення інформації до системи вручну.

Також в цій системі є відомості про об'єкти нерухомого та рухомого майна, а також про земельні ділянки та капітальне будівництво. Особливістю цієї закладки є поле «Відповідальний землекористувач».

З метою наповнення бази даних АСМК повною достовірною інформацією щодо майнових об'єктів, забезпечення механізмів її постійної актуалізації реалізовано підсистему автоматизованого імпорту до АСМК таких атрибутів з АСБО «ФОБОС»:

- дата надходження на баланс підприємства;
- дата зняття з балансу підприємства;
- номер технічного паспорта;
- номер заводський;
- дата останнього вводу в експлуатацію;

- дата останнього виводу з експлуатації;
- рік випуску (побудови);
- коротка характеристика об'єкта;
- місцезнаходження;
- рахунок, субрахунок;
- операція надходження;
- шифр групи;
- нормативний строк корисного використання;
- строк служби, встановлений самостійно;
- категорія віднесення майна до статутного капіталу;
- дата актуальності бухгалтерських показників;
- первісна (переоцінена) вартість;
- сума зносу;
- балансова (залишкова) вартість;
- ліквідаційна вартість;
- сума місячної амортизації;
- строк служби залишковий;
- дата закінчення амортизації.

Відповідальність за ручний запуск процедури імпорту даних та успішність її виконання, дотримання даного регламенту покладено на осіб, відповідальних за експлуатацію АСМК – бухгалтерів, які здійснюють облік основних засобів в АСБО «ФОБОС».

Висновки до розділу 2

Бухгалтерський облік вокзалу регламентується Обліковою політикою АТ «Укрзалізниця».

Облік основних засобів на підприємствах складається з таких частин: введення в експлуатацію об'єктів основних засобів; поліпшення та ремонту об'єктів основних засобів; вибуття об'єктів основних засобів; нарахування

амортизації основних засобів.

Для відображення руху основних засобів використовуються активний рахунок 10 «Основні засоби», призначений для обліку та узагальнення інформації про наявність та рух основних засобів.

Операції з переоцінки основних засобів включають операції зі збільшення первісної вартості об'єкта основних засобів та їх зносу – до оцінку, та операції зі зменшення первісної вартості та їх зносу – уцінку.

Для відображення в обліку витрат на придбання або створення матеріальних і нематеріальних необоротних активів використовується рахунок 15 «Капітальні інвестиції».

Обліковою політикою Укрзалізниці передбачено прямолінійний метод амортизації основних засобів. Для відображення в обліку сум амортизаційних відрахувань використовують рахунки 13 «Знос (амортизація) необоротних активів» та 09 «Амортизаційні відрахування».

Бухгалтерський облік основних повинен забезпечити: своєчасне відображення на рахунках бухгалтерського обліку повної інформації про оцінку, переоцінку і надходження необоротних активів, їх переміщення, вибуття, відображення даних про нарахування зносу за звітний період, визначення витрат, пов'язаних з підтриманням основних засобів в робочому стані, інформацію для складання звітності, визначення витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта

Сучасний стан організації обліку на залізничному транспорті характеризується, застосуванням автоматизованих систем управління, що дозволяє вирішувати принципово нові задачі обліку, аналізу, контролю і управління.

З АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ВИРОБНИЧОГО ПІДРОЗДІЛУ ВОКЗАЛ СТАНЦІЇ ДНІПРО-ГОЛОВНИЙ ФІЛІЇ «ВОКЗАЛЬНА КОМПАНІЯ» АТ «УКРЗАЛІЗНИЦЯ»

3.1 Аналіз показників фінансового стану ВП Вокзал Станції Дніпро - Головний

Фінансовий стан підприємства – це реальна і потенційна фінансова спроможність підприємства забезпечити певний рівень фінансування поточної діяльності, саморозвитку та погашення зобов'язань перед підприємствами і державою. Для здійснення комерційних та виробничих завдань будь-яке підприємство повинно мати певну кількість основних та обігових засобів, що потрібні для його поточної і перспективної діяльності. Тому формування та ефективне їх використання є одним із головних завдань керівництва підприємства. Основним джерелом інформації для фінансового стану служить бухгалтерський баланс підприємства. Його значення настільки велике, що аналіз фінансового стану нерідко називають аналізом балансу.

Для формулювання комплексних висновків щодо позитивного чи негативного характеру змін у майновому стані ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний необхідно поглибити дослідження у напрямі аналізу складу, структури та динаміки майна і джерел формування капіталу з урахуванням класифікації видів активів і пасивів.

Аналіз складу, структури та динаміки активів балансу ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки наведено у табл. 3.1.

За результатами аналізу складу, структури та динаміки активів балансу ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки (табл. 3.1) можна сформулювати такі висновки:

- у структурі майна за характером участі в господарському процесі та швидкістю обороту по всіх аналізованих періодах переважають необоротні активи і складають відповідно 99,5%, 99,2%, 99,8%, що пояснюється специфікою діяльності підрозділу;

Таблиця 3.1

Аналіз складу, структури та динаміки активів балансу ВП Вокзал Станції
Дніпро-Головний за 2018-2020 роки

Вид майна (актив)	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Зміни (+,-) 2020 року до 2018 року		
	тис. грн.	Питома вага	тис. грн.	Питома вага	тис. грн.	Питома вага	тис. грн.	Питомаї ваги	У %
За характером участі в господарському процесі та швидкістю обороту									
Необоротні	190692	99,5	181857	99,2	176015	99,8	-14677	0,3	-7,7
оборотні	900	0,5	1506	0,8	434	0,2	-466	-0,3	-51,8
Всього	191592	100	183363	100	176449	100	-15143	-	-7,9
За формою функціонування									
Матеріальні	189854	99,1	181568	99,0	174860	99,1	-14994	0	-7,9
Нематеріальні	1287	0,7	1287	0,7	1287	0,7	0	0	0
Фінансові	428	0,2	473	0,3	351	0,2	-77	0	-18
Всього	191569	100	183328	100	176498	100	-15071	-	-7,9
За чутливістю до інфляційних процесів									
Монетарні	428	0,2	473	0,3	351	0,2	-77	0	-18
Немонетарні	189854	99,8	181568	99,7	174794	99,8	-15060	0	-7,9
Всього	190282	100	182041	100	175145	100	-15137	-	-8,0
За рівнем ліквідності									
Високоліквідні	242	0,1	215	0,1	25	0	-217	-0,1	-90
Середньоліквідні	186	0,1	258	0,1	326	0,2	140	0,1	75,3
Низьколіквідні	472	0,2	1033	0,6	83	0	-389	-0,2	-82,4
Важколіквідні	190692	99,6	181857	99,2	176015	99,8	-14677	0,2	-7,7
Всього	191569	100	183328	100	176498	100	-15071	-	-7,9

- за формою функціонування матеріальні активи зменшилися на 14994,0 тис. грн. (9,7 %), фінансові активи зменшилися на 77,0 тис. грн.(18 %), а нематеріальні активи не змінилися;

- за ознакою чутливості до інфляційних процесів монетарні активи зменшилися на 77,0 тис. грн. (18%), немонетарні активи також зменшилися на 15060 тис. грн. (7,9 %);

- у структурі активів за ознакою рівня ліквідності на кінець звітного року важколіквідні активи становлять 99,8 %, низьколіквідні – 0%, середньоліквідні – 0,2% і високоліквідні – 0 %. Незначне підвищення частки середньо-, і важколіквідних активів відповідно на 0,1 і 0,2 % пояснюється їх зростанням в умовах одночасного зменшення високо- і низьколіквідних активів. Отже,

динаміка структури активів за рівнем ліквідності характеризується різноспрямованими змінами.

Динаміка активів балансу за характером участі в господарському процесі ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки представлена на рис. 3.1.

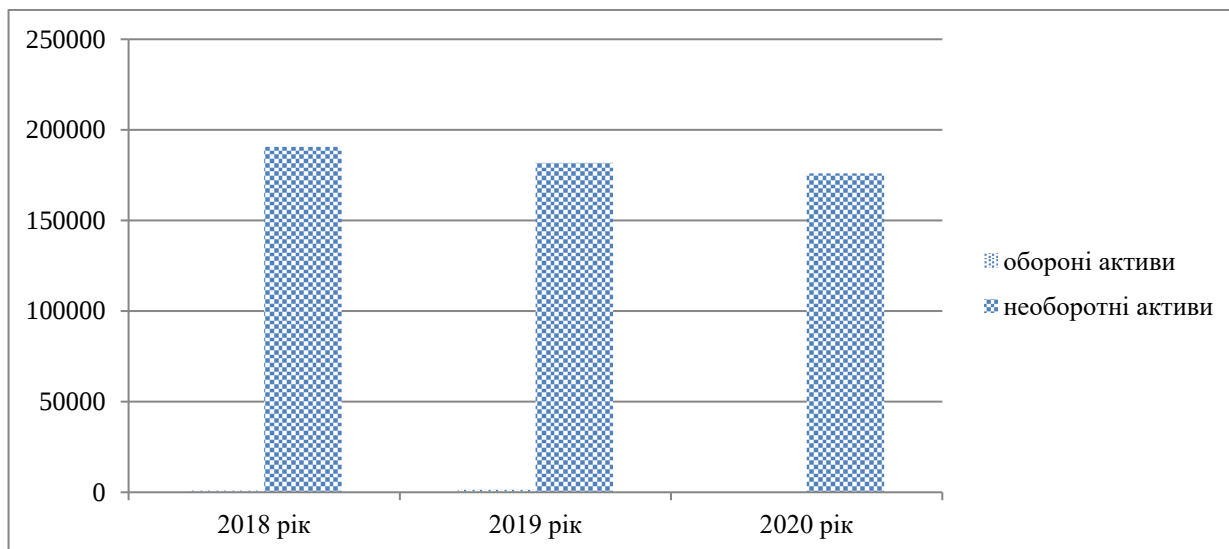


Рисунок 3.1 - Динаміка активів балансу за характером участі в господарському процесі ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки

Далі проаналізуємо склад, структуру та динаміку пасивів балансу ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки у табл. 3.2.

За результатами аналізу складу, структури та динаміки пасивів балансу ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки (табл. 3.2) можна сформулювати такі висновки:

- у структурі пасивів за характером формування (власністю) частка власного капіталу зменшилася у 2020 році порівняно з 2018 роком на 31,1 %, а позикового капіталу відповідно збільшився на 31,1 %. Це пояснюється тим, що у звітному році порівняно з 2018 роком власний капітал зменшився на 27,5 %, а позиковий капітал збільшився на 27,0 %;

- за рівнем відповідальності власного капіталу зареєстрований (пайовий) капітал відсутній, оскільки Вокзал Станції Дніпро-Головний не є юридичною особою і підпорядковується АТ «УЗ», додатковий капітал має від'ємне значення за рахунок великих непокритих збитків;

Таблиця 3.2.

Аналіз складу, структури та динаміки пасивів балансу ВП Вокзал Станції
Дніпро-Головний за 2018-2020 роки

Вид майна (пасив)	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Зміни (+,-) 2020 року до 2018 року		
	тис. грн.	Питома вага	тис. грн.	Питома вага	тис. грн.	Питома вага	тис. грн.	Питомаї ваги	у %
За характером формування (власністю)									
Власний капітал	33528	17,5	11291	6,2	-24305	-13,8	-57833	-31,3	-27,5
Позиковий капітал	158064	82,5	172072	93,8	200754	113,8	42690	31,3	27,0
Всього	191592	100	183363	100	176449	100	-15143	-	-7,9
За рівнем відповідальності власного капіталу									
Зареєстрований капітал	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Додатковий капітал	33528	100	11291	100	-24305	100	-57833	0	-172,5
Всього	33528	100	11291	100	-24305	100	-57833	0	-172,5
За тривалістю використання									
Постійний капітал	35446	18,5	13438	7,3	-21932	-12,4	-57378	-30,9	-161,8
Змінний капітал	156146	81,5	169925	92,7	198371	112,4	42225	30,9	27,0
Всього	191592	100	183363	100	176449	100	-15143	-	-7,9
За періодом погашення зобов'язань									
Поточні зобов'язання і забезпечення	156146	98,8	169925	98,7	198371	98,8	42225	0	27,0
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1918	1,2	2147	1,3	2373	1,2	455	0	23,7
Всього	158064	100	172072	100	200744	100	42680	-	27,0
За терміновістю сплати зобов'язань									
Найбільш термінові зобов'язання	154958	98,0	168955	98,2	197524	98,4	42566	0,4	27,5
Короткострокові зобов'язання і забезпечення	1188	0,8	970	0,6	857	0,4	-331	-0,4	-27,9
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1918	1,2	2147	1,2	2373	1,2	455	0	23,7
Всього	158064	100	172072	100	200744	100	42680	-	27,0

- за тривалістю використання постійний капітал зменшився на 57378 тис. грн., що становить 15,0 %, а змінний капітал збільшився на 27,0 %;

- за періодом погашення поточні зобов'язання і забезпечення збільшилися на 42225 тис. грн. (27,0 %), а довгострокові зобов'язання і забезпечення – на 455 тис. грн. (23,7 %);

- у структурі зобов'язань за ознакою терміновості сплати частка найбільш термінових зобов'язань зросла з на 0,4 %, частка короткострокових зобов'язань і забезпечень зменшилася на 0,4 %, а частка довгострокових зобов'язань і забезпечень є незмінною. Незначні зміни в структурі зобов'язань за терміновістю сплати пояснюються приблизно однаковими темпами зниження найбільш термінових, коротко- і довгострокових зобов'язань і забезпечень.

Однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства є забезпечення стабільності його діяльності з позиції довгострокової перспективи. Тому далі розрахуємо показники оцінювання фінансової стійкості ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки у табл. 3.3.

Результати виконаних розрахунків (табл. 3.2) свідчать про низький рівень фінансової стійкості підприємства за показниками структури джерел формування капіталу.

Динаміка пасивів балансу за характером формування ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки наведена на рис. 3.2.

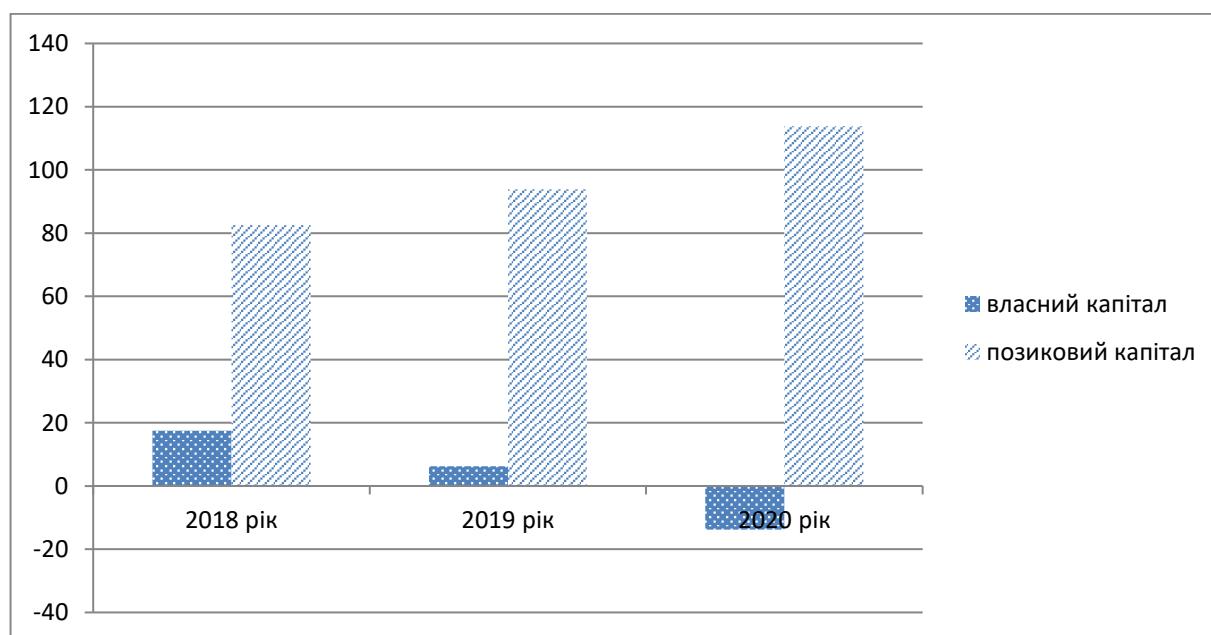


Рисунок 3.2 - Динаміка пасивів балансу за характером формування ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки

Таблиця 3.3.

Показники оцінювання фінансової стійкості ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний
за 2018-2020 роки

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+,-) 2020 року до 2018 року
Показники структури джерел формування капіталу				
Коефіцієнт фінансової автономії	0,17	0,06	-0,14	-0,31
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,83	0,94	1,1	0,27
Коефіцієнт фінансового ризику	4,7	15,2	8,3	3,6
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,21	0,07	-0,12	-0,33
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,05	0,16	-0,1	-0,15
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень	0,01	0,01	0,01	0
Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень	0,99	0,99	0,99	0
Показники стану оборотних активів				
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-4,7	-15,1	-8,24	-3,54
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	-174,6	-113,2	-461,6	-287
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	-350,0	-170,9	-3035,2	-2685,2
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	-0,002	-0,001	0	0,002
Показники стану основного капіталу				
Коефіцієнт майна виробничого призначення	0,97	0,97	0,97	0
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів	0,97	0,97	0,97	0
Коефіцієнт нагромадження амортизації	0,15	0,19	0,25	0,1
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	0,005	0,01	0,002	-0,003

Так, значення коефіцієнта фінансової автономії вказує на те, що у 2020 році частка власного капіталу у валюті балансу становить -14 %. Це на 31% менше порівняно з 2018 роком. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу відповідно збільшився з 0,83 до 1,1 і свідчить про високий рівень фінансової залежності підприємства від кредиторів. За коефіцієнтом фінансового ризику в базовому році на 1 грн. власного капіталу припадало 4,7 коп. позикового капіталу, а в звітному – 8,3 коп. У цілому динаміка показників структури джерел формування капіталу

свідчить про зниження рівня фінансової стійкості підприємства. Зниження коефіцієнта довгострокового залучення позикових коштів з 0,05 до -0,1 показує зменшення залежності підприємства від довгострокових зовнішніх джерел фінансування. Значення коефіцієнтів довгострокових та поточних зобов'язань і забезпечень характеризують структуру позикового капіталу, в якій частка довгострокових зобов'язань і забезпечень та поточних зобов'язань і забезпечень не змінювалися за аналізує мий період, що в цілому позитивно впливає на оцінювання фінансової стійкості підприємства.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу має від'ємне значення і знизився з -4,7 у базовому році до -8,24 у звітному, тобто не відповідає нормативному значенню ($> 0,1$). Загалом, показники стану оборотних активів не відповідають нормативним значенням.

Коефіцієнт майна виробничого призначення майже змінився і по всіх періодах складає 0,97, тому з погляду забезпеченості активами основної виробничо-господарської діяльності (основними засобами, запасами, поточними біологічними активами) підприємство зберігає фінансову стійкість.

Коефіцієнт реальної вартості основних засобів по всіх періодах складає 0,97. Коефіцієнт нагромадження амортизації збільшився з 0,15 до 0,25, отже, рівень зношеності основних засобів і нематеріальних активів залишається високим і спостерігається певне погіршення функціонального стану необоротних активів підприємства. За динамікою коефіцієнта співвідношення оборотних і необоротних активів підприємство знизило рівень забезпеченості необоротних засобів оборотними коштами. Якщо в базовому році на 1 грн. необоротних активів припадало 0,005 грн. оборотних, то в звітному – 0,002 грн.

Отже, за переважною більшістю відносних показників підприємство є фінансово нестійким із негативною динамікою.

Одними з ключових характеристик фінансового стану підприємства є ліквідність і платоспроможність. Аналіз ліквідності і платоспроможності Виробничого Підрозділу Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки наведено в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Аналіз ліквідності і платоспроможності ВП Вокзал Станції Дніпро-
Головний за 2018-2020 роки

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+,-) 2020 року до 2018 року	Норма- тивне значення
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,002	0,001	0	-0,002	$\geq 0,2$
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,003	0,003	0,002	-0,001	$\geq 0,7$
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,006	0,009	0,002	-0,004	$\geq 1,0$
Коефіцієнт платоспроможності	0,002	0,001	0	-0,002	$\geq 0,1$
Коефіцієнт критичної ліквідності	0,006	0,009	0,002	-0,004	$\geq 1,0$
Коефіцієнт покриття запасів	2,0	1,5	6,6	4,6	$\geq 1,0$

За даними табл. 3,4 значення коефіцієнта абсолютної ліквідності зменшилося з 0,002 до 0. Порівняння цього показника з нормативним значенням ($\geq 0,2$, або $\geq 20\%$) свідчить про відсутню грошову платоспроможність підприємства у звітному році та низький рівень платоспроможності в базовому. Фактичне значення коефіцієнта швидкої ліквідності зменшилося на 0,001, а коефіцієнта загальної ліквідності зменшилось на 0,004. Вони суттєво нижче нормативного значення ($\geq 0,7$ і $\geq 1,0$), що вказує на низький рівень розрахункової та майнової платоспроможності підприємства.

Фактичні значення допоміжних відносних показників оцінювання ліквідності та платоспроможності за 2018-2020 роки не відповідають нормативним значенням, що підтверджує попередні висновки відносно низького рівня платоспроможності підприємства.

Зниження у динаміці значень більшості основних і допоміжних коефіцієнтів ліквідності вказує на зменшення рівня платіжних можливостей підприємства щодо виконання поточних зобов'язань і забезпечень з урахуванням використання відповідних груп платіжних засобів.

Отже, проведений аналіз фінансового стану Виробничого Підрозділу Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки показав, що підрозділ має дуже низький рівень фінансової стійкості, є неліквідним і не платоспроможним.

3.2 Аналіз основних засобів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний

Обсяги виробництва, фінансовий стан і фінансові результати діяльності підприємства в значній мірі визначаються ступенем забезпеченості його основними засобами, їх станом і рівнем ефективності їх використання. Аналіз необоротних засобів проводять з метою визначення рівня забезпечення підприємства їх окремими видами та оцінки ефективності їх використання.

На ефективну діяльність будь – якого підприємства істотний вплив справляє склад і структура основних виробничих фондів. Інформація приміток до річної фінансової звітності (форма № 5) дає змогу провести поглиблений аналіз складу і структури основних засобів за групами. Оцінка складу і структури основних засобів вокзалу за 2018-2020 роки наведена у табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Оцінка складу і структури основних засобів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний
за 2018-2020 роки

Група основних засобів	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Зміни (+,-) 2020 року до 2018 року		
	Залишкова вартість, тис. грн.	Питома вага	Залишкова вартість, тис. грн.	Питома вага	Залишкова вартість, тис. грн.	Питома вага	тис. грн.	Питома вага	у %
Будинки, споруди та передавальні пристрої	215105	98,0	215105	97,9	215178	94,2	73	-0,1	0
Машини та обладнання	1725	0,7	1822	0,8	4753	2,1	3028	0,4	175,5
Транспортні засоби	129	0,1	302	0,1	272	0,1	143	0	110,8
Інструменти, прилади, інвентар	348	0,2	371	0,1	4572	2,0	4224	1,8	1213,8
Багаторічні насадження	-	-	-	-	52	0	52	0	0
Інші основні засоби	580	0,3	580	0,3	580	0,3	0	0	0
Малоцінні необоротні матеріальні активи	1519	0,7	1849	0,8	2907	1,3	1388	0,6	91,4
Разом	219406	100	220029	100	228314	100	8908	0	4,1

Розрахунки табл. 3.5 показали, що основну частку у структурі основних засобів по всіх аналізованих періодах складають будинки, споруди та передавальні пристрої 98,0 %, 97,9 % та 94,2 % відповідно. Найменша частка припадає на транспортні засоби та інші основні засоби.

Наявність основних засобів на 2020 рік в порівнянні з 2018 роком збільшилась на 8908,0 тис. грн., що склало 4,1 %, у тому числі вартість будинків, споруд та передавальних пристроїв зросла на 73,0 тис. грн., машин та обладнання на 3028,0 тис. грн., транспортних засобів на 143,0 тис. грн., інструментів, приладів та інвентарю на 4224,0 тис. грн., малоцінних необоротних матеріальних активів на 1388,0 тис. грн. Таке збільшення відбулося в першу чергу за рахунок проведеної переоцінки основних засобів. Структура основних засобів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2020 рік наведена на рис. 3.3.

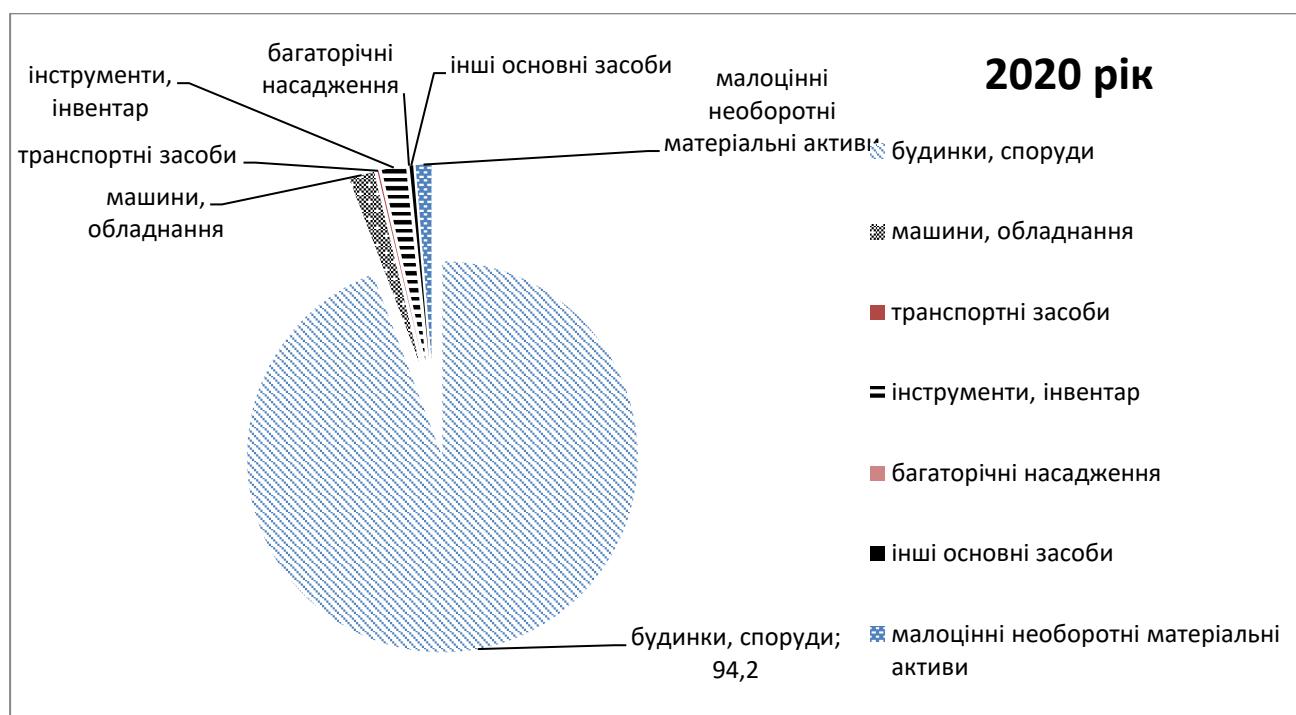


Рисунок 3.3 - Структура основних засобів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2020 рік

Основними завданнями аналізу основних засобів щодо загального оцінювання фінансового стану підприємства є:

- визначення інтенсивності процесу оновлення (за коефіцієнтами надходження, вибуття, заміни, розширення та іншими показниками);

- характеристика функціонального (технічного) стану (за часткою активної частини основних засобів, коефіцієнтами зносу і придатності).

Для аналізу майнового стану ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки з погляду характеристики руху і функціонального стану основних засобів використовується система показників, наведених у табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Аналіз показників руху і функціонального стану основних засобів ВП Вокзал
Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення 2020 року до 2018 року
1	2	3	4	5
Вихідні дані, тис. грн.				
1. Первісна вартість основних засобів на початок року	218707	219406	220029	1322
2. Надійшло за рік	747	623	14	733
3. Вибуло за рік	44	-	-	-44
4. Первісна вартість основних засобів на кінець року	219406	220029	228314	8908
5. Нараховано амортизації за рік	9143	9400	3887	-5256
6. Знос основних засобів:				
а) на початок року	24021	33346	42746	18725
б) на кінець року	33130	42746	56931	23801
7. Первісна вартість активної частини основних засобів:				
а) на початок року	1368	1854	2124	756
б) на кінець року	1854	2124	5025	3171
8. Знос активної частини основних засобів:				
а) на початок року	709	850	1026	317
б) на кінець року	787	1026	2806	2019
Показники руху основних засобів				
9. Річний приріст (+) або зменшення (-), тис. грн. (п.4-п.1)	699	623	8285	7586
10. Темп зростання (зниження), % (п.4÷п.1×100)	100,3	100,3	103,8	3,5
11. Темп приросту (зменшення), % (п.9÷п.1×100, або п.10-100)	0,3	0,3	3,8	3,5
12. Коефіцієнт надходження, % (п.2÷п.4×100)	0,3	0,3	0,006	-0,294
13. Коефіцієнт вибуття, % (п.3÷п.1×100)	0,02	-	-	-0,02
14. Період оновлення (можливого повного вибуття), років (100÷(п.12-п.13))	357,1	-	-	-357,1
15. Коефіцієнт заміни (простого відтворення), % (п.3÷п.2×100)	5,9	-	-	-5,9
16. Коефіцієнт розширення (розширеного відтворення), % (п.9÷п.2×100)	93,6	100	59178,6	59085
17. Період обороту, років (((п.1+п.4)÷2)÷п.5)	23,9	23,4	57,7	33,8
18. Середня норма амортизації, % (100÷п.17)	4,2	4,3	1,7	-2,5

Завершення табл. 3.5

1	2	3	4	5
Показники функціонального стану основних засобів				
19. Коефіцієнт зносу основних засобів, %:				
а) на початок року ($\text{п.6a} \div \text{п.1} \times 100$)	11,0	15,2	19,4	8,4
б) на кінець року ($\text{п.6б} \div \text{п.4} \times 100$)	15,1	19,5	25,9	10,8
20. Коефіцієнт придатності основних засобів, %:				
а) на початок року ($100 - \text{п.19a}$)	89	84,8	80,6	-8,4
б) на кінець року ($100 - \text{п.19б}$)	84,9	80,5	74,1	-10,8
21. Частка активної частини основних засобів, %:				
а) на початок року ($\text{п.7a} \div \text{п.1} \times 100$)	0,6	0,8	1,0	0,4
б) на кінець року ($\text{п.7б} \div \text{п.4} \times 100$)	0,8	0,96	2,2	1,4
22. Коефіцієнт зносу активної частини основних засобів, %:				
а) на початок року ($\text{п.8a} \div \text{п.7a} \times 100$)	51,8	45,8	48,3	-3,5
б) на кінець року ($\text{п.8б} \div \text{п.7б} \times 100$)	42,4	48,3	55,8	13,4

Як свідчать результати розрахунку показників руху і функціонального стану основних засобів (табл. 3.5), за 2020 рік вартість основних засобів збільшилася на 8285,0 тис. грн., або 3,8 %. Значення коефіцієнта надходження (0,006 %) перевищує значення коефіцієнта вибуття. Показник періоду обороту свідчить про те, що в середньому протягом 57,7 років первісна вартість основних засобів буде перенесена на вироблену продукцію у вигляді амортизації. Відповідно середня норма амортизації становить 1,7 %. Коефіцієнт зносу основних засобів має негативну динаміку, адже його значення збільшилося з 15,1 % у 2018 році до 25,9 % на кінець 2020 року. Відповідно коефіцієнт придатності зменшився з 84,9 до 74,1 %. Наведена динаміка вказує на певне погіршення функціонального стану основних засобів підприємства, а рівень зношеності необоротних активів залишається низьким. Коефіцієнт зносу активної частини основних засобів збільшився у 2020 році порівняно з 2018 роком з 42,4 до 55,8 %.

Порівняно з 2018 роком у звітному році коефіцієнт надходження зменшився на 0,294 %, а коефіцієнт вибуття також зменшився на 0,02 %. У результаті період оновлення основних засобів зріс на 33,8 років. Значення коефіцієнту розширення збільшилося на 59085, показник періоду обороту збільшився більше ніж у 2 рази, показник середньої норми амортизації основних засобів знизився на 2,5. Отже, показники руху в цілому свідчать про не ефективну динаміку основних засобів.

Коефіцієнт зносу на кінець звітного періоду 2020 року порівняно з 2018

роком більше на 10,8, відповідно коефіцієнт придатності зменшився на 10,8. Це свідчить про те, що значна частина основних засобів відпрацювала свій нормативний термін використання та потребує заміни або значних капітальних вкладень на проведення ремонтів і реконструкцій.

Оцінка ефективності використання основних засобів є завершальним етапом їх аналізу. Ефективність використання основних засобів є фактором впливу на економічний розвиток не лише структурного підрозділу, а й всього залізничного транспорту в цілому. Від ефективності використання залежать темпи зростання продуктивності праці, обсягів перевезень, поліпшення якості послуг залізничного транспорту та зниження їх собівартості, чистий прибуток, рентабельність діяльності, фінансова стабільність господарюючого суб'єкта. Аналіз ефективності використання основних засобів вокзалу за 2018-2020 роки наведено в табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Аналіз ефективності використання основних засобів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення 2020 року до 2018 року
Фондоозброєність, тис. грн.	826,6	882,4	907,5	80,9
Фондовіддача, тис. грн.	0,14	0,14	0,01	-0,13
Фондоємність, тис. грн.	7,3	6,9	102,7	95,4
Фондорентабельність, %	-	-	-	-

Аналіз ефективності використання основних засобів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки показав, що у 2020 році на одного працівника припадає 907, 5 тис. грн. вартості основних виробничих фондів. У 2020 році порівняно з 2018 роком фондоозброєність збільшується на 80,9 тис. грн.

Фондовіддача основних фондів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний у 2020 році в порівнянні з 2018 роком зменшилась на 0,13 тис. грн., що призвело до збільшення фондомісткості продукції у 2020 році на 95,4 грн. Зниження коефіцієнту фондовіддачі свідчить про неефективне використання основних засобів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний.

3.3 Шляхи покращення організації обліку і контролю основних засобів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний

Одним з ефективних шляхів підвищення використання основних засобів є реформування залізничної галузі та перехід до АТ «Укрзалізниця».

В умовах реформування залізничного транспорту, особлива увага приділяється формуванню майнового комплексу, що перейшло до акціонерного товариства (АТ) «Українські залізниці».

Управління залізницями та іншими підприємствами залізничного транспорту, які належать до державної власності здійснюється Міністерством Інфраструктури України. Управління процесом перевезень у внутрішньому і міжнародному сполученнях, а також регулювання виробничо-господарської діяльності у сфері організації і забезпечення цього процесу залізницями, підприємствами, установами та організаціями проводяться централізовано і належать виключно до компетенції Державної адміністрації залізничного транспорту України (Укрзалізниця).

Майно, що закріплене за залізницями, підприємствами, установами залізничного транспорту загального користування є загальнодержавною власністю [28].

У сучасних умовах господарювання підвищення ефективності використання основних засобів на підприємстві в державі є досить актуальною і важливою проблемою. Ця проблема досліджувалась багатьма науковцями і їй присвячені роботи таких вчених економістів, як С. Ф. Покропивний, О. М. Федорчук, А. М. Поддєрьогін та багато інших.

Роль основних засобів у процесі виробництва та особливості їх відтворення в умовах ринкової економіки зумовлюють особливі вимоги до інформації про наявність, рух, стан і ступінь використання цих засобів. Існує ряд проблем, від вирішення яких залежить ефективність використання основних засобів. До них, в першу чергу, відносяться - збереження, модернізація і переоснащення для подальшого їх використання та роботи на підприємстві.

Аналіз наявної кількості і стану основних засобів підприємства дає можливість розраховувати техніко-економічні показники та визначати шляхи підвищення ефективності їхнього використання. Ефективне використання основних засобів зумовлює збільшення обсягів виробництва та отримуваних прибутків. Підвищення ефективності діяльності підприємства ґрунтується на наявності та ступені використанні його основних засобів.

Будь-який виробничий процес здійснюється лише за допомогою певних машин і обладнання, які розташовуються в відповідних приміщеннях. Матеріальною основою цього процесу виступають, насамперед, засоби праці. На підприємствах сукупність застосовуваних засобів праці набуває економічної форми – основних засобів [50]. Існує ряд проблем, які негативно впливають на процес управління виробництвом і зменшують ефективність використання основних засобів. Україна має значний економічний потенціал, а ефективність її господарства залежить від того, як використовується цей потенціал, зокрема основні засоби. Основні засоби виступають однією з найважливіших частин і засобів виробництва.

Успішність управління основними засобами підприємства можна розглядати з позиції ефективності їхнього використання в господарському обороті. Через те, що основні засоби експлуатуються тривалий час, вони поступово втрачають свою вартість за рахунок фізичного та морального зношування.

Ефективність використання основних засобів – це результат у вигляді отриманого, що співвідноситься з витраченими ресурсами. Підвищення ефективності полягає в досягненні найбільших результатів при відповідному рівні розвитку продуктивних сил у порівнянні з витратами праці, використаними на створення суспільного продукту.

Поліпшення використання основних засобів може бути забезпечене двома шляхами: інтенсивним та екстенсивним. На рис. 3.4 запропоновані шляхи кращого використання основних засобів підприємства за рахунок інтенсивних та

екстенсивних напрямків підвищення ефективності використання основних засобів.



Рисунок 3.4 – Шляхи кращого використання основних засобів підприємства

Дослідження теоретичних положень та діючої практики організації обліку основних засобів в умовах трансформації бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів дозволяють визначити коло проблем, що гальмують процес управління підприємствами та знижують ефективність використання основних засобів. До таких проблем належать різні підходи до визначення сутності основних засобів та методики їх відображення в бухгалтерському і податковому обліку, відсутності сталої визначеності складу основних засобів та інші.

Для правильної організації обліку основних засобів важливе значення має їх класифікація, яка допомагає розкрити їх сутність.

Складна структура основних засобів обумовлює різні класифікаційні ознаки. З метою поліпшення управління основними засобами на підприємстві необхідно додати класифікаційні ознаки основних засобів, наведені у табл. 3.7.

Таблиця 3.7.

Класифікаційні ознаки основних засобів підприємства з точки зору поліпшення
управління ними

Класифікаційна ознака	Характеристика
за значимістю	суттєві
	несуттєві (залежно від питомої ваги їх вартості від загальної вартості основних засобів групи)
за станом зношуваності	нові
	придбані
	застарілі
	ті, що підлягають заміні

Така класифікація основних засобів дозволить власникам та іншим користувачам постійно мати інформацію про стан основних засобів та необхідність їх оновлення, також вона є корисною під час прийняття рішення про проведення переоцінки майна. Запропонована класифікація дозволяє вести облік основних засобів з більш високим ступенем деталізації, а також є зручною для практичного застосування.

Не менш важливою умовою для виявлення резервів ефективності основних засобів є використання власних та запозичених коштів. Найважливішим показником підвищення рівня ефективності використання основних засобів підприємства є зростання обсягів виробленої ним продукції (виконаних робіт, наданих послуг).

Значні резерви підвищення ефективності використання основних засобів містяться у збільшенні тривалості роботи машин та механізмів. У цілому сукупність резервів покращення використання основних засобів підприємства може бути поділена на три великі групи:

1. Технічне вдосконалення засобів праці.
2. Збільшення тривалості роботи машин та обладнань.
3. Покращення організації та управління виробництвом.

У цілому сукупність резервів підвищення ефективності використання основних фондів можна поділити на декілька великих груп, наведених на рис. 3.5.



Рисунок 3.5 - Групи резервів підвищення ефективності використання основних фондів

Щодо процесу використання основних засобів, останній потребує постійного технічного обслуговування і своєчасного ремонту.

Витрати на покращення основних засобів неоднорідні. Тому треба розглядати різні підходи до класифікації цих витрат, їх відповідність вимогам П(С)БО 7 та існуючому порядку оподаткування.

Витрати на ремонт основних засобів складають значну питому вагу у структурі собівартості продукції, тому власники зацікавлені в якісному обліку та контролі цих витрат. Але існуючим «Планом рахунків» не передбачено окремого рахунку для обліку таких витрат. Існуючий порядок обліку не дозволяє накопичувати інформацію про витрати на ремонт та розподіляти їх за періодами, до яких вони відносяться. Введення такого реєстру дозволить підприємству контролювати витрати на ремонт у розрізі об'єктів та їх списання, а також мати

інформацію про суму незавершеного ремонту, що важливо для управління активами підприємства.

Доцільно провадити введення додаткового контролю за обліком основних засобів зі сторони керівництва підприємства. Це означає переглядання керівником даного підприємства бухгалтерських документів, ознайомлення з нормативними актами, які діють у даній сфері.

Такий підхід дозволить більш раціонального використовувати грошові кошти для придбання об'єктів основних засобів, витратити менше часу на переконання керівництва в необхідності придбання того чи іншого основного засобу, підвищити дисципліну використання об'єктів основних засобів робітниками підприємства. Послідовність проведення аудиту основних засобів наведена у табл. 3.8.

Таблиця 3.8.

Послідовність проведення аудиту основних засобів

Етапи	Характеристика
1 етап	Вивчення облікової політики підприємства стосовно основних положень організації обліку основних засобів
2 етап	Перевірка правильності визнання, класифікації оцінки та переоцінки основних засобів.
3 етап	Перевірка правильності ведення первинного обліку основних засобів
4 етап	Перевірка правильності відображення операцій з переміщення та вибуття основних засобів
5 етап	Перевірка результатів проведення інвентаризації основних засобів
6 етап	Перевірка правильності нарахування амортизації згідно облікової політики підприємства та чинного законодавства
7 етап	Перевірка правильності відображення і оформлення операцій з ремонту, модернізації, реконструкції основних засобів
8 етап	Перевірка відповідності даних з обліку основних бухгалтерських регістрах та фінансовій звітності
9 етап	Перевірка правильності відображення операцій з обліку основних засобів
10 етап	Складання робочих документів, формування Звіту незалежного аудитора

Застосування на практиці запропонованих заходів у цілому по підприємству дає змогу збільшити обсяги випуску товарної продукції, підвищити показник фондівдачі, а також збільшити прибуток від реалізації продукції й балансовий прибуток, а отже, і рентабельність основних засобів підприємства. Поліпшення використання основних засобів підприємств позначається на зниженні

собівартості виробів, що в кінцевому результаті дає змогу збільшити прибуток підприємств та підвищити рентабельність їх діяльності.

Підприємства, що мають у своєму розпорядженні основні засоби, повинні не тільки прагнути їх модернізувати, збільшувати час роботи обладнання, поліпшувати склад і структуру, але й максимально підвищувати ефективність використання, що досягається із застосуванням переважно інтенсивних методів.

З метою зменшення рівня зносу основних засобів необхідно удосконалити управління необоротними активами, що включає напрями оптимізації їх структури, підвищення ефективності використання необоротних активів та вибір найбільш оптимальних джерел фінансування.

Джерела формування необоротних активів підприємства свідчать про зменшення надлишку власних і довгострокових джерел формування запасів. Для формування запасів підприємству не вистачало власних коштів і зростала величина запасів. Тому, одним із напрямків підвищення фінансової стійкості є зменшення обсягів запасів підприємства. Шляхами вирішення цієї проблеми є:

- удосконалення товарної політики;
- налагодження системи збуту на підприємстві;
- пошук нових клієнтів та партнерів.

Оптимізація структури необоротних активів передбачає удосконалення загального їхнього обсягу з урахуванням можливих резервів підвищення продуктивного використання необоротних активів у майбутньому періоді та забезпечення своєчасного оновлення матеріально-технічної бази підприємства:

- скорочення частки недіючого устаткування;
- запровадження новітніх технологій при створенні продукції;
- застосування прогресивних форм організації виробництва;
- забезпечення подальшої інтенсифікації виробничих процесів.

Використання зазначеного комплексу заходів має сприяти удосконаленню процесів виробництва та покращити фінансові результати діяльності підприємства. Однією з головних ознак підвищення рівня ефективного використання основних засобів підприємства, на нашу думку, є збільшення

обсягів виробництва продукції. У свою чергу, обсяги виробництва продукції за наявної та незмінної кількості обладнання залежить, по-перш, від ефективності використання фонду робочого часу впродовж зміни, доби, місяця тощо, тобто від екстенсивності їх використання; по-друге, від повноти використання.

Щоб використання основних засобів було дійсно економічно вигідним та ефективним, необхідно не тільки стежити за його технічним станом, а й:

- залучати фахівців при проведенні складних ремонтів;
- вивчати ринки виробництва; залучати спеціалістів маркетингового відділу;
- підвищувати рівень спеціалізації виробництва.

Напрями підвищення ефективності використання основних виробничих засобів можуть бути різноманітними.

1. Підвищення якості сировини, маючи на увазі збільшення кількості корисних речовини в сировині і його технологічність, можливості видобутку продукту. З підвищенням якості сировини вихід товарної продукції підвищується, а при тих самих діючих основних виробничих фондах підвищується фондівіддача. З урахуванням досягнень вітчизняної і зарубіжної практики це дозволяє збільшити фондівіддачу на 20-25%.

2. Зменшення втрати корисних речовини у відходах. Промислова утилізація відходів на місці їх виникнення дозволяє збільшити об'єми продукції до 20%, а фондівіддачу на 10-15%.

3. Впровадження досягнень сучасного науково-технічного прогресу і, в першу чергу, безвідходних, маловідходних, ресурсозберігаючих технологій і техніки для їх здійснення. Це збільшує вихід продукції з того ж об'єму переробленої сировини і фондівіддачу. Сюди можна віднести впровадження нових систем автоматизованого управління основними виробничими фондами.

Підвищення ефективності використання основних засобів в зараз має величезне значення, оскільки підприємства, що мають в своєму розпорядженні основні фонди, повинні не тільки прагнути їх модернізувати, але і максимально ефективного використовувати, що є, важливим в існуючих умовах дефіциту фінансів і виробничих інвестицій.

Вирішення проблеми підвищення ефективності використання основних засобів - це одне з основних завдань діяльності підприємств, від результату яких залежить фінансовий стан та конкурентоспроможність підприємства.

Висновки до розділу 3

В третьому розділі магістерської роботи було досліджено аналітичне забезпечення основних засобів Виробничого Підрозділу Вокзал станції Дніпро-Головний.

Проведений аналіз фінансового стану Виробничого Підрозділу Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки показав, що підрозділ має дуже низький рівень фінансової стійкості, є неліквідним і не платоспроможним.

Встановлено, що основну частку у структурі основних засобів по всіх аналізованих періодах складають будинки, споруди та передавальні пристрої 98,0 %, 97,9 % та 94,2 % відповідно. Найменша частка припадає на транспортні засоби та інші основні засоби. Наявність основних засобів на 2020 рік в порівнянні з 2018 роком збільшилась на 8908,0 тис. грн., що склало 4,1 %. Таке збільшення відбулося в першу чергу за рахунок проведеної переоцінки основних засобів.

Аналіз ефективності використання основних засобів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки показав, що у 2020 році на одного працівника припадає 907, 5 тис. грн. вартості основних виробничих фондів. У 2020 році порівняно з 2018 роком фондоозброєність збільшується на 80,9 тис. грн.

Фондовіддача основних фондів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний у 2020 році в порівнянні з 2018 роком зменшилась на 0,13 тис. грн., що призвело до збільшення фондомісткості продукції у 2020 році на 95,4 грн. Зниження коефіцієнту фондовіддачі свідчить про неефективне використання основних засобів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний.

Для більш ефективного використання основних засобів підприємство може вжити такі заходи: введення в дію нового обладнання, заміна і модернізація старого; підвищення коефіцієнта змінності, яке може бути досягнуте

застосуванням оптимального графіка роботи підприємства, кращої організації виробництва; більш інтенсивне використання обладнання на підприємствах; впровадження заходів НТП; підвищення кваліфікації робочого персоналу, яке забезпечує більш ефективне і дбайливе поводження з обладнанням; економічне стимулювання основних і допоміжних робітників, що передбачає залежність зарплати від випуску і якості вироблюваної продукції; формування фондів стимулювання, а також заохочення робітників, що досягли високих показників у процесі своєї роботи; проведення соціальних робіт, що передбачають підвищення кваліфікації робітників, поліпшення умов праці і відпочинку, оздоровчі заходи, що позитивно впливають на фізичний і духовний стан робітника.

ВИСНОВКИ

За результатами виконаних досліджень ми дійшли наступних висновків.

Встановлено, що одним із важливих завдань бухгалтерського обліку є надання інформації про наявність і вибуття основних засобів та контроль за їх використанням з метою ефективного управління виробничо-фінансовою діяльністю підприємства.

Досліджені теоретичні підходи до сутності облікової категорії «основні засоби» і визначено, що більшість авторів ототожнює поняття «основні засоби» та «основні фонди», зазначаючи, що вони є засобами праці, які використовуються у виробництві протягом тривалого часу. Інші дослідники вважають, що основні засоби – це матеріальні активи, які використовуються лише у виробничому процесі, тобто більше ні на що вони не впливають, а це хибне тлумачення, адже основні засоби використовуються підприємством у всій його господарській діяльності.

Дослідження правового регулювання обліку основних засобів показало, що не має браку уваги з боку державних органів, але найбільш повно дане питання висвітлюється у національних стандартах бухгалтерського обліку.

Проведений аналіз стану основних засобів залізничної галузі показав, що майже вичерпано резерви провізних спроможностей через граничну зношеність та низьку продуктивність пасажирського рухомого складу. Неприйняття дієвих заходів щодо оновлення пасажирського рухомого складу призведе до неможливості виконання пасажирських перевезень в повному обсязі та, як наслідок, зниження мобільності населення.

Проведений аналіз техніко-економічних показників діяльності ВП «Вокзал станції Дніпро-Головний» за 2018-2020 роки показав, що всі показники у звітному році мають тенденцію до зниження, що і вплинуло на негативний фінансовий результат.

Бухгалтерський облік вокзалу регламентується Обліковою політикою АТ «Укрзалізниця».

Облік основних засобів на підприємствах складається з таких частин: введення в експлуатацію об'єктів основних засобів; поліпшення та ремонту об'єктів основних засобів; вибуття об'єктів основних засобів; нарахування амортизації основних засобів.

Для відображення руху основних засобів використовуються активний рахунок 10 «Основні засоби», призначений для обліку та узагальнення інформації про наявність та рух основних засобів.

Операції з переоцінки основних засобів включають операції зі збільшення первісної вартості об'єкта основних засобів та їх зносу – до оцінку, та операції зі зменшення первісної вартості та їх зносу – уцінку.

Для відображення в обліку витрат на придбання або створення матеріальних і нематеріальних необоротних активів використовується рахунок 15 «Капітальні інвестиції».

Обліковою політикою Укрзалізниці передбачено прямолінійний метод амортизації основних засобів. Для відображення в обліку сум амортизаційних відрахувань використовують рахунки 13 «Знос (амортизація) необоротних активів» та 09 «Амортизаційні відрахування».

Бухгалтерський облік основних повинен забезпечити: своєчасне відображення на рахунках бухгалтерського обліку повної інформації про оцінку, переоцінку і надходження необоротних активів, їх переміщення, вибуття, відображення даних про нарахування зносу за звітний період, визначення витрат, пов'язаних з підтриманням основних засобів в робочому стані, інформацію для складання звітності, визначення витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта

Сучасний стан організації обліку на залізничному транспорті характеризується, застосуванням автоматизованих систем управління, що дозволяє вирішувати принципово нові задачі обліку, аналізу, контролю і управління.

В третьому розділі магістерської роботи було досліджено аналітичне забезпечення основних засобів Виробничого Підрозділу Вокзал станції Дніпро-Головний.

Проведений аналіз фінансового стану Виробничого Підрозділу Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки показав, що підрозділ має дуже низький рівень фінансової стійкості, є неліквідним і не платоспроможним.

Встановлено, що основну частку у структурі основних засобів по всіх аналізованих періодах складають будинки, споруди та передавальні пристрої 98,0 %, 97,9 % та 94,2 % відповідно. Найменша частка припадає на транспортні засоби та інші основні засоби. Наявність основних засобів на 2020 рік в порівнянні з 2018 роком збільшилась на 8908,0 тис. грн., що склало 4,1 %. Таке збільшення відбулося в першу чергу за рахунок проведеної переоцінки основних засобів.

Аналіз ефективності використання основних засобів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки показав, що у 2020 році на одного працівника припадає 907, 5 тис. грн. вартості основних виробничих фондів. У 2020 році порівняно з 2018 роком фондоозброєність збільшується на 80,9 тис. грн.

Фондовіддача основних фондів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний у 2020 році в порівнянні з 2018 роком зменшилась на 0,13 тис. грн., що призвело до збільшення фондомісткості продукції у 2020 році на 95,4 грн. Зниження коефіцієнту фондовіддачі свідчить про неефективне використання основних засобів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний.

Для більш ефективного використання основних засобів підприємство може вжити такі заходи: введення в дію нового обладнання, заміна і модернізація старого; підвищення коефіцієнта змінності, яке може бути досягнуте застосуванням оптимального графіка роботи підприємства, кращої організації виробництва; більш інтенсивне використання обладнання на підприємствах; підвищення кваліфікації робочого персоналу, яке забезпечує більш ефективне і дбайливе поводження з обладнанням; формування фондів стимулювання, а також заохочення робітників, що досягли високих показників у процесі своєї роботи; проведення соціальних робіт, що передбачають підвищення кваліфікації робітників, поліпшення умов праці і відпочинку, оздоровчі заходи, що позитивно впливають на фізичний і духовний стан робітника.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Конституція України: наказ Верховної Ради України 28 червня 1996 р. із змінами, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 р.: станом на 1 січня 2006 р.]. – К.: Мін-во юстиції України, 2006. – 124 с.
2. Господарський кодекс України: наказ Верховної Ради України від 16.01.2003 № 436-IV
3. Податковий Кодекс України: наказ Верховної Ради України від 02.12.2010 № 2755-iii. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-171>.
4. Цивільний кодекс України: наказ Верховної Ради України № 435-IV від 16 січ. 2003. № 40 - 44. Ст. 356.
5. Бюджетний кодекс України: Закон України від 8 липня 2010 року № 50-51 URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України від 16 липня 1999 року № 996 – XIV. 1999. № 40. ст. 365.
7. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2011 року № 2658-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14#Text>
8. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: офіц. текст від 30 листопада 1999 р. № 291 (із змінами і доповненнями). URL: <http://zakon0.rada.gov.ua>
9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: офіц. текст: станом на 18 березня 2014 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України № 92 від 27.04.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>.

11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджений наказом Міністерства фінансів України 08.10.99 р. № 237.

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»: наказ міністерства фінансів України № 181 від 28.07.2000р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00#Text>.

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»: наказ міністерства фінансів України № 617 від 07.11.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03#Text>.

14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів», затверджене наказом міністерства фінансів України від 24.12.04 р. № 817.

15. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість» затверджене наказом міністерства фінансів України від 02.07.2007р. № 779.

16. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби»: затверджений Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014.

17. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 17 «Оренда»: затверджений Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_018.

18. Міжнародний стандарт фінансової звітності 5 «Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»: затверджений Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_023.

19. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «основні засоби»: від 01.01.2009 URL: http://www.minfin.gov.ua/document/92427/Mcbo_16.p

20. Абрамчук М. Ю., Гуменна Ю. Г., Тютюнник І. В., Рубанов П. М. Фінансовий облік: конспект лекцій. Суми. Сумський державний університет, 2018. 395 с.
21. Антонова Л. В. Вдосконалення систем управління та обліку процесів відтворення основних засобів підприємства як складових стратегії розвитку діяльності: *Економіка та держава*. 2017. № 9. С. 16-20.
22. Бланк И. А. Словарь-справочник финансового менеджера: Ника-центр. Київ. 2007. 480 с.
23. Бороноса В. М. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. Суми. Вид-во СумДУ. 2012. 539 с. URL:<http://fin.fem.sumdu.edu.ua/uk/finman> 2012.html
24. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник. Житомир, ПП. «Рута». 2016. 354 с.
25. Візіренко С. В. Удосконалення аудиту основних засобів: Актуальні питання обліку, аналізу і аудиту: теорія та практика: колективна монографія у 2 т. Дніпропетровськ. ФОП Дробязко С. І. 2014. Т.2. С. 311-318.
26. Гудзь Н. В., Денчук П. Н., Романів Р. В. Бухгалтерський облік навч. посібник для ВНЗ:М-во освіти і науки України. - 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Центр учб. літ., 2016. 424 с.
27. Давидов Г. М., Савченко В. М., Пальчук О. В. Облікова політика: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Кропивницький: ПП «Ексклюзив-Систем». 2017. 362 с.
28. Державна цільова програма реформування залізничного транспорту на 2010 – 2019 роки.: URL: <https://files.nas.gov.ua/text/GovernmentPrograms/04econ.pdf>
29. Жук В. В. Облік і контроль основних засобів (на прикладі державних підприємств в галузі культури України): автореф. дис. ... канд. екон. наук. 2016. URL: <http://samzan.ru/18639>.
30. Захаров В. Г. Особенности воспроизводства основных фондов в условиях научно-технической революции: М. Экономика. 1972. 199 с.

31. Каменська Т. О. Внутрішній аудит: методологія та організація автореф. дис. д. е. н.: Київ. Національна академія статистики, обліку та аудиту. 2011. 40 с.
32. Крупка Я. Д., Задорожний З. В., Гудзь Н. В. Фінансовий облік: підруч. Тернопіль: 4-те вид. [доп. і перероб.]. ТНЕУ. 2017. 451 с.
33. Кононова О. Є. Організація бухгалтерського обліку: Навч. посібник. Дніпро: ДВНЗ ПДАБА. Вена. Premier Publishing s.r.o. Vienna, 2018. 102с.
34. Ларка М. І., Горжій Д. О. Резерви підвищення ефективності використання основних засобів підприємства: *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2013. №22 (995) стр. 38-43
35. Ленская С. А. Основные фонды: что это такое? М. : *Знание*, 1974. – 80 с.
36. Мочерний С.В. Економічна енциклопедія. у 3-х т. т. 2.: Київ. Академія. 2001. 848 с.
37. Малахов В., Оніщенко І. Удосконалення організації обліку і аудиту основних засобів на підприємстві. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*: 2016. Вип. 1. С. 48-56.
38. Матусевич О. О. Генюк А. Є. Проблеми удосконалення обліку основних засобів на підприємствах: Матеріали 80 міжнародної науково-практичної конференції «*Проблеми та перспективи розвитку залізничного транспорту*» (Дніпро, 23-24 травня 2020 р.), Дніпро, ДНУЗТ. 2020. с. 286-287.
39. Мочерний С. В. Економічна енциклопедія у 3-х т. Т.1К. Вид-во Академія, 2013. – 864 с.
40. Плаксієнко В. Я., Верига Ю. А., Кулик В. А., Карпенко Є. А. Облік, оподаткування та аудит: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Київ. ЦУЛ. 2019. 509 с.
41. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства: Підручник. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Київ, КНЕУ, 2005. 528 с.
42. Попова В. Д., Кизима Н. М. Особливості нарахування амортизації та її вплив на відтворення основних засобів. *Молодий вчений*. 2018. № 10 (1). С. 374-380. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_10%281%29_91

43. Рибалко О. М., Уколова О. Г. Шляхи удосконалення організації обліку основних засобів. *«Логос. Мистецтво наукової думки»*. Міжнародний мультидисциплінарний науковий журнал №7 листопад 2019. с. 19-22
44. Саблук П. Т. Формування і розвиток наукових основ забезпечення відтворювального процесу в аграрному виробництві. Київ, *IAE*, 2003. – 624 с.
45. Скоробогатова Н. Є. Бухгалтерський облік: навч. посіб. Нац. техн. ун -т України «КПІ ім. Ігоря Сікорського». Київ: Політехніка, 2017. 248 с.
46. Стояненко І. В. Особливості управління нематеріальними активами підприємства: *«Молодий вчений»* Київський національний торговельно-економічний університет № 7 (10) . липень, 2014 р. стр.82-84
47. Стемковська І. В. Герчанівська С. В. Теоретичні підходи до трактування економічної суті основних засобів. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. Придніпровська Державна Академія будівництва та архітектури. 2017. Випуск 3 (08). с. 344-349
48. Сук Л. К., Сук П. Л. Фінансовий облік: Навч. посіб. 3-тє вид., перероб.доп. Київ, 2016. 663 с.
49. Танчин А. І. Ефективність використання основних засобів на підприємстві: система показників оцінки та напрями їх підвищення. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Економіка. 2017. Вип. 4. С. 77-80.
50. Терлецька І. В., Чухрій Ю. О. Резерви підвищення ефективності використання основних засобів підприємства. *Економічні науки стратегія економічного розвитку регіонів та підприємств України*. Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. м. Миколаїв. червень 2015 р. № 1(4). стр.87-90
51. Удовиченко Я. А. Єршова Н.Ю Актуальні проблеми аналізу основних засобів (на прикладі компанії «Надія»). *Приазовський економічний вісник*. Класичний приватний університет. 2017.Випуск 5(05). С. 328-334
52. Поддєрьогін А. М., Бабяк Н. Д., Білик М. Д. Фінансовий менеджмент: підручник 2-ге вид., перероб. КНЕУ. Київ, 2017. 534, [2] с.

53. Школьник І. О., Боярко І. М., Дейнека О. В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Центр учбової літератури. Київ, 2016. 368 с.

54. Яковишина Н. А., Яковенко К. А. Теоретичні основи обліку основних засобів. *Молодий вчений*. 2018. № 5(2). С. 779-782.

55. Якімова Л. П., Смольнікова К. А., Аналіз основних засобів підприємства. *Статистика, облік, аналіз та аудит*. Науково-виробничий журнал 5-6'2020 [84] с.155-161

Додаток А

Структурно-логічна схема магістерської роботи

Мета дослідження – узагальнення теоретичних положень і розробка науково обґрунтованих рекомендацій з удосконалення методики обліку основних засобів на підприємствах залізничного транспорту

Об’єкт дослідження – процес організації обліку і контролю основних засобів виробничого підрозділу Вокзал станції Дніпро-Головний	Задачі дослідження: 1. Характеристика основних засобів як обліково-економічної категорії, об’єкта обліку і звітності. 2. Оцінка техніко-економічної діяльності виробничого підрозділу Вокзал станції Дніпро-Головний філії «Вокзальна компанія» АТ «Укрзалізниця». 3. Дослідження методології та організації обліку і контролю основних засобів залізничної галузі. 4. Аналіз фінансового стану виробничого підрозділу Вокзал станції Дніпро-Головний. 5. аналіз основних засобів виробничого підрозділу Вокзал станції Дніпро-Головний. 6. Пошук шляхів покращення організації обліку і контролю основних засобів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний	Предмет дослідження – теоретичні, методологічні та практичні питання обліку та контролю основних засобів з урахуванням технологій виробничого підрозділу Вокзал станції Дніпро-Головний
--	---	---

Додаток Б

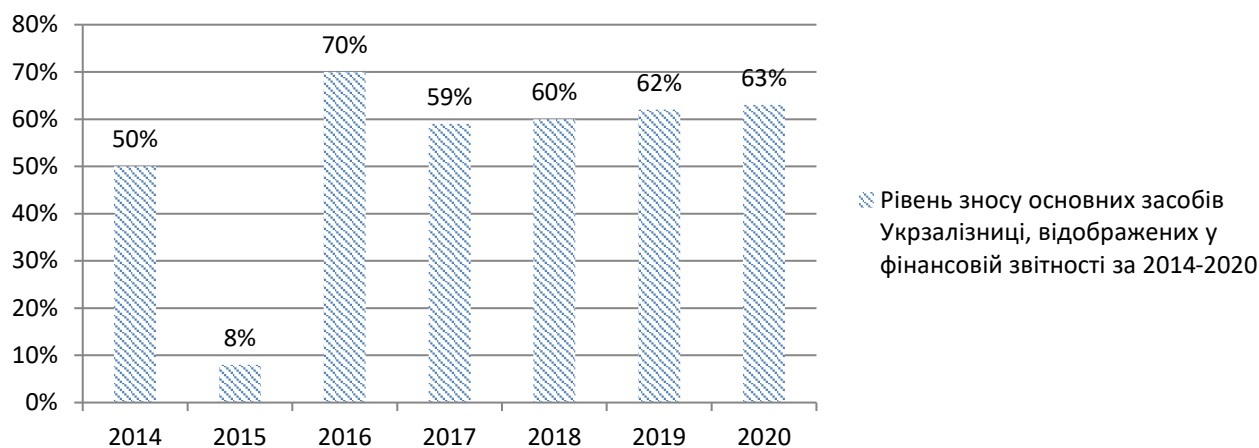
**Оцінка складу і структури об'єктів основних засобів Укрзалізниці
за 2018-2020 роки**

Показники	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Відхилення 2020 року до 2018 року	
	тис. грн.	відсот- ки	тис. грн.	відсот- ки	тис. грн.	відсот- ки	абсо- лютне	у відсот- ках
Основні засоби всього, в тому числі:	237701229	100	234555159	100	230226016	100	-7475213,0	-
Земельні ділянки	45681871	19,2	45 686 886	19,5	45 689 427	19,8	7556	0,6
Будівлі, споруди та інфраструк- тура	51494402	21,7	49 799 395	21,2	47 779 123	20,7	-3715279	-1,0
Земельне полотно та верхня будова колії	78 939 086	33,2	77 175 619	32,9	75 347 963	32,8	-3591123	-0,4
Локомотиви	17 145 877	7,2	19 345 693	8,2	19 899 552	8,6	2753675	1,4
Вагони	26 188 996	11,0	25 236 197	10,8	24 123 309	10,5	-2065687	-0,5
Машини, обладнання та інструменти	9 567 301	4,0	9 264 959	3,9	8 755 351	3,8	-811950	-0,2
Транспортні засоби	1 562 453	0,7	1 534 218	0,7	1 399 372	0,7	-163081	0
Інші основні засоби	-	-	177 750	0,1	192 208	0,1	192208	0,1
Незавершене будівництво та невста-новлене обладнання	7 121 243	3,0	6 334 442	2,7	7 039 711	3,0	-81532	0

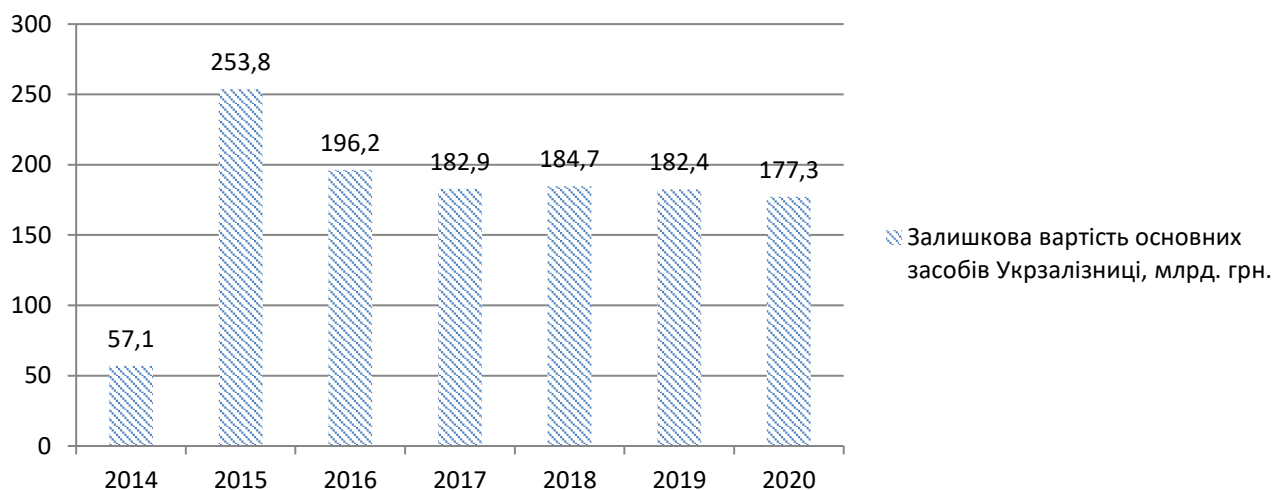
Додаток В

Рівень зносу та залишкова вартість основних засобів Укрзалізниці за 2014-2020 роки

Рівень зносу основних засобів Укрзалізниці, відображених у фінансовій звітності за 2014-2020



Залишкова вартість основних засобів Укрзалізниці, млрд. грн.



Додаток Д

**Аналіз техніко-економічних показників діяльності
ВП «Вокзал станції Дніпро-Головний» за 2018-2020 роки**

Найменування	Звіт 2018 рік	Звіт 2019 рік	Звіт 2020 рік	Абсолютне відхилення 2020 року		Відносне відхилення 2020 року	
				до 2018 року	до 2019 року	до 2018 року	до 2019 року
Обсяг робіт, відправлені пасажери	5770700	5666800	2274200	-3496500	-3392600	-60,6	-59,9
Середньоспискова чисельність працівників, чол.	265	249	247	-18	-2	-6,8	-0,8
Продуктивність праці пас./чол.	217786,2	22758,2	9207,3	-208578,9	-13550,9	-95,8	-59,5
Кількість проданих проїзних/перевізних документів, тис. шт.	1654,2	1558,8	642,6	-1011,6	-916,2	-61,1	-58,8
Фонд оплати праці, тис.грн.	24885,6	27121,8	22832,0	-2053,6	-4289,8	-8,3	-15,8
Середньомісячна заробітна плата персоналу	7825,7	9076,9	7703,1	-122,6	-1373,8	-1,6	-15,1
Середньорічна вартість майна, тис. грн.	195709,5	187477,5	179906,0	-15803,5	-7571,5	-8,1	-4,0
Обсяг доходу (виручки) від реалізації, тис. грн.	29851	31799	2182	-27669	-29617	-92,7	-93,1
Витрати, тис. грн.	49091	53731	18571	-30520	-30520	-62,2	34,6
Прибуток (збиток), тис. грн.	-19191	-22112	-14901	4290	7211	22,3	67,4
Рентабельність діяльності, відсотків	-	-	-	-	-	-	-

Додаток Е

Характеристика субрахунків до рахунку 15 «Капітальні інвестиції»

Рахунок	Найменування рахунку
1	2
151103	Будівництво нових будівель та споруд в АТ «Укрзалізниця»
151113	Устаткування, здане в монтаж на об'єкт (при будівництві нових будівель), набутий в АТ «Укрзалізниця»
151203	Добудова, реконструкція та інше поліпшення будівель і споруд, набутих в АТ «Укрзалізниця»
151207	Капітальний ремонт ОЗ, набутих в АТ «Укрзалізниця»
151210	Устаткування, здане в монтаж на об'єкт (при добудові, реконструкції та іншому поліпшенні будівель і споруд), що внесені до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця»
151211	Устаткування, здане в монтаж на об'єкт (при добудові, реконструкції та іншому поліпшенні будівель і споруд), що не внесеться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця» (господарське відання)
151212	Устаткування, здане в монтаж на об'єкт (при добудові, реконструкції та іншому поліпшенні будівель і споруд), що закріплені за АТ «Укрзалізниця» на праві господарського відання
151213	Устаткування, здане в монтаж на об'єкт (при добудові, реконструкції та іншому поліпшенні будівель і споруд), набуто в АТ «Укрзалізниця»
151303	Устаткування, що потребує монтажу, набуто в АТ «Укрзалізниця»
151313	Устаткування, здане в монтаж, набуто в АТ «Укрзалізниця»
15143	Устаткування в запасі, набуто в АТ «Укрзалізниця»
15150	Аванси підрядникам для фінансування капітального будівництва (з ПДВ)
15151	Аванси підрядникам для фінансування капітального будівництва (без ПДВ)
151603	Інші витрати капітального будівництва, набуто в АТ «Укрзалізниця»
151613	Проектно-вишукувальні роботи з капітального будівництва в АТ «Укрзалізниця»
15213	Придбання основних засобів в АТ «Укрзалізниця»
15223	Виготовлення основних засобів в АТ «Укрзалізниця»
15230	Модифікація, модернізація, дообладнання машин і устаткування, що внесені до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця»
15231	Модифікація, модернізація, дообладнання машин і устаткування, що не вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця» (господарське відання)
15232	Модифікація, модернізація, дообладнання машин і устаткування, що закріплені за АТ «Укрзалізниця» на праві господарського відання
15233	Модифікація, модернізація, дообладнання машин і устаткування, набутих в АТ «Укрзалізниця»
15234	Капітальний ремонт машин і устаткування, що внесені до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця»
15235	Капітальний ремонт машин і устаткування, що не вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця» (господарське відання)
15236	Капітальний ремонт машин і устаткування, набутих в АТ «Укрзалізниця»
15237	Капітальний ремонт машин і устаткування, що закріплені за АТ «Укрзалізниця» на праві господарського відання
15240	Модифікація, модернізація, дообладнання транспортних засобів, що внесені до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця»
15241	Модифікація, модернізація, дообладнання транспортних засобів, що не вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця» (господарське відання)
15242	Модифікація, модернізація, дообладнання транспортних засобів, що закріплені за АТ «Укрзалізниця» на праві господарського відання

1	2
15243	Модифікація, модернізація, дообладнання транспортних засобів, набутих в АТ «УЗ»
15244	Капітальний ремонт транспортних засобів, що внесені до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця»
15245	Капітальний ремонт транспортних засобів, що не вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця» (господарське відання)
15246	Капітальний ремонт транспортних засобів, набутих в АТ «Укрзалізниця»
15247	Капітальний ремонт транспортних засобів, що закріплені за АТ «Укрзалізниця» на праві господарського відання
15250	Модифікація, модернізація, дообладнання та інші види поліпшення інших основних засобів, що внесені до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця»
15251	Модифікація, модернізація, дообладнання та інші види поліпшення інших основних засобів, що не вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця» (господарське відання)
15252	Модифікація, модернізація, дообладнання та інші види поліпшення інших основних засобів, що закріплені за АТ «Укрзалізниця» на праві господарського відання
15253	Модифікація, модернізація, дообладнання та інші види поліпшення інших основних засобів, набутих в АТ «Укрзалізниця»

Додаток Ж

Субрахунки для обліку основних засобів вокзалу

Рахунок	Найменування рахунку
1	2
100	Інвестиційна нерухомість
101	Земельні ділянки
102	Капітальні витрати та поліпшення земель
10300	Будинки виробничі, що вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця»
10301	Будинки виробничі, що не вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця» (господарське відання)
10302	Будинки виробничі, що закріплені за АТ «Укрзалізниця» на праві господарського відання
10303	Будинки виробничі, набуті в АТ «Укрзалізниця»
10320	Будинки, споруди та передавальні пристрої не виробничої сфери, що вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця»
10321	Будинки, споруди та передавальні пристрої не виробничої сфери, що не вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця» (господарське відання)
10323	Будинки, споруди та передавальні пристрої не виробничої сфери, набуті в АТ «Укрзалізниця»
10324	Будинки не виробничої сфери, які є активами з права користування (операційна оренда)
10360	Споруди інших господарств, що внесені до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця»
10361	Споруди інших господарств, що не вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця» (господарське відання)
10362	Споруди інших господарств, що закріплені за АТ «Укрзалізниця» на праві господарського відання
10363	Споруди інших господарств, що набуті в АТ «Укрзалізниця»
10364	Споруди інших господарств, які є активами з права користування (операційна оренда)
10390	Передавальні пристрої інших господарств, що внесені до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця»
10391	Передавальні пристрої інших господарств, що не вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця» (господарське відання)
10392	Передавальні пристрої інших господарств, що закріплені за АТ «Укрзалізниця» на праві господарського відання
10393	Передавальні пристрої інших господарств, що набуті в АТ «Укрзалізниця»
10400	Машини та обладнання (крім обчислювальної техніки), що вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця»
10401	Машини та обладнання (крім обчислювальної техніки), що не вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця» (господарське відання)
10402	Машини та обладнання (крім обчислювальної техніки), що закріплені за АТ «Укрзалізниця» на праві господарського відання
10403	Машини та обладнання (крім обчислювальної техніки), набуті в АТ «Укрзалізниця»
10410	Обчислювальна техніка, що вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця»
10411	Обчислювальна техніка, що не вноситься до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця» (господарське відання)
10412	Обчислювальна техніка, що закріплена за АТ «Укрзалізниця» на праві господарського відання
10413	Обчислювальна техніка, набута в АТ «Укрзалізниця»
105200	Паровози, що вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця»
105210	Паровози, що не вносяться до статутного капіталу АТ «УЗ» (господарське відання)
105230	Паровози, набуті в АТ «Укрзалізниця»
1055000	Вагони вантажні, що вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця»
1055010	Вагони вантажні, що не вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця» (господарське відання)

Закінчення дод. Ж

1	2
1055030	Вагони вантажні, набуті в АТ «Укрзалізниця»
105600	Вагони пасажирські, що вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця»
105610	Вагони пасажирські, що не вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця» (господарське відання)
105630	Вагони пасажирські, набуті в АТ «Укрзалізниця»
105800	Автомобілі виробничі, що вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця»
105801	Автомобілі виробничі, що не вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця» (господарське відання)
105802	Автомобілі виробничі, що закріплені за АТ «УЗ» на праві господарського відання
105803	Автомобілі виробничі, набуті в АТ «Укрзалізниця»
105900	Інші транспортні засоби, що вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця»
105901	Інші транспортні засоби, що не вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця» (господарське відання)
105902	Інші транспортні засоби, що закріплені за АТ «Укрзалізниця» на праві господарського відання
105903	Інші транспортні засоби, набуті в АТ «Укрзалізниця»
10600	Інструменти, прилади та інвентар виробничої сфери, що вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця»
10601	Інструменти, прилади та інвентар виробничої сфери, що не вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця» (господарське відання)
10602	Інструменти, прилади та інвентар виробничої сфери, що закріплені за АТ «Укрзалізниця» на праві господарського відання
10603	Інструменти, прилади та інвентар виробничої сфери, набуті в АТ «Укрзалізниця»
10610	Інструменти, прилади та інвентар невиробничої сфери, що вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця»
10611	Інструменти, прилади та інвентар невиробничої сфери, що не вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця» (господарське відання)
10613	Інструменти, прилади та інвентар невиробничої сфери, набуті в АТ «Укрзалізниця»
1080	Багаторічні насадження, що вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця»
1081	Багаторічні насадження, що не вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця» (господарське відання)
1082	Багаторічні насадження, що закріплені за АТ «Укрзалізниця» на праві господарського відання
1083	Багаторічні насадження, набуті в АТ «Укрзалізниця»
10900	Інші виробничі основні засоби, що вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця» (господарське відання)
10901	Інші виробничі основні засоби, що не вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця»
10902	Інші виробничі основні засоби, що закріплені за АТ «Укрзалізниця» на праві господарського відання
10903	Інші виробничі основні засоби, набуті в АТ «Укрзалізниця»
10910	Інші невиробничі основні засоби, що вносяться до статутного капіталу АТ «УЗ»
10911	Інші невиробничі основні засоби, що не вносяться до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця» (господарське відання)
10912	Інші невиробничі основні засоби, що закріплені за АТ «Укрзалізниця» на праві господарського відання
10913	Інші невиробничі основні засоби, набуті в АТ «Укрзалізниця»
10930	Основні засоби, що використовуються при виконанні військово-транспортного обов'язку відповідно до постанови КМУ від 28.12.2000 №1921, що внесені до статутного капіталу АТ «Укрзалізниця»
10933	Основні засоби, що використовуються при виконанні військово-транспортного обов'язку відповідно до постанови КМУ від 28.12.2000 №1922, набуті в АТ «Укрзалізниця»
1094	Основні засоби, виявлені як нестача, по яких проводиться робота щодо списання

Додаток К

Кореспонденція рахунків з надходження основних засобів

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дт	Кт
Облік капітальних інвестицій		
1. Придбання устаткування, що потребує монтажу	205	631
2. Відображення суми податку на додану вартість (ПДВ)	6411	631
3. Передача устаткування у монтаж	1521	205
4. Придбання устаткування, що не потребує монтажу, інструменту, інвентарю, меблів тощо	1521	631
5. Відображення сум ПДВ	6411	631
6. Відображення затрат на проектні, будівельно-монтажні роботи за рахунками підрядників і проектних організацій	1521	631
7. Відображення сум ПДВ в рахунках підрядників і проектних організацій	6411	631
8. Затрати на транспортування і монтаж безоплатно отриманих основних засобів	1521	685
9. Сума ПДВ в рахунках на послуги транспортування	6411	685
10. Витрати на будівництво об'єкта господарським способом:		
- матеріали	1522	205
- послуги допоміжних виробництв (машин, механізмів тощо)	1522	23
- оплата праці працівників, зайнятих у будівництві	1522	661
- відрахування на соціальні заходи	1522	651
11. Послуги машин і механізмів сторонніх організацій на об'єкті будівництва господарським способом	1522	685
12. Відображення суми ПДВ у рахунку за послуги машин і механізмів	641	685
13. Затрати на поліпшення, реконструкцію, модернізацію, добудову, дообладнання об'єктів основних засобів	1523	631
14. Сума ПДВ	6411	631
15. Затрати на реконструкцію і модернізацію об'єкта оренди (будівлі)	1523	631
16. Відображення ПДВ	641	631
Придбання основних засобів за грошові кошти з попередньою оплатою		
17. Сплачено грошові кошти за договором купівлі основних засобів	371	311
18. Відображена сума податкового кредиту з ПДВ	6411	644
19. Одержано об'єкти основних засобів	1521	631
20. Відображено суму ПДВ	644	631
21. Відображено зарахування заборгованості	631	371
22. Зарахування на баланс основних засобів	10	1521
Безоплатне отримання основних засобів		
23. Відображена вартість безоплатно одержаних основних засобів	1521	424
24. Витрати на транспортування і монтаж безоплатно отриманих ОЗ	1521	631
25. Відображено суму ПДВ у складі витрат на транспортування і монтаж	6411	631
26. Проведено оплату транспортування і монтажу	631	311
27. Зарахування безоплатно одержаного об'єкту на баланс	104	1521

Додаток Л

Кореспонденція рахунків з вибуття основних засобів

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
Продаж основних засобів		
1. Відображено дохід від продажу об'єкту основних засобів	3776	712
2. Відображена сума податкових зобов'язань з ПДВ	712	6411
3. Списаний знос об'єкту основних засобів	131	104
4. Списана залишкова вартість об'єкту основних засобів	286	104
5. Списано на витрати залишкову вартість об'єкту основних засобів	943	286
6. Отримана виручка від реалізації	311	3776
Ліквідація основних засобів		
7. Списаний знос ліквідованого об'єкта основних засобів	131	104
8. Списана залишкова вартість об'єкта основних засобів	976	104
9. Відображені витрати, пов'язані з об'єкта основних засобів	976	65,66,20
10. Відображено суму ПДВ	976	6411
11. Отримано матеріали в результаті ліквідації основних засобів	20,22	746
Безоплатна передача основних засобів		
12. Списаний знос безоплатно переданого об'єкта основних засобів	131	104
13. Списана залишкова вартість безоплатно об'єкта основних засобів	976	104
14. Відображена сума податкових зобов'язань з ПДВ, виходячи з залишкової вартості	976	6411

Додаток М

Кореспонденція рахунків з обліку зносу основних засобів

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
Нараховано амортизацію основних засобів:	23,91	131
а) об'єктів виробничого призначення		
б) об'єктів загальногосподарського призначення	92	
в) об'єктів, що забезпечують збут продукції	93	
г) об'єктів, що використовуються для наукових досліджень та розробок	941	131
д) об'єктів житлово-комунального та соціально-культурного призначення	949	
Збільшення суми амортизаційних відрахувань на суму нарахованої амортизації основних засобів	09	-

Додаток Н

Показники фінансового стану

ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки

Показники оцінювання фінансової стійкості ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+,-) 2020 року до 2018 року
Показники структури джерел формування капіталу				
Коефіцієнт фінансової автономії	0,17	0,06	-0,14	-0,31
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,83	0,94	1,1	0,27
Коефіцієнт фінансового ризику	4,7	15,2	8,3	3,6
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,21	0,07	-0,12	-0,33
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,05	0,16	-0,1	-0,15
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень	0,01	0,01	0,01	0
Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень	0,99	0,99	0,99	0
Показники стану оборотних активів				
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-4,7	-15,1	-8,24	-3,54
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	-174,6	-113,2	-461,6	-287
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	-350,0	-170,9	-3035,2	-2685,2
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	-0,002	-0,001	0	0,002
Показники стану основного капіталу				
Коефіцієнт майна виробничого призначення	0,97	0,97	0,97	0
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів	0,97	0,97	0,97	0
Коефіцієнт нагромадження амортизації	0,15	0,19	0,25	0,1
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	0,005	0,01	0,002	-0,003

Аналіз ліквідності і платоспроможності

ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+,-) 2020 року до 2018 року	Нормативне значення
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,002	0,001	0	-0,002	≥ 0,2
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,003	0,003	0,002	-0,001	≥ 0,7
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,006	0,009	0,002	-0,004	≥ 1,0
Коефіцієнт платоспроможності	0,002	0,001	0	-0,002	≥ 0,1
Коефіцієнт критичної ліквідності	0,006	0,009	0,002	-0,004	≥ 1,0
Коефіцієнт покриття запасів	2,0	1,5	6,6	4,6	≥ 1,0

Додаток П

Аналіз показників руху і функціонального стану та ефективності використання основних засобів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018- 2020 роки

Аналіз показників руху і функціонального стану основних засобів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення 2020 року до 2018 року
Показники руху основних засобів				
9. Річний приріст (+) або зменшення (-), тис. грн.	699	623	8285	7586
10. Темп зростання (зниження), % (п.4÷п.1×100)	100,3	100,3	103,8	3,5
11. Темп приросту (зменшення), % (п.9÷п.1×100, або п.10–100)	0,3	0,3	3,8	3,5
12. Коефіцієнт надходження, % (п.2÷п.4×100)	0,3	0,3	0,006	-0,294
13. Коефіцієнт вибуття, % (п.3÷п.1×100)	0,02	-	-	-0,02
14. Період оновлення (можливого повного вибуття), років (100÷(п.12–п.13))	357,1	-	-	-357,1
15. Коефіцієнт заміни (простого відтворення), %	5,9	-	-	-5,9
16. Коефіцієнт розширення (розширеного відтворення), % (п.9÷п.2×100)	93,6	100	59178,6	59085
17. Період обороту, років (((п.1+п.4)÷2)÷п.5)	23,9	23,4	57,7	33,8
18. Середня норма амортизації, % (100÷п.17)	4,2	4,3	1,7	-2,5
Показники функціонального стану основних засобів				
19. Коефіцієнт зносу основних засобів, %:				
а) на початок року (п.6а÷п.1×100)	11,0	15,2	19,4	8,4
б) на кінець року (п.6б÷п.4×100)	15,1	19,5	25,9	10,8
20. Коефіцієнт придатності основних засобів, %:				
а) на початок року (100–п.19а)	89	84,8	80,6	-8,4
б) на кінець року (100–п.19б)	84,9	80,5	74,1	-10,8
21. Частка активної частини основних засобів, %:				
а) на початок року (п.7а÷п.1×100)	0,6	0,8	1,0	0,4
б) на кінець року (п.7б÷п.4×100)	0,8	0,96	2,2	1,4
22. Коефіцієнт зносу активної частини основних засобів, %:				
а) на початок року (п.8а÷п.7а×100)	51,8	45,8	48,3	-3,5
б) на кінець року (п.8б ÷ п.7б×100)	42,4	48,3	55,8	13,4

Аналіз ефективності використання основних засобів ВП Вокзал Станції Дніпро-Головний за 2018-2020 роки

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення 2020 року до 2018 року
Фондоозброєність, тис. грн.	826,6	882,4	907,5	80,9
Фондовіддача, тис. грн.	0,14	0,14	0,01	-0,13
Фондоємність, тис. грн.	7,3	6,9	102,7	95,4
Фондорентабельність, %	-	-	-	-

Додаток Р

Шляхи кращого використання основних засобів підприємства

